

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL
175
T24
1896

Tahir, Mehmed
Osmanli Edebiyati

626

16/110

Tāhir, Mehmed, Menemlizāde

عثمانی ادبیاتی

'Osmanlı Edebiyatı,
محرری

معارف نظارت جلیله سی مکتوبی قلمی مدیری و مکتب مالکیه
شاهانه کتابت رسمیه معلمی

متمنی زاده طاهر

معارف نظارت جلیله سنده و تشکل پروگرام قومسیونجه
مکاتب اعدادیه ایله مکتب مالکیه شاهانه تک صنوف اعدادیه سنده
تدریس اولنق اوزره قبول ایدلمشدر

معارف نظارت جدید سنک رخصتیدر

[قصبار] مطبعه عاسی - باب عالی جاده سنده نومرو ۲۵

۱۳۱۴

نو عرصه مسعود لهما بونه حضرت يادشاهي كه ممالك
عثمانيه ايجونه هر در او نرقيانك مظهر بربر، بالخاصه معارفك
مبدأ فيضانه و انتشاري عمر اوله پيلير؛ نو بنو سامه آراي
ظهور اولاه آثار معارف فيروري، انظار افتخاره نور افشانه
اولد قجه كوكلار لبرين شوق و افتخار اولامون قابل
دكلر .

PL

175

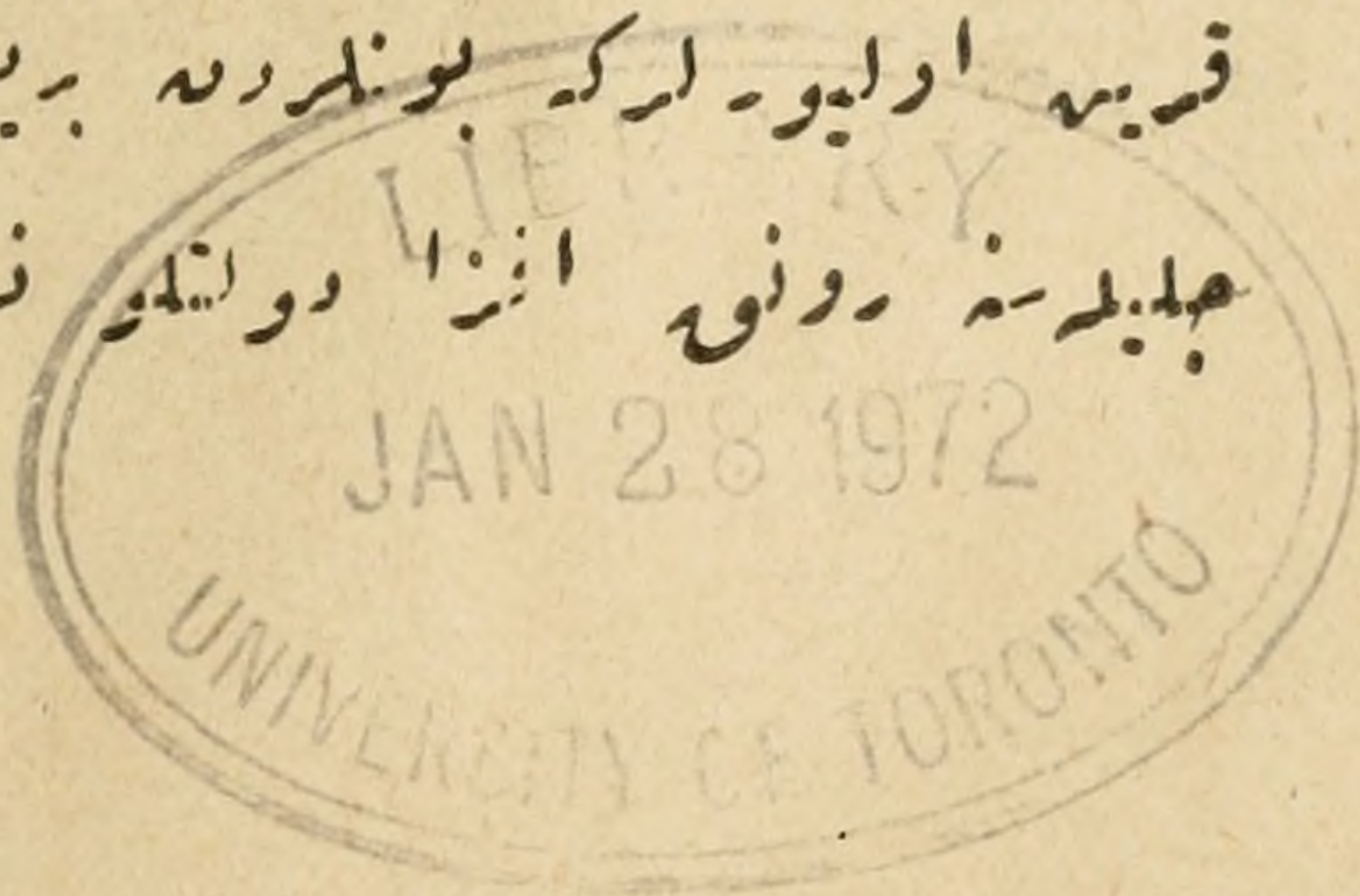
T24

1896

نو صوك زمانلرده ميدانه كهلاه مؤسات معارف
بر بر نظر افتخار اوكنه كتير لسه مرتبك آناليفيد آتارك
كترني انساني ميرنده بر افير .

بو درجه فيصه و ترقى ايسه مجرد يادشاهي شوكناو
(عبد الحميد) ثانی افندمن حضرت تالرينك اقرام تام
لها بونلري ثمره سي اولد يفتخاره شهر مي ابر بامير ؟

افكار منوره و منوره غملافتينا الهيا برينه نوفيون هر كنده
ايفاي وظائفه هالپشانه مأمور بيه دائما موفقييات متواليه
قريبه اوليوره لركه بونلرده بر بسي ده معارف نظارت
جدا بيه رونق انزا دولتمون زهري پاشا حضرت تالرينك

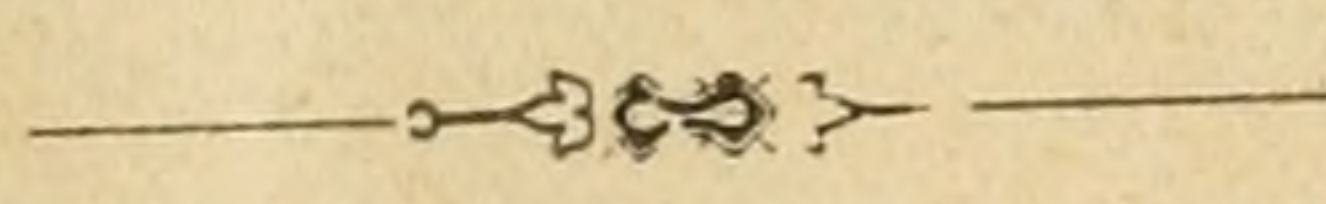
مرت نظارت جدید لرزده معارفچه حاصل ایبرهانه ترفیحات
چرا مطالب تکررات اوله جوی بر درجده دره.

ازانه جمله مطالب اعدادیه نیک تریبانی منتظم بر
برو غرامه ربط ایبرهانه و کتابها انتخاب و تعیین اولنجه دره
امر تریبات حرف معلوملرک غیرت دفتر تهرینه موردوع
بر حالده ایلمه مشار الیه مضر تهرینه مقام نظارنه کلمه لرینی
متعاقب مطالب تریبانی بر صورت هر به ده نظر وقت و اعتنا به
آلتمه و مخصوصاً بر قوم پیروه تشکیله اعدادیه لرده
اولقونم بریده جوی علوم و فنونه و بونلرک هر بریده طلیبه
ارائه و تعلیم ایبرهانه مباحث مفصل بر و غرامه لرله
تعیین و ترتیب قلمنمه و اقتضا ایسه کتابلرک تألیف
و تحریری ده اربانه هواله اولنمشرکه بالکنه شو خدمت و
موقفیت بر ناظر ایچونه مرار مضمومت اوله بیامیر.

ایسه بو کونه موقع انشاره وضع ایتمکله مضمومت

بولند بغم شو اثر دخی بو اهرآت نافه نك بر نمره
ناهبز بدر .

كردم بوزك زيبی عاجز لرینه هواله ابدیله لی ضیلی زمانه
اولسه ده مشاعر سمیه انضمام ابدیه معلولك وظیفه سی ده
انتر از ابدیه یله بلكم فرصت زمانه یی ضیلیدره ضیلی قیصه التمه
اولدیغی جهته ' بر چوق وقت اول باشلام اولدیغیم ' شو
اثری شمردی به قدر ' ا کماله موفوق اولدماشدم . بوسه
مکتبلك تعطیل زمانه بالاستفاده انعام ابدیه یلم بلكم
عثمانی اریانك بعنایه الله تعالی طبع و نشرینه دخی موفوق
اولدیغیمده طولانی کنرمی اختیار عمر ابدیه موصوعك عظمتیله
مقنا ب اولیا نه ، عجز انتمارم طبیعیه بر که اثر داخلند به بر جوق
خطالر بولنسه سبب اولشدر ؛ انجوى بالعموم مؤلفله ' محرر لر
کبی بنده کزده خطیاً تمك جلب ابدیه یله بکلی تعریفانه
قارشى مخلص نیتى پیر اتمك ابرم ؛ زیرا مقصدم عاجزانه
خدمت ايفانده چالشمقده بشقه بر شی دکلمه . زمن
الله التوفیق .

بنا اتمشده ک طاهوره در وقت
لهای نه نعلنه قواست ک نیر نقید ان
بنا اتمشده ک مهنور ره اولد

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ادبیاتک ماہیتی و مقصد و غایہ سی

بر فنی تحصیل ایچون هر شینن اوّل تعریفنی بیلمک
یعنی ماہیتی او کر نیک لازمدر . اوپله ایسه ادبیات
نہدر ؟

بر اثر معتبر مستثنا اولمق اوزره شمدی یہ قدر
میدانه چیقان مؤلفات ادبیہ مزده مطلوبہ موافق بر
تعریف مجملہ تصادف ایدہ مدک .
اوروپا آثارینہ مراجعت ایتدی کمز حالده ایسه
لو فرانک « عملی و نظری ادبیات » نامندہ کی اثرندہ شو
تعریفی کوریرز :

« ادبیات آثار نفیسہ نک یاخود ادبا آثارندہ
بولہ جعمنز نمونہ لک معرفتیدر » .

استاد محترم اکرم بک بو عبارہ نی شو صورتہ
اکمال ایدیور :

« اک مشهور ارباب قلمک اک منتخب واک مقبول

اثر لرندن استنباط و اخذ اولان اصول و امثالک
معرفتیدر ،

قواعد ادبیه به دأر یازلمش بر تألیف ایچون بوندن
کوزل تعریف اوله مرسته ده بزم اکلایمق ایستدیگمز کتابک
دکل بنفسه ادبیاتک تعریفیدر؛ بونی ایسه، یالکیز ادبا آثارنده
بوله جغمز امثالک معرفتیه حصر ایستدیگمز حالدله عالمه
شامل اولان او یله بر ضیای بدیعی پک محدود بر دأره
ایچنده تضییق ایتمش اولورز .

او حالدله ادبیات نهدر؟ اکلایمغه چالیشهلم .

معلومدرکه ادبیات لسان اوزرینه و لسان افکار
و حسیات اوزرینه مؤسسدر؛ افکار و حسیات ایسه انسانک
خارجله اولان مناسباتندن تولد ایدر؛ شو حالدله ادبیاتک
تعریفنی بومناشباتک تدقیقنده ارامق اقتضا ایلر .

افراددی یالکیز استعداد نطق ایله مفظور اوله رق
هنوز تکلمه باشلاماش بر انسان جمعیتی تصور ایدلم :
بونلر ایلک دفعه نظر لرینه تصادف ایدن اشیا ارسنده
و آنلرله کنددی یینلرنده موجود مناسباته واقف

اوله میه حقلرندن، بالطبع اشیایی مجرد و هر درلو مناسباتدن عاری اوله رق نظر مطالعه یه آیرلر و کوردکاری شیلره یالکیز برر اسم تعینیه اکنفا ایدرلر که بوصورتله لسانک اساسی اولان لغات میدانه کلیر .

کریک اشیا بیننده، کریک انسانلرله اشیا ارسنده اولان مناسبات ظاهره یه وقوف پیدا ایدنجه لغات موضوعه ارسنه دخی بالطبع بو مناسبات انتقال ایده جکندن، ادوات و افعال ایله جملهلر تشکیانه و جملهلری بر برینه ربط اتمکه باشلارلر . بو صورتله ده لسانک قواعده صرفیه و نحویه سی وجود بولور مثلا : آغاج ایله میوه کلهلری بیننه انتقال ایدنجه « آغاجک میوه سی » ترکیبی تحصل ایده چکی کی میوه ایله حیوان و انسان ارسنده کی مناسبات کلماته انتقال ایدرسه « آغاجک میوه سی یمک » و یمک ایله زمان بیننده کی مناسبت الفاظه منتقل اولانجه « آغاجک میوه سی یدم، ییه جکم، ییورم » کی جملهلر میدانه کلیر .

افراد جمعیت سوق طبیعیت و دلالت عقل و حکمتله بالطبع ترقی ایده جکلرندن، انتظام، انسجام، آهنگ، علویت، سفلیت،

بهره کلر ایه سلمه کور - لاکر کی لکله
 اتم آیره حله کور سندن واندن ایه

تشیط، تنفیر کبی موجودات ارسنده محسوس اولان مناسبات
خفیه و معنویه یه واقف اولدقلری زمار بونلری
دخی لغات موضوعه ارسنه نقل ایتک ایسترلر . بو
مناسبات ایسه صرف معنوی اوله رق ادوات وروابط
استعمالیه قابل استتحصال اوله مدیغندن یا لکز صورت
بیان و تبلیغی ذوق و حس و خیالک تعیین ایده جکی قواعد
تطبیق ایله استتحصال اولنور که بو اصول ایله ده قواعد
ادبیه ظهور ایدر [°]

بر باغبان مقتدرک دست مهارتیه ترتیب و تربیه
ایدلمش بر کلسنه کیرلدیکی زمان نظره تصادف ایدن
لطیف لطیف چمنلرک دلربا دلربا چیچکلرک منظره سی
حس و خیالی اوقشایه رق انسانی بر مرتبه حیران ایدر که
بو بدیعه زار لطافتی ترک ایتکی کوکل ارزو ایلمز . عجب
بو تاثیر نه دن نشأت ایدیور ؟ چیچکلرک طرحلرینی
بوزارق هر برینی بر طرفه آنساق کوردیککز انتظام

[°] شو افادات ماهیت ادبیاتی لایقیله تفهیم ایچون قبول
اولمش فرضیاتدن عبارتدر یوقسه حقیقته لسان وادیاتک
ظهوری بو یولده میدر ویا بشقه بر صورتله میدر بورالینی تدقیق
ایتمک بو کتابک پروغرامی خارچنده در .

یرینه بر اغتشاش قائم اولسه کاشنده اولکی لطافتی بوله
 بیلمه یسکیز؟ نه ممکن! دیمک که او لطافت. او تأثیر حد
 ذاتنده کوزل اولان ازهار و اشیاک دیکر لرینه نسبتله
 کندیلرینه اک مناسب اولان مواقعده بولمه لرندن نشات
 ایلورمش: دیمک که منظور اولان ازهار و اشیاک
 ارسنده بر مناسبت خفیه و معنویه موجود ایمش که نظر
 حس و خیال اوکنده کاشنک تأثیر و لطافتی اونکله
 قائم ایمش.

ایشته اشیاده اولدیغی کبی کله لر ارسنده و افکار
 و معانی بیننده و کلمات ایله افکار و معانی ارسنده دخی بر
 طاقم مناسبات معنویه واردر که سوزک تأثیر و مزیتی انکله
 قائم اولور. ادبیات ایسه او مناسبات ناز که بی تدقیق
 و تحقیق ایله اوغراشیر.

تفصیلات مبسوطه یه نظراً ادبیاتی شو یولده اکلاته
 بیلمیز:

« حروف - الفاظ - الفاظ ایله معانی - معانی [°] »

ارسنده و کلام ایله اقتضای حال و مقام بیننده موجود،

[°] معانی کلمه سی افکار و حسیاتک ایکیسنه بردن شاملدر.

ذوق و حس ایله تعیین اولنور مناسبات ناز که یه و بوندن
 بحث ایدن فنه ادبیات دیر لر . بو تعریفی شو یله ده افاده ایدم
 بیایرز :

ادبیات الفـاظ و معاینـک و کلام ایله مقتضای حال
 و مقامک امتزاجندن متولد بر آهنگ مخصوص معنویدر که بونک
 قواعد و امثالندن بحث ایدن شیئـه ده فن ادبیات دیر لر .
 شمعی یه قدر بر کیمسه طرفندن ایراد ایدلماش بویله
 بر تعریفک برنجی دفعه طرف عاجزانمندن میدانده قونامسی
 ادبیاته دائر تالیف آثاره همت بیوران ادبای کرامه مخالفت
 کبی بر داعیه خود پرستانه یه حمل ایدلماشنی
 اصحاب مطالعه دن رجا ایدرم . مکاتب اعداد یه ده تدریس
 ایدلک اوزره تالیف اولنان شو اثر عاجزانه ده طلبه یه
 اک قولای یوله مقصدی افهام ایده جـک بر طریق
 آرامغه لزوم کور یله رک او سائقه ایله بو تعریف اختیار
 ایدلدی .

بالاده نقل ایدیلان ایکی تعریفی قبول ایله
 قواعد ادبیـه یی یالکز آثار ابداده تحری ایتمکدن

ایسه دها واسع بر زمینده آرامق مقتضای حکمته دها
زیاده موافق اولزمی ؟

شوده واردرکه اک مشهور ابانک اک مقبول و معتبر
اولان اثر لرندن استنباط و اخذ اولنان اصول و امثال
ایچنده قواعد صرفیه و نحویه عائد اولانلری دخی بونور،
حالبوکه صرف و نحو یالکیز لسانک قواعد اساسیه سندن
بحث ایدر ادبیات ایسه فکر عاجزانه مجه بونلرک فوقنده
بر موقع اعتلا و استثنای حائر بیانملیدر .

لسان بر بنای جسمیه تشبیه اولنورسه آنی انشا
ایچون قوللانیلان دیوار جیلر، عمله، طوغرامه جیلر صرف
و نحوه و تقسیمات و ترتیباتی طرز متین و دانشین اوزره
تنظیم و احضار ایدن معمار دخی ادبیاته بکزه دیلیر .
گرچه بونلرک هپسی فن معماری داخنده ایسه ده هر حالده
یکدیگرندن آیری شیلر اولدیفی مستغنی بیاندر .

مسئله نك اهمیتی جهتیه قبول ایتدیگمز تعریفی بر
مثال ایله بر ازدها ایضاحه لزوم کور یورز :

مثلا « اکثر کونلر ده اقشام تقرب ایدنجه شمالک رورکارینک

اسمسی جنوبک رورکارینک اسمسنه تصادف ایدرک بونلرک بر

برینه قاریشیر و بونلر پک یواش حرکت ایدرلر . شمالک
روز کارینک جلوه کاهی اولان صولرک ظالغهلری کوچیلور
وشمسک ضیاسی پارچه پارچه طاغیایر جنوبک روز کارینک
جلوه کاهی اولان صولر لطیف اولور « عباره سی نظر
تصحیح مزه عرض ایدیله جک اولسه اول امرده شو
خطالری کوریرز :

شمالک روز کاری - جنوبک روز کاری

بوراده شمال روز کاری جنوب روز کاری دیمک لازم
کلیر : زیرا شمالک روز کاری افاده سی شمال ایله روز کار
آره سنده نسبت معناسنی افاده ایدر شمان روز کاری
دبندیککی زمان ایسه یالکیز روز کارک نوعی بیان ایدلمش
اولور که مقصوده بودر . بونی بزه قواعد بیلدیرر .

عباره سی تصحیح ایده لم :

« اکثر کونلرده اقسام تقرب ایدنجه شمال
روز کارینک اسمی جنوب روز کارینک
اسمنه تصادف ایدرک بونلر بر برینه قاریشیر
وبونلر پک یواش حرکت ایدرلر شمال روز کارینک
جلوه کاهی اولان صولرک ظالغهلری کوچیلور وشمسک
ضیاسی پارچه پارچه طاغیایر جنوب روز کارینک جلوه

کاهی اولان صولر لطیف اولور »

رتق شو افادهده قواعد صرفیه ونحویه یه عائد بر
 قصور بوله میز و بونک طوغری بر ترکیه اولدیغنه حکم
 ایدرز؛ آنجق اوقوندیغی زمان طبعه شوق و انبساط
 ویره مدکن بشقه بالعکس ثقلتبخش اولدیغی کوره رک
 بونکده اسبابی تحری ایدرسهک دلالت ذوق و حس ایله
 خصوصات آتییه بی بولورز :

اولا - برنجی عبارتده « روز کار » و « اسمی »

و « بونلر » ک تکرری .

ثایا - « روز کارینک جلوه کاهی » سوزی بر برینه

قریب ایکی عبارتده مکرر بولمق ،

بونلر ایسه الفاظ آرسنده موجود بر نوع سوء

مناسباتدرکه یالکیز دلالت ادبیات ایله اکلایشیلیر .

کلمات آرسنده کی حسن مناسباتی محافظه ایدرجهک

صورتده عبارتیه تصحیح ایتدیگمز حالدده ایسه افاده

آتییه میدانه کلیر :

« اکثر کونلرده اقشام تقرب ایدنجه باد شمالی ایله

هوای جنوبی بر زمانده اسه رک، یکدیگرینه قاریشیر؛

ایکیسی ده پک یواش وزان اولور باد شماله جلوه گاه اولان
 صولرک امواجی کوچیلور وشمسک ضیامی پارچه پارچه
 طاغیایر هوای جنوبینک کزندیکی صولر لطافت کسب
 ایدر»

بالاده صایدیغمز قصورلردن عاری اولان شو عباره
 طبعه تفریحش اولمق حالندن قورتلمش ولذتله اوقو-
 نه جق بر صورته کیرمش ایسه ده بر محکم عروبی کوزل
 بر صورته تصویر ایله او محلی محبوب قلوب ایتمک
 مقصد اولدیغنه کوره ویریلان فکرک تزین و توسیع ایدیله رک
 افاده سی بر باغبان کاشن افکارک دست اقتدارینه تودیع
 اولتورسه، او اذهار لطیفه بی ذوق و حسک تعیین ایده جکی
 صورته ترتیب ایده رک و آرهلرینه جابجا کوزل چیچکار
 ویپراقلر وضع ایایه رک آتیده کی کلدسته بلاغتی حصوله
 کتیرر که کوردکجه حیران اولماق المزدن کلز :

« اکثر کونلرده وقتا که اقسام تقرب ایدر. بادشمال
 ایله هوای جنوب بر برینک آغوش و فاسندن قوپه رق،
 هر بری دنیا نیک بر گوشه سنه آتلمش و عالمک ال غریبانه
 بر دمی اولان زمان غروب ایله ممالکتک ال عاشقانه بر

سیرانکاهی اولان اوزمین بیثالی موعدوصال ایلمش، ایکی نازنین کبی معانقه یه باشلارلر؛ او قدر آهسته حرکت ایدرارکه، تنفسلری بر برینک کل جمالی صولدیروصدای پالری اغیاره افشای راز ایدراندیشه سنده درلر، ظن اولنور .

« باد شماله جلوه کاه اولان صوارک امواجی او قدر کوچیلور و شمسک ضیاسی او قدر یاره یاره طاغیلیرکه زمینه آلتون پول ایشلمه لی بر مائی اطلس سرلمش کی کورینور .

« هوای جنوبینک کزندیکی صولر او قدر لطافت او قدر صفوت کسب ایدرکه زمینه براق بر آینه فرش ایدلمش ظن اولنه بیلبر . »

شو تعریفات و ایضا حاتدن اکلشلی که ادبیانک مقصدی کلامی کرک لفظاً، کرک معنای ترتیب و انسجام لطیف ایله ادا ایدرک و حاجبا مقتضای حل و مقامه مطابق بدایع ادبیه ایله تزین ایلیه رک مخاطبده تأثیر حاصل اتمکدر .

غایه سی ایسه، بویله مؤثر سوزارله تنویر اذهانه، تصفیة

اخلاقه، تربیه حسیاته خدمتدر .

فی الحقیقه کوزل سوزک مزیتی یالکیز کوکل اکلندر .
مکدن عبارت اولسه یدی، ادبیاتک اهمیتی چالغی جالمق،
ترکی سویامک درجه سنده قاله رفق، شمیدیکی مرتبه اعلائی
استثانی هیچ برز مننده احراز ایدمزدی .

ادبیات بر خطیب . مقتدر در که اک عمیق حکمتلری اک
غامض حقیقتلری ا-لوب متین و روح پرور یله تبیین و تبلیغه
باشلادیغی زمان دکلیانلری بلا اختیار فرمان بلاغتنه رام
ایدرك واسطه سامعه ایله قلوبه انفاذ احکام ایلر .

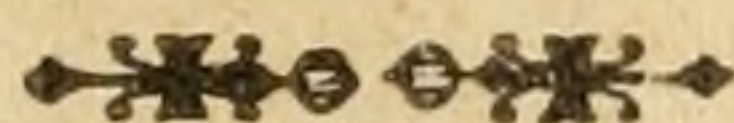
ایشته ادبیاتی بو نقطه نظر دن مطالعه ایدنلر در که
اثرارینی ایادی اجمال واحترامده دائم و ناملریخی لسان
شکر و محمدتده قائم ایدرلر .

« ادب انسانی به خصصات آموزادب اولدیغیچون ادب

واهللی ادیب تسمیه قانمشدر . »

« اصحاب قلم معرفت آموزامدر

آداب ام ما حصل فیض قلمدر »

تفاهتیه نبدایه جده کل حار جسد -

توضیح! اینک در پیوند مذکور است

فصل ۱ -

اسلوب

اسلوب افاده و یا خود یا لکنز افاده و یا بیان، افکار و حسیاتک اشکال مخصوصه شدن عبارتدر. هر محور فکر و حسنی کندینه مخصوص بر طرز ایله افاده ایدر. بر فکری ایکی کشی قامه آله جق اولسه میدانه قویه جقلری اثرلر بر برینه بکزه منزه ایشته بو اختلاف اسلوب افاده لرك بشقه اوله شدن اینری کلیر و ایشته بیانده اولان بو طرز مخصوص اسلوب افاده دن بشقه بر شی دکادر .

مثلا « دنیا ده چالش که اولد کدن صکره آدکی خیر ایله آندیر مسک » دیناسه عادی برسوز اولور؛ حالبوکه بو فکر بر ادیب مقتدرک اسلوب افاده سنه تودیع ایدیا برسه شو قطعه غرا میدانه کلیر که اولکی -وزه هیچ بکزه منز :

آدکی خیر ایله آندیر مغه ایله همت
عالمه کلدی که بر طاشی ترک ایتنه دلیل
طاشی ده نقشنی ده محو ایدر اما ایام
ابدی داژ اولور السنه ده ذکر جمیل

اسلوبك تنوعی نا متناهیدير . فكرك طبیعتنه ، تعقیب
ایدیلان مقصده ، زمان و محلك ایج-اباتنه ، محررك مزاج
و موقعنه ، کوره اس-لوب دائما تنوع ایدر؛ او قدرکه بر
آدمك عین فکره دائر مختلف زمانلرده یازدیغی ایکی مقاله
بر برینه بکزه من-آنجق بو اختلاف بر چهره نك آری
زمانلرده کوستردیکی تغیرات کییدر . محررك کشدیکی زمان
ایسه ، اسلوب بسبتون تبدل ایدر . ایکی ادیبك قلملرندن
چیقمش اولان شو مقاله لره باقیه لم که ، ایکیسی ده عین فکری
حاوی اولدیغی حالده ، اره لرنده کی فرق در حال نظره چارپا .
جق صورتده آشکاردر :

فكرك مقبولیتی دخی اسلوبك کوزلاکندن استغنا بخش اوله من .
بونك ده بشقه جه بر منرتی ، بشقه جه بر لطافتی وارددر ، بلکه افکارك
قیمتی صورت افاده سنده تعین ایدر .

اكر مېك

اكرچه سیرت ظریف او انجه صورت لطیف اولسه ده نقایصدن
معدود اولماق لازم کلیر فقط آثار ادبیه یه بی بلاغت مؤدا ، فصاحت
ادا احتیاجندن وارسته ایدد من .

زیرا برتالیف که، حسن افازدن محروم اولور، حاوی اولدینی حقایق، چیره دستی، انتحال ابله مهارت قلمیه اصحابنک ملک یمینی صره سنه پک قولای انتقال ایده بیله جکیچون، محفظه سز جوهر حکمنده در .
برده شو یتتی کوره لم که ینه بو فکری مفیددر :

حسنى بالاثر ایدر جامه دوشنبجه چسبان

نو عروس سخنه رونق تعبیر ویرر .

راغب یانا

شو تفصیلاتدن اکلایشیلیر که فکر ایله اسلوب بربرندن بسبتون آیری شیلردر . افکارک علویت و اهمیتتی اسلوب افاده تعیین ایدر . پک عادی بر فکر اسلوبک لطافتیه پک نورل ، پک عالی بر فکرده اسلوبک بیاغیاغیله پک عادی اوله بیلیر . کوزل یازمق ایچون اولو فکری حاضرملی دوشونملی حس اتملی ، آندن صکره اسلوبی نظر دفته آلهرق ، فکره اک زیاده مناسب اوله جق صورتده افاده اتمکه چالش مایدر ؛ زیرا کوزل یازمق « انی دوشونمک انی حس اتمک انی افاده اتمکدن » عبارتدر .

§

اسلوب افادهنک عمومی وخصوصی اولمق اوزره ایکی

نوع مزایاتی وارد در. مزایات عمومیہ آنلردر که : افاده نك
اساسنه تعاق ایدرک اصلا دکش-مزلر .
مزایات خصوصیه آنلردر که : موضوع بحثک تحولاتنه تبعیتله
تبدل ایدرلر .

مزایات عمومیہ شونلردر :

فصاحت - وضوح - طبیعیت - منقحیت - آهنگ
سلیست - اصالت .

مبحث ۱ -

فصاحت

فصاحت کلمه و کلامک، قواعد لسانه موافق اولمقله
برابر، تافظی سلیس و معناسی ظاهر و استعمال اولندیغی
معنایه مطابق بولنمسیدر که کلامک ضعف تألیفدن ،
تعقیددن . تتابع اضافاتدن ، شیوهیه مغایرتدن ، کثرت
تکراردن و تنافر کلامتدن و کلمه نك مطابقتمزلکدن تنافر
حروفدر ، غرابتدن بری اولمسیله حصول بولور .

۱ - ضعف تألیف

اجزای کلامک ترتیبی معاینک ترتیب ذهنیسنه مخالف

بولتمق . وادوات وکلمات نامحدول اولمق و فقرات
 کلامده رابطسزلق وازمنه افعالده مطابقسزلك بولتمق
 کبی نقیصه اوردن تولد ایدر که ذوقی تعطیل و فهمی اشکال
 ایلر .

مثلا قسم کلیسی اوقود ایغمز برکتانی هنوز ا کمال
 ایدمه مدیکمزی ا کلامق ایچون « کتابی بتیرمدم؛ لکن
 اوقودم » دیسه ک کلامک ترتیبی معاینک ترتیب ذهنیسنه
 مغایر اولور . عباره صحیح اولمق ایچون « کتابی اوقودم؛
 لکن بتیرمدم » صورتسنده ترتیب ایدلمک لازمدر؛ زیرا
 برنجی صورتده کتابک بر پارچه سی اوقونوب قسم کلیسی
 اوقونمدیغی ا کلاسیلیر .

ترتیب طبیعی به رعایت اولندیغی حالده « کل ، رنگین
 برکندن هر طرفه درشبتم صا . چهرق ، خوبلر کبی لعل
 خندان کوهربار ایتدی » صورتسنده افاده ایدلمک
 لازمکلان :

درشبتم صاچدی رنگین برک کلدن هر طرف
 لعل خندان ایتدی خوبلر کبی اوهر بارکل

فصولی

یقتی فهمی اشکال ایده جک مرتبه مشوش الافاده
اولدیغندن ضعف تالیفه مثال اوله بیلور .

« نوبهارک ورودیله نغمه ساز اولان شاعر لریک الحانی
بشقه برتأثیر بشقه برلطافت پیدا ایتدی » عباره سی دخی
ضعف تالیف نقیصه سیله آوده اولدیغندن، معنای صحیح
استخراجنده ذهنی دوچار مشکلات ایدر؛ زیرا عباره نیک
ترتیبینه کوره شاعر لری نوبهارک ورودیله نغمه ساز اولمش
معناسی چیقہ بیله جکی کبی، نوبهارک ورودی ذاتاً نغمه
ساز اولان شعرا الحانیک بشقه برتأثیر بشقه برلطافت
پیدا ایتسنه سبب اولمش، معنای صحیحی دخی استخراج
اولنه بیلور . عباره نی بونقیصه دن قورتارمق ایچون « نغمه
ساز اولان شاعر لریک الحانی نوبهارک ورودیله بشقه برتأثیر
بشقه برلطافت پیدا ایتدی » صورتنده ترتیب ایلمک
اقتضا ایدر .

ایشته ضعف تالیفک اک فناسی بویله معناجه شمول
پیدا ایدن صورتیدر .

کلمات وادوانک ناممحل استعمال ایدلمسندن وفقرات
اره سنده ربطسزلق وازمنه افعالده مطابقسزک بولمسندن

نشأت ابدن ضعف تأیفته . مثال ایسه بر رساله ده تصادف
ایتدیکم شو عبارة غریبه در :

ورود فصل شتا کویا جهانی کربه بار ابتلا ایدر کی بلو طلمر
بار انشار و کلسه تانلر غمزار و بو حال حزنی کورنلر صحاری ذوق
وصفا و مجالس عشق و سودادن فرار ایتدیلمر که قلب عاجزانهم
دخی بو حالک و بر دیکی دهشت واضطراب ایله نالان اوله رق
عبیارات منشورده کلماتک بلا سبب تقدیم و تأخیری
جائز دکلسه ده نظاماً افاده مرآمده کلامی تشویش ایتماک
شرطیله بوکا جواز ویریه بیلور .

مثلاً « بوجان محزونی بکا سن عاریت ویررسک ؛
ای خونی ! سندن آیرلمق بکا همان اولمکدر » سوزینی
نظمه کتیرمک ایستینجه ، بو حالیه افاعیل و تفاعیله اویدرمق
قابل اوله میه جغندن . کلماتک بعضیسنی تقدیم و بعضیسنی
تأخیر ایدرک عباره بی نائی ایله برابر شو صورتیه افراغ
ایدرز :

سن ویررسک عاریت بوجان محزونی بکا
سندن آیرلمق همان اولمکدر ای خونی بکا

اما ینہ مثلا « ینہ عجبا قاج جهان خراب اولمش »
 کوشه تکهک محشر عتاب اولمش « سوزی علی حاله وزنه
 کثیرله بیله جاکندن قدیم و تاخیره حاجت تورمکسزین
 غایت طبیعی اولهرق بیت آق بی انشاء ایدرز .
 یولکون ینہ عجبا قاج جهان خراب اولمش
 که کوشه تکهک محشر عتاب اولمش

مریم

شورالسه دقت لازمدورکه تعرده کمالک تقدیم
 و تاخیری جوازی هر حالده طبع سایمه توافق شرطیه مقیددر
 یوقه مثلا :

(کندی) براقدی غانقن اول دلربا پری

(یقمانه) غیری بن دخی حرم ایلم همان

بیتسما اولدی کی عبارتی تشویق ایمن تقدیم و تاخیرله
 اصلا جواز ویریه حرم .

۲- فقیر

تقدیمکه علی العموم مسوزک معانی تصوره دلالتی
 واضح اولمغه اسطلاح ایتمکسز نظری و مستوی اولهرق

ايکڑہ آبرو پر۔ عقيدہ لفظى باشليجہ کلامک ترکىي عقل
وسيك ودربطندہ خطا اولقندن وتمريرات وککات اتصال
نلسہ معار معالردہ قولالمقمن نشأت ايدر۔

مثال :

مناسبات الشبان على طريق الاتراح قواين طبعى ووطنىہ
مىي سلولدن عدم تحف اختياره مطالعہ آلتلمس غالى تجارہ
محتاج اوللان حقايقه مخالف اولوب بو عقيدہ حکمک مقبالتدن
اولمىي وجهه بو سرية دقيقه علاج ودرتايش نظر عقيدہ
طوقى وامايت قورمندر۔

تمرينات اديبہ (عقيدہ مثالى)

بن عقيدى ايتہ تک ممنون ايتى زمان
حامل ايترسک دکلى نم مطلم يورشا

بالقب

يتتمک (ممنون) گمى ده اتصال نلسہ مخالف
اولمىي مستدار برقمه قولالمقمن يت ضعف تالىف
ايہ سلولندر۔

تمام اديبات ديرکيتيمده ممنون گمى مستدار برقمه
قولالمس . بوسى اتجده صحیح اوله يابره اتحقق گمہ
عرف واصلتال عمومده (مختوم) مقالسه واکتر آلمک

اما ینہ مثلا « ینہ عجبا قاج جهان خراب اولمش له
کوشه نکهک محشر عتاب اولمش » سوزی علی حاله وزنه
کتیر یله بیاه جکندن تقدیم و تاخیره حاجت کور مکسزین
غایت طبیعی اوله رق بیت آتی بی انشاد ایدرز .

بو کوشه
ینہ عجبا قاج جهان خراب اولمش
که کوشه نکهک محشر عتاب اولمش

نیمم

شوراسنه دقت لازمدر که شعرده کلماتک تقدیم
و تاخیری جوازی هر حالده طبع سایمه توافق شرطیله مقیددر
یوقسه مثلا :

(کیتدی) براقدی عاشقن اول دلربا پری

(بغداده) غیری بن دخی عزم ایام همان

بیننده اولدیغی کبی عباره بی تشویش ایدن تقدیم و تاخیر لره

اصلا جواز ویر یله مز .

۲ - تعقیب

تعقیدکه، علی العموم - - - ووزک معنای . مقصوده دلالتی

واضح اولمامغه اصطلاح ایدلمشدر . لفظی و معنوی اوله رق

ایکی به آریلیر. تعقید لفظی باشلیجه کلامک ترکیبی مختل
 وسبک وربطنده خطا اولمقدن و تعبیرات و کلمات استعمال
 ناسه مغایر معنالرده قوللانمقدن نشأت ایدر.
 مثال :

مناسبات اشیادن علی طریق الانتزاع قوانین طبیعی و عادی به
 مبنی معلولدن عدم تخلف اعتباریله مطالعه به آلفامسی غایاتی تجاریه
 محتاج اولان حقایقه مخالف اولوب بو قضیه حکمتک مقضیاتندن
 اولدینی و حمله بو مرتبه دقیقهیه اطلاع و دائماً پیش نظر دقتده
 طوئلق واجبات قویه دندر.

تدریسات ادبیه (تعقید مثالی)

بن فقیری ایتمه تک ممنون ابنای زمان
 حاصل ایتمزسک دکل غم مطابم یاربنا

راغب

ییتنده کی (ممنون) کلهسی ده استعمال ناسه مخالف
 اوله زرق منتدار یرنده قوللانمقدن بیت ضعف تالیف
 ایله معلولدر.

تعابم ادبیات دیرکه: ییتده ممنون کلهسی منتدار یرنده
 قوللانمش، بو معنی لغتجه صحیح اوله بیلیر؛ انجق کله
 عرف و استعمال عمومده (خشنود) معناسنه و اکثر آنک

مراد فی اوله رق کلدیکندن بونی شاعرك قوالا بدیغی یولده
استعمال ایتک مقصدک اکلاشامسنجا سرعت انتقال ذهنه
مانع اولدقدن بشقه ایستنیلیر سه بیته (ابنای جنسندن خشنود
اولماق شاعرجه اقصای مطالب ایمش) کبی بتون بتون
معکوس و خلاف ارزومعنا ویرمه که دخی مساعددر (آنها)
تعقید لفظی یا الکز بو ایکی صورتدن عبارت اولمیوب
غرابت . مطا بقتمزک وحتی و نتابع اضافات کبی
اختفاء معنایه علت اولان نو اقص هب تعقیدی ایجاب
ایده جک شیردندر .

ضعف تألیف ایله تعقید لفظینک فرقی شودر که :
تعقید لفظینک هر نوعی آ ز چوق ضعف تألیفی ایجاب
ایدر سه ده هر ضعف تألیف بولنان یرده تعقید موجود
اولمق لازم کیز . تعقید معنوی ایسه . کلامک سبک وربطنده
تعقیدی ایجاب ایدر برشی بولمادیغی حالده یینه معنایی تمامیه
ظاهر اولما قدر که اساساً معنای حقیقی ایله معنای مجازی بیننده
مناسبت بولتما . قدن ویاموجود اولان مناسبتک بعید اولمسندن
ایلری کلیر برده .

لذتدن اوله تلخیء ظاهرله نا امید

دریا ایله سفینه سفینه شکر کلیر

نابی

ذلت اربابی اولور نزدالهیده قبول

خلق جامعده ال اوزره کوتوررپاوشن

نابی

بیترنده اولدیغی کبی ذهنلری انتقال و قبولنده متحیر

ایده جک مرتبه ده حسیس احوال اوزرینه بنای افکار ایله

حکمت فروشلغه قاقشتمق و یا خود

قو خواب غفلتی موی سیه حامی سفید اولدی

مزاج اعتدال نائی تغییر ایدر مهتاب

هامی

بیتمده اولدیغی کبی هر کسجه معلوم اوله میان احوالی

امه نك معلومی ایتمش کبی بلا ایضاح موضوع بحث ایدرک

ندن استدلال احکام ایلمک مثللی حاللر دخی تعقید

منوی بی ایجاب اینر .

استطراد

معقدا اولان سوزلرک معناسی تمامیه اکلایشیله میه جغندن،
 او قویانلرده تاثیر دخی اوله مامق طبیعیدر؛ ادبیاتده
 ایسه، مقصد اصلی - ووزک اصحاب مطالعهیه مؤثر اولسندن
 عبارتدر؛ شو حالده تعقید آثار ادبیهده اکیوک قصورلردن
 عد اولنمق و معقدا اولان سوزلرده بر مزیت تصورایدیله مامک
 لازم کلیر.

انجق حقیقه شاعر اولان دهاتک اکی کوزل اثرلری
 اکثرأ استغراق نام حالنده بولند قبری زمان قلبلرندن
 ظهورایدن وجدانی صدردر که آنلرک ظهورندن کنایلری ده
 خبردار اوله مزلر. بوکی سوزلر آره سنده بعضاً اوله مصراعلره،
 بیتلره تصادف اولنور که معنای حقیقیلرینی لایقیله اکلایه
 بیلمک مشکلیجه در. زیرا اومصراعلر او بیتلر حقیقتهده
 بر معنا افاده ایتک ایچون سویانامشدر؛ بلکه ذهنلرنده اجتماع
 ایدن معالی افکارک لسانه کنجایشپذیر اوله مامسندن
 شکایت مقصدیه اظهار ایدلمش فریاد لردر که، مهم ویا
 معقد اوللریله برابر، یینه علویتلرینی اصحاب ذوق سلیم

هر حالده تسایم ایئر. بویولده آثار عالییه بی تمیز ایچون
اکرم بك افندی حضرتلرینک سویلدکلری شو جمله دن
کوزل بر سوز بولنه من .

«...» او درلو ظلام مهمیت ایچنده شمشعه ز اولان دقایق
علویه اجرام منیره سماوییه بکزرکه ماهیتلری اکلایشیه مامغله برابرینه
حیران تماشاسی اولمقدن انسان کندینی آله منره .

(اورهنچی زمره مقدمه سی)

بویله سوزلری معتدلکله معیوب عدایدرک مهجور
نظر التفات ایلامک هیچ بر وقتده طوغری اوله من

۳ — غرابت

وحشی و غیر مانوس تعبیراته غریب و بونلرک استعما
لندن ترتب ایدن نقیصه یه غرابت دینلور. آثار ادبیه ده
اکزیاده احتراز ایدیله حک نقایصدن بریسی ده غرابت دره .
سوز سویلمکدن مقصد افاده مرام اولمسنه نظراً الفاظ
غریبه ایله کلامی اکلایشیلمیه جق برمعما حالنه کتیرمک
وصکره بونی، بعضلرک ادعاسی کبی تقابده شایان برمهارت
عند ایلامک قبول اولنور فکرلردن دکدر .

فی الحقیقه. هر کس تسلیم ایدر که ا کلاشیلمیه جق کلمات
 غریبه ایله املائی صحایف ایده بیلمک لغتده بیوک بر
 اقتداره توقف ایدر؛ آنجق شوراسی ده دوشونلمایدر که
 آثار ادبیه تألیفندن مقصد لغتده اقتدار کوسترمکمیدر؟
 یوقسه اصحاب مطالعه یه سوه سوه او قویوب ا کلابه
 بیله چکری یولده تبیین حقایق و تصویر حسیات ایتکمیدر؟
 مقصد لغتده اثبات اقتدار اولنجه برچوق تکلفلر
 اختیار یله شفیقنامه لر، شهادتنامه لر تصنیفنه نه احتیاج وار؟
 وهینک تخفیه می یولنده بر اثر میدان قویمقله هم او مقصد
 دها مکمل صورتده حاصل ایدلمش، هم دها مفید بر اثر
 میدان کتیرلمش اولور.

کیمسه نک ا کلابه میه جنی لغات و تعبییرات ایله املا
 ایدلمش اثرلر او قوندقجه قرق معنا ایله عباراتی حل ایدلمدکجه
 سوزک قبایح و محسناتی ا کلاشیله مز؛ الفاظک طمطراقی
 ایسه اکثرأ خطف انظار ایله تدقیق و تعمیقه وقت بر اقاماز؛
 وهله اثرک پارلاقاغنه مؤلفک اقتدارینه حکم ایدیلیر. شو
 حال ایسه اصحاب قامی کوزل معنا آرامقدن زیاده
 طمطراقلی سوز تحریرینه میل ایتدیردک اثرلرینک رو حسز

قالب حکمنده قالمسنه سبب اولور .

مثلاً شفیقنامه دن نقل اولنان شو عبارته یه دقت ایدهلم :

« وقت وقت بسیط ساهره خودراییده بسط قالیچه رنگارنگ

منل ایله شهنامه خوان حل وعقد حباله امور وداستانسرای فتق

ورتق مصالح (عموم) اولوب مؤید من طرف الرحمان دیولوای

ادعایی علم زرمنجوق عیوقه برابر ایتمکین آهنین رکیز پیران جگر

دوزلقده رماح جوشن شکاف نیرمی به طعنه باشلدی »

بونی شمدیکی لسان ادبی یه حرفیاً ترجمه ایدرسه ک

حاوی اولدینی غرائب تشبیهات تمامیله میدانه چیقارومدعا

مزی لایقیله اثبات ایدر .

وقت وقت خودرالغک کنیش زمیننده رنگارنگ مثل قالیچه سنی

یاپوب امور کمندینک حل وعقدی شهنامه سنی ومصالح عمومیهینی

آیروپ بتیشدیرمک داستانی او قوبه رقی الله طرفندن مؤیدم دیو

ادعا سنجاغنی التون ماهچه لی عیوق بایراغنه برابر ایتمکین .. الخ .

غرائب یا لکیز عربیدن فارسیدن الشمس غیرمانوس

الاستعمال کلماته منحصر دکادر . وقتینه مستعمل اولدینی

حالده مرور ازمان واعصار ایله استعمالدن ساقط اولمش

کلمات وتعبیرات ایله خالقجه بسبتون مجهول اولان اصطلاحات

حالت و کثرت استعمال ایله لسانمزه داخل اولمش

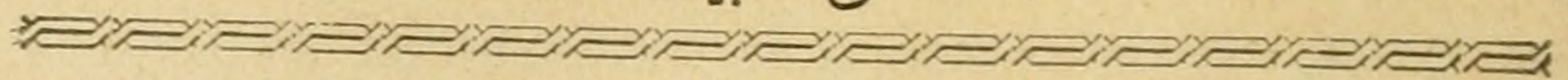
بیرک
دیکتاتور
مستعمل
طعنه

غزیه کبی، پوسته کبی سوزلر مستثنا اولمق اوزره - رومجه دن،
فرانسزجه دن والسنه سارده دن آلمش بالعموم کلمات
اجنبیه دخی غریب عن اولور .

گرچه ایجاد و ترویج الفاظ مجتهده دخی آریجه بیان
ایدیله جکی اوزره لسانمزده وجودینه احتیاج قطعی کورلمک
وبشقه بر کلمه ما نوسه ایله افاده ایدیله میه جک معانی
ومواقعه استعمال ایدلمک و شرائطنه موافق اولمق اوزره
متروک و یا بسبتون غیر مستعمل کلمه لریک. تعبیر لریک اعظم
ادبا طرفدن ترویج و ایجادینه مساع و یریلور و حتی بوصنایع
ادبیه دن بیله معدود اولور . آنجق هر انه قلم آلان ذاتک
شرائطنه موافقتی دوشونمکسزین ایستدیگی کلمه غریبه نی
قواللامسینه مساعده ایدیله من .

۴ - تابع اضافات

تابع اضافات؛ بر عبارده مضاف الیه لریک - لاسه
کلامی احلال ونهمی اشکال ایده جک در جده تابع
وتوالیسیدر .
(فارسی قاعده سنجه یا پیلان ترکیب وصفیلرده صفتلریک

تتابعی دخی بو قییلندر .

ترکجه ره فارسی و ترکی قاء-ده لر نجه ایکی درلو اضافت بولندیغندن بو محثی ده ایکی جهتله نظر دفته آملی بز .
 قاعده ترکیه اوزره یاپیلان اضافتلر ده مضاف الیهلرک
 حرکاتی خفیف و عدد هجاسی قلیل اولمق شرطیله تتابع
 اضافاتک نهایت ایکی درجه سی مجاز عد اولنه بیایر ایسه ده
 بوندن زیاده سی مغل فصاحتدر : مثال :

تتابع اضافتک ایکی درجه سی ایچون :

اوینک طامنک کورونشی

اوج درجه سی ایچون :

اوینک طامنک کنارینک کورونشی

حرکاتی ثقیل و هجاسی کثیر اولمق اوزره ایکی درجه سی
 ایچون :

و پورلرک چرخلرینک کورلتیسی

اوج درجه سی ایچون :

و پورلرک چرخلرینک کورلتیسنک عکسی

تتابع اضافاتک ایکی درجه یه حصری نثر ایچوندر .

شعرده ایسه خفت حرکات و قلت هجا شرطنه فوق العاده
دقت اولندیغی حالدہ سوق ضرورتله اوج درجه یه قدر
اجراسنه جواز ویریله بیاور . کرچه اضافانک تابی
نثرده اولدیغی مرتبه شعردهده آهنکی اخلال ایدر . انجق
منظوماتده وزن بردرجه یه قدر تلافی مافات ایلمر .

اویرک کاشنک کلرینک رایحه سی

کبی . مع مافیہ نظمدہ دخی ضرورت اولمدقیجه ایکی
درجه یی تجاوز ایتمایدر .

فارسی قاعده سنجه یاپیلان اضافت لردہ ایسه نظم و نثرده
نهایت ایکی درجه تجاوز اولنماملیدر .

بعض اساتذہ طرفدن ، نظمدہ اوج درجه یه ویریلان
جواز ، ضرورتله تقیید ایداسده چوق کوریلور .
نثرده برو ایکی درجه یه مثال :

لله الحمد بنم اوزریه ذتا وزماباً بونک بر حیثیت صالحه و خدمت
فاضله مرجحه سی اولمیوب ... الخ «

عاکف یاماً (نبره دهنه)

نثره ده ایکی درجه دن زیاده یه مثال :
 خصوصاً آفتاب عالمتاب طاعت پانک تابناکی نور پاش قبه افلاک
 اولوب ... الخ «

(خمسه ترکی)

شعرده ایکی درجه یه مثال :

« تحقیق اولده نقش تائیل کائنات
 یا خواب و یا خیال یا خود برفسانه در »

دیگر :

« مرحبا ای مقتدای عاشقان موای
 شیخ اسماعیل شارح قهرمان معنوی »

(شیخ غالب)

ایکی درجه دن زیاده یه مثال :

« عقده سر رشته زار نهانیدر سوزم
 سلاک تسبیح در سبع المثنانیدر سوزم »

(نفعی)

دیگر :

« هدایت شعله قندیل عرش شرع بیغمبر
 سعادت سایه بال همای فیض مولادر »

(صمدی ساکر)

اضافت ترکیه ایله اضافت فارسیه نك تعقیبند .
ایسه بالاده بیان اولنان شرائطه مخالف اولماق شرطیله
بر محذور کویله مز .

انجق شورایه دقت لازم درکه ترکی اضاقترده مضاف
الیهلر یکدیگری ولی ایتمدکری حالده بر برلرینه پک
یقین بولنمایدلر . مثلاً :

« شیخ غالبک دیواننده کوریلان بدیعهلرک هربری برشاعرک
سرمایه عرفان واققداری عد اولنغه شایان اولدیغنک ذکر و بیانی »
وبوندن دهافنا اولمق اوزره :

« بوسنه مکتب اعدادینک صنوف عالیه سنه او قودیله جق درسلرک
ارباب اقتدار طرفلرندن تألیف اولنه جق کتابلرینک باصدیریله جق
نسخهلری »

عباره لرنده ترکیه مضاف الیهلرک بررینه قریب اولمسیله
سلاست عباریه نه مرتبه خال کلدیکی محتاج ایضاح دکلدور .

○ — کثرت تکرار

کثرت تکرار برکله و با تعبیرک بر عبارتده بالانزوم ادبی
تکرار ایتمسیدور .

« مکتب اعدادی ایکنجی صنف طلبه سنک بر چوغی ترفیع
صنف ایده میوب صنفلرنده ایقا ایدلدیکی وبوسنه امتحاندن چکن
برنجی صنف طلبه سی ده بونلره منضم اولدیغی جهته ایکنجی صنف
طلبه سی بوسنه سائر صنفلره نسبتاپک غلبه لکدر »
عباره سنده صنف سوزینک آتی دفعه تکرر ایتسی کی .
ادباً لزوم کورلدیکی حالدده ایسه بر ادات ، بر کلمه
ویا بر تعبیر عبارده دفعات ایله تکرر اولنه ییلور .
شو مثاللرده اولدیغی کی .

« وار ایسه شهنه کراکر اورمچک تجربه یه
ایشته لوح ! ایشته قلم ! ایشته کتب ! ایشته فحول ! »

هامی آمردی

« ای یادی بکانیس وغمخوار
ای یادی بکا رقیبسن یار
یادک کی دل بولورمی دلدار
یادکده وفاسزم وفا وار »

(محمد بک مرصوم)

میزان الادبده تکررک مخل فصاحت اولمسی تکرر ایدیلان کلمات
وتعبیراتک ذاتاً ثقلتبختر لسان بولنمسی حالده حصر ایدلمش و

« قامت جاناهه عر عر سویلیان شاعر عجب
کورمامشمی عر عرک هر جانی خار اولدیغن ؟ »

بیتمده ذاتاً ثقیل اولان عرعرك تکرار ایتیمی مغل فصاحت
اولمشیکن :

ایشته لوح ! ایشته قلم ! ایشته کتب ! ایشته فحول !
مصراعنده « ایشته » بك تکرار ایدلمسی کلمه نك حد
ذاتنده ثقیل اولمامسندن ناشی فصاحتی بوزمیور یولنده
برادعا درمیان اولمشدر .

بوفکرك درجه صحتی اکلامق ایچون بالاده مثال
اوله رق کتیردیگمز مصارع وایاتده تکرار ایدن کله لر
فصاحتی اخلال ایتماش ایکن ؛ موقع استعماللری تغیر
ایله رك بلاغتجه لزوم اولیان محملرده تکرار ایدلد کلری
زمان نه مرتبه مغل فصاحت حاله کلد کلرینی کورمک کفایت
ایدر . آنی ده شو عبالرده کوریرز :

« — ایشته بو حالدن جسارت الهرق همان مرقومک مجلسنه
واروب ایشته افندی بن حاضر امتحان ایستر ایسه ک ایشته میدان
قلم کاغذده ایشته شوراده در دیدم .
« ایام فراقک یاد حزینی تجدد ایدر خوفیله یاد ماضی به جسارت
ایده مزکن کچنده مصادف نظرم اولان ریاد کارک کوشه خاطرده
مختفی یاد ایام ملالی یکیدن ایقاظ ایتسیله »
بو کلماتک لزوم بلاغده مستند اولیه رق یینه منظوم اتده تکررینه

تصادف ایتسه‌یدك ایراد ایده‌جکمز مثالار ده‌ا قوتلی
 اولوردی . تأسف اولور که تصادف ایده‌مدك؛ مع مافیله
 ترتیب ایتدیکمز عبارتله ایدرده ایضاح مسئله‌یه کفایت ایدر .
 شو تفصیلاً اندن ا کلاشیلور که تکررک مقبول و مدخول
 کورلمسی لزوم ادبی‌یه مستند اولوب اولمامسیله‌در . کلمه‌نک
 ثقاتی ایسه تنافر بحث‌عائد برقیصه‌در .

۶ — تنافر

تنافر ، تلفظده لسانه کلان عسرتدن عبارتدر ؛ که
 کلمه ویا کلامده اولمسنه نظراً ایکی‌یه آریلیر .
 کلمه‌ده تنافر ، حروف مرکبه ایله حرکاتک عدم
 امتزاجندن حاصل اولور (قرقدرتدرتمق) ، (سلاستمنز)
 کلمه‌لرنده اولدیغی کبی .

بوتک درجسی حروف و حرکاتک عدم امتزاجی ایله
 متناسبدر . شیوع و خشخاش کلمه‌اری قرقدرتدرتمق
 سوزینه نسبتله معتدل کورینور .

کلامده تنافر ، کلمات مرکبه‌نک عدم امتزاجندن
 حاصل اولور .

(مدیحہ حوان) و (نه سببه مبنی) ترکیب-لرنده
اولدینی کبی .

کلامده تنافر سبب اولان کلماتک حد ذاتنده مطابقا متنافر
اولسی لازم کلز . نته کیم « سبب » و « مبنی » و « مدیحہ »
و « حوان » آیری آیری اوقونورسه تنافردن بریدرلر .
امثله آیهده اوزرلری چیزیلان یرلرده درجه درجه
تنافر موجوددر :

شست شوی کنهه بی منت
دوکیلور آنون اولوقد نرحمت

(ضمیریه ده - نابلی)

« امام شافعی علیه الرحمه حضرت تلبینک جواهر کرانقدر جسدری
صندوقه سبزپوش ابله برقبه آسمان سای سایه سنده مقیم اولوب
... الخ »

(محفة الحرمین - نابلی)

دونسه بستمکه کردر کھی بیک قان اولسه

پرتو (تعلیم ادبیات)

تنافرك درجه سی طبیاعه کورده متخالفدره برینه متنافر

کلان سوز دیکرینه سلیس کورینه بیلیر، فقط حساس
طبیعتلر تکلمده لسانهک آزعسرت ویرن کلمات و ترکیباتی
بیله در حال تفریق ایلر.

بعض سوزلرده وازدرکه هر طبیعته کوره متنافرند :

قرق کوب قرق ده قوای قرق کوب

یا کلتاجی کی .

تَنَافَرُكْ و جودینی تعیین ایده جک بر قاءده عمومیه وضعی
قابل اولدیغندن بوبابده ذوق سلیمک دلالتنه اتباع ایله
آنک تنفر ایده جکی سوزلردن توقی ایلمک؛ متنافر سوز
یازمقدن احتراز ایچون اک قیصه بر یولدر،

۷- مغایرت شیوه

مغایرت شیوه؛ اصحاب لسانک استعمائنه مخالف
صورتده تالیف کلام ایلمکدرکه منشای اعتباریله اوچه
آیریلیر:

اولا: اصحاب لسانک صورت استعمائنی بیلمه مکدن
ویامه محمدهن نشأت ایدر. بوکاا کثر آتر- کیه پی یکی او کرنلرک
افادات و محرراتنده تصادف اولنور . « کوزل یازی

یازیلیر اوزمان که ایی دوش-ونلنجه « ویارها خفیف اولق
اوزره » چالیشه مدینغمدن ایچون بو کون درسی بیله مدم
کی. مسامحه آثاری ایسه:

ایتسه نظیره حامی به یاران یولنده در

هامی

مصراعنده کی (نظیره ایتک) ترکیبی کی اصحاب لسانک
یا ضرورت وزن سائقه - بیله ویاعدم دقت اثری اوله رق
قلملرندن صادر اولان شیوه سنز لکلر در.

ثانیاً: السنه اجنبیه دن لسانمزه شیوه نقلی داعیه سندن
ایبری کلیر. (علاج ایچمک) یرنده (علاج آلمق) : (حمامه
کیرمک) مقامنده (حمام آلمق) کی مناسب سنز لکلر در.
فرانسزجه دن لسانمزه نقل آثاره باشلان دیغی کوندنبری
بو کی اعجوبه تعبیر لر، ترکیب لر مطبوعات اره سندن دخی
کورلمکه باشلادی. السنه اجنبیه دن استعاره کلمات ایدیه
بیایر سه ده اساس اولان شیوه یی تغیر ایله بشقه لسانلردن
مناسب بتلی مناسب سنز یکی، یکی شیوه لر استعاره سنه

قطعاً جواز ویرلما ایدر . اصحاب قلمك هرشیدن زیاده
بو نقطه بی نظر اهمیت آلهرق لسانك استقلالانی محافظه به
همت ایلملری لازمدر .

فرانسز حده دن ترکیه به توجه ایدلمش بعض آثار
مطبوعه تصادف اولانان « ژوزف » بورایه کل - دیدی
شارل - سکا برشی - ویلیه حکم طرز زنده کی عباره لر بو
قیلدندر .

ثالثاً : بین الادبا جاری اولان اصوله مغایر ترتیب
کلمات ایله معلومات فروشاقدن نشأت ایدر . تعالیم ادبیاتده
مثال اولهرق ذکر ایدیلن (شونی ربط ایت) یرنده
(شونی مربوط ایت) و (دعوا کی اثبات ایت) . قائمده
(دعوا کی ثابت) ویا (مثبت قیل) و (حقم اظهاری
اولندی) موقعنده (حقم ظاهر) ویا (مظهر اولندی)
سوزلری کی .

گرچه قاعده (شونی ربط ایت) دیمك نه قدر
طوغری ایسه (شونی مربوط ایت) دیمك دخی اویله
طوغریدر ؛ آنجق ایکنجی صورده ترکیب کلام . استعمال

ناسه مغایر تندن بشقه اعوجاج معنایی ده موجب
اولدیغندن شایان قبول کویله مز .

۸ — مطابقت الفاظ

مطابقت ، افاده مرآمده قوللانیلان الفاظ و تعبیرائک
مقصود اولان افکار و معانی تمامیه مفید اولسنه دینور .
مأیوس و ملول موافق و مطابق شاد و حندان کبی
بر طاقم کلمات ظاهراً بر معناده مشترک کبی کورینور لر سه ده
حقیقتده اوره لر نده خیلی فرق واردر . بو کبی کلمات مترادفه نیک
معانی حقیقیدلری لایقیله بیانمدکجه قلمی عدم مطابقت
کریوه سنه دوشمکدن قورناره بیلمک قابل اوله مز .

برده سجچرورلک ، اصطلاحدازلق کبی داعیه نر
افکار و معانییه مطابق الفاظ و تعبیرات بولمغه اکثر امانع
اولور . شوده واردر که مطابقت قانوننه تمامیه رعایت
ایده جکم دیه سوزده اختیار تکلف ایتکده مطابقتی احلال ایده
بیلور . انسان یازه جنفی شیئی کوزل دوشونملی ، کوزل
حس ایتلی . بو حالده ذهنه تبادر ایدن معانی اغتده اکتساب

ایدیلن رسوخ سایه سنده کندینه مخصوص الفاظ و تعبیراتی ده
برابر کتیرر .

نفعینک

« سخن اولدرکه بلا واسطه طمع سلیم
اوله مقبول دل نادره سنجان فهیم
یعنی یاوحی اوله مضمونی آنک یااله-ام
بونی فصل ائمه ده احباب ایده لر بحث عظیم
عقد کوهر کبی منظوم اوله طبعه وارد
چکمییه ناظم اولان زحمت قید تنظیم

دیسندن ده ا کلاشیله بیله جکنه کوره کلمات ایچنده معانی یه
اک مطابق اولانی آبلرله برابر ذهنه توارد ایدن الفاظ
و تعبیراتدر .

تکلف ایسه اکثرأ بو الفاظی ترک ایله ذهنی بشقه
کلمات بحر یسنه مجبور ایلر . حالبوکه بر معنی ایچون تمامیه
مطابق ایکی کلمه بولنه من .

قانون مطابقت ادبیاتک اک مهم قواعدندن بریدر .
الفاظده مطابقت اولدقجه بر اثر نه مرتبه صنایع ادبیه ایله
تزیین ایدلسه ادبا نزدنده حائز موقع اعتبار اوله من .

حتی ادبیاتده مشکلیپسندایکک مردود اولسی ده بعض
دهاۋه ادبایک عظمت فکر وعلویت حسن و تصورلریله
متناسب الفاظ و تعبییرات بولمقدن عاجز قاله رق لغات وقواعد
حدودینی تجاوزله کندیلرینه مخصوص یکی، یکی قاعده لر، لغت لر
ایجادینه مجبور وشو حرکتلرده بالطبع معذور اولمه لرندن
نشأت ایدرکه بوده مطابقتک اهمیتینی اثبات ایلر .

مثال اوله رق آتیده ایرادایده جکمز مقاله یه عطف
نظر دقت بیورلسون : که هر گله سی انزال معانی ایدن
ملائکة الهام ایله برابر نازل اولمشدر .

« علویت فکر ، تصورده بر عظمتدرکه ساده وقیصه
تعبییرلر ایچنده بارقه انکیز ظهور اولور . حضرت فخر عالم صلی الله
تعالی الله علیه وسلم افندمن دار آخرتی تشریف بیوردقلری
زمان جناب صدیق اعظمک مسجد شریفده افتتاح خط ابتلری
بولن ان کلام آتی کبی که تأثیر ارتحال پیغمبریدن طولایی حیران
وسرکردان اولان اصحاب کرامک قلوبنی انوار انبیا و تسلیتله
طولدیرمشیدی : « ای ناس محمد طایانلر و رایده بیملیدر لر که محمد وفات
ایتدی الله طایانلر بیلسونلر که الله باقیدر »

اکرم بک

مبحث - ۲

وضوح

وضوح کلام، سوزك معناسی بلا تأمل ودقت ا کلام -
شبهه جق قرر آچیق بولنمسیدر .

بر صاحب تدقیق دیمشدرکه « افاده او قدر واضح
اوللی که کونشک ضیاسی نظرلره نصل چارپار سه سوزك
معناسی ده فکرلره او یله چارپملمیدر »

کلامک وضوحی هر شیدن زیاده فکرک وضوحنه
وابسته در . بر فکر تمامیه ا کلاشیلوب تحدید ایدلمدکجه
کیمسه به لایقیه ا کلا تیه منز . بوندن بشقه سوزك غرابتدن ،
تعقید افظی و معنویدن ؛ تتابع اضافاتدن شیوه به مغا -
یرتدن ، عدم مطابقتدن و تصنع و تکلفدن و تشبیها
و استعاراتنک قواعد بلاغته مخالفتدن بری بولنمسی
و معناسی مهم کلمات و ترکیباتی مختل عبارات استعمالندن
و کثرله جمال معترضه ایرادندن توفی ایدلمسی ده وضوحی
تأمین اینر .

عبارة آتیه وضوح ایچون کوزل بر مثال اولدیغی کی
احتوا ایتدیکی حقایق جهتیه دخی بومبجئده ایراده لایقدر .

کوزل یازمق ای دوشنک ، ای حس ایتمک ، ای افاده ایتمکدن عبارتدر . ای دوشنک موضوع فکری جهات مختلفه سنجه مجهول و مبهم بر نقطه براقیه جق صورتده احاطه ایلمکدر . چونکه افکا-رض، وضوع ویا مبهمیتجه نه مرتبهده واقع اولور ایسه تعبیراتمزده اکا تابع اولور . یعنی بر شی نه قدر ای اکلایشیلیر ایسه او قدر واضح ادفاه اولنور . ولغات و تعبیرات ایسه ذهنه بالسهوله توارد ابدر .

اسلوب افاده فکردن آیری ، بتون بتون مستقلا بدر . بو قضیه شونکلهده اکلایشیلیر که دائما سویلنیلان بر طاقم اهمیتسنز شیلیر بر اراق اسلوب افاده نیک دکی شویر مسیله جالب نظر ودقت اولور . انسانلرک اکثر امور عادیهده افکار و تصوراتی متحددر اولرنده کی فرق تعبیرلرنده یعنی اسلوب افاده لرنده کورینور . اسلوب افاده افکارک انک بیاغیلرینه انک عمومیلرینه خصوصیت - انک ساد لرینه ، انک اهمیتسنزلرینه عظمت و علویت ویرر .

مشهور بر ادیبین اسلوب افاده نیک اهمیتنی کندینه مخصوص اسلوب بایغ ایله بوندن بر چوق زمان اول شوپله افاده ایتمش ایدی :

« ایشته کلام مدارله تصور خدمتنه قدرندن مؤکل بر جسم لطیفدر که بیکارجه سهار کجه طراوت نوجوانیسنه زوال ایرشمز . اما حیثیت کالی اعتبارنده بولنان صحت مایلله تناسب اندامی حکمننده

اولان ترتیب و انتظامی برنده اولماید که هر کس عندندۀ محبوب قلوب
 و او حال ایله هر زمانده ممدوح و مرغوب اوله بیلسون .
 « اگرچه سیرت ظریف اولنجه صورت لطیف اولسه ده نقایصدن
 معدود اولماق لازم کایر . فقط آثار ادبیه بی بلاغت مؤدا ، فصاحت
 ادا احتیاجندن وارسته ایده من . زیرا بر تالیف که حسن
 افاده دن محروم اولور ، حاوی اولدیغی حقایق چیره دستیء انتحال
 ایله مهارت قلمیه اصحابنک ملک یمینی صرده سنه پک قولای انتقال
 ایله بیله جکچون محفظه نر جوهر حکمنده در »

اکدم

وضوح ایچون شعرده بوانه جق مثاللرک اک کوزلارندن
 بری ده آتیا دی منظومه در :

خولیا ده بر تماشا

کوردم فلکده بر شب بردلنشین تماشا
 کیم مستمر کواکله تاثیر شوقی حالا
 برشب که بگردمشدی عکس فر قرله
 پوشیده سفیده یکپاره سطح دریا
 یالکزجه بحر دچیتم اوچمیدی بشمی ساعت

اول عالمی صفایی شاشدم کورنجه آنها
 زورچقه می براقدم کندی هوایی اوزره
 ابتدی صولر اولجه تخصیص سمت مجرا
 منظور ایدی آچیقدن بشقه لطافت اوزره
 دریای نور پرور مهتاب ایله پیرا .
 ساحلده کی اماکن اولقله بجره عاکس
 بروسم ایدردی تشکیل غایت بلند و پهنا
 عاریدی ابر غمدن روی ستمای انور
 بر نو عروس حسنک وجه منیری آسا
 اول وجه با صفاده در دانه سر شکه
 بکزدی آسمانده بعضاً نجوم زهرا
 لب تشنگان عشق ریان حزن ایدردی
 بر چشمه سار سودا و لمشدی بدر کویا
 هر هانکی سویه باقسه ک ایلردی حق تجلی
 بر حیرت و سکونه طالمشدی جمله اشیا
 مشهود ایدی سراسر حالنده و صف جنت
 نو کسورء شبابه کبرمشیدی پیر دنیا
 لایقدی رشک ایدهیدی بالایه ارض سفلی
 شایان ایدی باقهیدی حسرتله زیره بالا
 بویله آقوب کیدرکن نظره کنان اطراف

باد وزانه پیرو ، آب روانه هم پا ،
 قارشیمده ظاهر اولدی بر کاخ نزدیمده
 بر روزتنده کاخک بر چهره دلارا .
 خلیانصل تصور ایلر ایسه اوپله تلووی
 صندت نه درلو تصور ایلر سه اوپله زیبا
 اشکال حسن پاکی مرئیدی پک مصرح
 یوقدی میانه مزده چوقلق مسافه زیبا
 محزوندی اولقدر کیم وضع سکون نماسی
 برهیکل تحسر دینسه اولوری احرا
 وجهنده عکس مهتاب تتررده کوستردی
 نورک نسیایه قارشى عجزین صریح ورعنا
 برلوح ذی حیانه مانند ایدی او منظر
 کیم مطلقا اولوردی باقدقجه حیرت افزا
 دیردم که عودت ایتمش ظاهر دم اساطیر
 ایتمش بویرده آرام ناهید عشوه پیرا
 یاخود که نقل ازلتمش فردوسدن جهانه
 برقصر ایله ایچنده برحور نیر سیما .

اکرم پک

کلامک لزومندن زیاده تطویل ازلتمسی وادواتک کثرت

استعمالی وارکان جمله نك هر نه سبيله اولورسه و اولسون موقعلر-
ندن مهجور ایدیلرک ذهنی تشویش ایده جک مواعده
بو اندیرلمسی دخی وضوحی اخلال ایدن حالردندر .

مبحث — ۳

طبیعییت افاده

طبیعییت بر فیکری؛ بر حسی؛ بر خیالی اجبار طبیعت
ایتمکسزین - کویا کندی کندینه فیکر و قلبه لایح او ایویر مش
کبی - افاده ایتمکدر .

مثال :

بر طاغ اتمکنده شویله طور دم
چکم شدی کناره شمسی کهمسار
سودم او کوزل یری او طور دم
تشکیل ایدیور دی بر چمنزار
دوشمشدی شواحق جبالک
تا نصف فضایه دک ظلالی
حالا او جبالک اول ظلالک
پیش نظر مده در خیالی
ایلردی کندر کهن زر اندود
بر یر کورینان ضیای مواج

آهسته روشله ظل ممدود
بریاندن آنی ابدردی تاراج

معلم ناهبی

بر افاده که طبیعتدن محروم اوله نه مرتبه صنایع
ادبیه ایله مزین اولورسه اولسون سامعینه هیچ بر تاثیر
اجرا ایده مز و بلکه بویله افاده لر زینتی نسبتنده نظره
بارد کورینور .

سوز او قدر طبیعی اولماید که معناسی او قویانلرک خبری
اولمفسزین ذهنلرینه کیرملی و کویا کندی ذهنلرنده پیدا
اولمش بر معنا ظن ایدلماید .

داماد حضرت پادشاهی وزیر خلوق نجیب پاشا
مرحومک کنج یاشنده ارتحالندن جداً مایوس اوله رق،
بوکبی احوالده اکثرأ واقع اولدیعی اوزره، کندیسنی عالم
ایچنده بسبتون یا اگز کورمش، جهان اساسندن تبدل ایده جک
ظن حسیدسنه دوشمش ایکن یتاغنه یاتوبده ایرتسی کونی او یا -
ندیغی وقت تآوری خفت پیدا ایدرک، کندینی عائله سی ایچنده،
حیاتنک رفیقه و رفیق لریله محاط، عالمی ایسه ینه اسکی

حالنده اسکی ذوق و صفا سنده بردوام کورنجه شو خالدن
متأثراً شاعرك، قلبندن دو کیلور حه سنه. اظهار ایتدیکی فریاد
آتی هر درلوشرا ائطنی جامع اولمق اوزره طبیعیت ایچون بولنه
بیله جك مثاللرك اك كوزلار ندن در :

لکن نه به محو ایتدی	اول کنجی فلک بیلم
اول کنجی که ایتشدی	هر یولده خدا مکرم
احبابی طوتار صاندم	بر قاچ کیجه جك ماتم
باقدم که کیدن کیتمش	دنیا ده کیلر خرم
دوران ینه اول دوران	عالم ینه اول عالم
اول ذاته تمسره	صاندم که زمان آغلار
اومدم که یوزی صبحك	بر رنگ حنین باغلار
کوردم که کونش طوغمش	پر خنده بتون طاغلر
بلبلار اوتر شادان	پر نشئه صولر چاغلار
دوران ینه اول دوران	عالم ینه اول عالم

(اکرم بک - زمزمه)

طبیعیت افاده یالکیز اسلوب ساده به منحصر ظن
ایدلما لیدر . آثار ادبیه نك هر نوعنده بولنسی مقتضی
اولان بو لازمه بلاغت تزینات ادبیه نك هیچ بر یسنه مانع

اولماز؛ انجق انزری طبیعیت و معقویت دائره سنده بولندیرره.
حتی بوکاک زیاده منافی اولمق لازم کلان مبالغه بیله
طبیعیت سایه سنده تأمین مقبوعیت ایدر . بر قاچ مشال :

بربرک خزان ایچنده کاهی
محزون نکمهکله رونما سن
بر نازلی چیچکده ده کاهی
بعضاً بکا کاشف لقا سن
بر نغمه ده گاه اولور نهان سن
ازهارى حدائق زمينك
شوقکاه نموده خنده لردر
اخترلى عالم برينك
معطوف سکا برر نظر در
سن مقصد ارض و آسمان سن

(اکرم)

*

**

ای عالم مثالك سیاح هوشیاری
هیچ قصر صور تنده کوردکی نوبهاری
کل کورهد کسه سیرایت اماصقین غاطدن

تابنده غره صائمه اول جفت زر نکاری
 باق اول زمین خوب و دلجوی مشکبویه
 صیرایت اوسقف پاك پر نقش و پر نکاری
 کویا ایدوب طبیعت کوی زمینی تسطیح
 تبت اشاغی دوشمش چین و ختن یوقاری
 اول دکلا و ساحه سنده فیض و نشاط وارکیم
 اولسه یدی کر زمانک آسایش و قاری
 دیردم که کلش آنده طرح قامت ایتمش
 جمشید کامکارک ایام خوشکواری
 اولدی عجب عجب کیم ترکیب خلدده قابل
 بز بویله بیلز ایدک بو عنصر چهاری

(نیمم)

دیگر مثال :

آفرین لطفکه ای باد نسیم !
 بو قدر اولور آنجق او اور فیض عمیم
 عالمی کل کبی آچدی نفسک
 ایلدک چهره ایامی بسیم
 کشور چینه می دوشدی کدرک
 یانه در بو نفس ناهه شمیم ؟

بو قدر نشر شمیم ایتمز ایدک
 اولسه ک طرفه دلبرده مقم
 عاشقه سنجلین یار اولمز
 اولسه یاران ایله پر هفت اقلیم
 زلف جانه کرفتار ابد
 دل سودا زده یه یار قدیم
 نیجه در حال دل آشفته
 شانهدن چکمز اوله رنج الیم؟
 شانهدن وارایسه آزچوق المی
 آدایدوب چکمسون اصلاغم ویم
 درد مندانه بر از احوالن
 ایلسون ماشطه سینه تفهیم

(نفعی)

طبیعتک نثرده لفظی و معنوی تزینات کلامیه یه نه
 درجه ده مساعد اولدیغنی ایسه آئیده کی مثالدن اکلارز :
 « کل ای فصل بهاران مایه آرام و خوابمسین
 اندیس خاطر م کام دل پر اضطرابمسین
 بهار ایامی ایریشنجه بو کهنه جهانک هر طرفی سراپا طراوت
 کسبله رک (یحیی الارض بمد مرتها) سری آشکار اولور. او قوجه

عظام کوی
سه وجود
کی فتووت
ره بر حال
بلکه روح
عظم کوی
سه وجود
کی فتووت
ره بر حال
بلکه روح
اولان یشیلدن
روی ارضک هر
وحقیقت اراتیلیرسه
اقتداردن عبارت اولان
کلدکاری خاملرله یشیلنمکه چالیر .
هله بر کره چمنلر آجیق قویولی
احاطه ایتمکه — بر کره
اوزرنده موجه لر خارهلر
صحرائک اوته سنده برینده
باشلارمی ! بر کره دریا
آهسته روانه کنار ایله
چینلر کوسترمکه . — بر کره
قویولی دنکاربله طوبراغی
بهارک انعطافی چمنزار
شکیل ایلکه . — بر کره
بیغ بیغین بیاض چپکار آجیلغه
دالغه لنگه — بر کره نسیم
سطف ماده جبین صافه نمونه لر
اوقا اوقا موجه لر حبابلر روزکارک

... طویش من، اطرافه دوکواش یاشین
 ... ورمک بوزطونارمی ! صهرالی صفا-سندن
 ... دیلار شوقندن اهتزازم گلش صهرا
 ... کالر کورنجه ظن اولنورکه بر چوق نورسته
 ... انبار نظرند قاپه زق اغاج کواکله رینه پاپراق
 ... صافلامش ... روزکاری موافق بولدجه حجاب
 ... جیقارل ... بریز طوداق طوداغه هیرلر ... روزکار
 ... باشلانجه ینه ازواجه کبیلرل ... برلرینه متصراه عرض
 ... اشقیاق ابدک خفیف خفیف اولوشورل .

(- سببی خیالات شرفیه ، ایله کثرت اشلافیدر ، در ؟ بن
 کلدن بحث ابتدجه بللی بره او اولدوم . واقعا کله عاشق
 اولدیغنی بیلیرم فقط بچاره اشک طور سرداویسته باقیابرسه
 او اولفاحق کواکله نه بیوک من اتری حس اولنور .)
 هارک هر محسولنی ، هر ساسنی ، هر حالی بر تشبیه ایله تصور
 اینک بنم دکل . - کونک بوز ، خام اریکه ، کره زمینی قزل
 بوردیله بکره دن اصحاب لک بیله یک مقتدر اوله بیله چکی
 شیلردن دکادر .

قوجه آغاجلر محشره تصادف ایتمش عظام کبی یکیدن جان
بولغه باشلار؛ بر حالده که: طراوتلرینه دقت ایدلسه وجودلرینه سریان
ایدن حیاتی کورمک قابلدن. بر حالده که: ا ک ادنا ننده کی نشو و نما به باتلسه
طامک هر ذره سنده بر روح تجلی ایدیور ظن اولور. - بر حالده که:
صحرائک هر طرفنه تجسم ایتمش ذوق روحانی . - بلکه روح بولمش
صفای جسمانی دینلسه مبالغه ایدلمه مش اولور .

نوبهارک اک بیوک بر بدیعہ سی ده - مبدولیت و ما اوفیت جهتلریله
غایت حقیر کوردیکمن - چمنلردن . دنیاده اوانک حد اعتدالی
اولان یشیلدن طاتلی رنگمی اولور؟ بهار موسمنده ایسه کویا که
روی ارضک هر ذره سی یشیلنیر (حتی کندینی انسان ظن ایدن
وحقیقت ارنیایرسه نباتدن فرقلری پالاختیار تحویل مقامه
اقتداردن عبارت اولان بر طاقم بکار مزده اوتده بروده راست
کلکاری خاملرله یشیلنمکه چایشیر) .

هله بر کره چمنلر آچیقلی قویولی رنگلریله طوپراغی
احاطه ایتکه — بر کره ابر بهارک انعطافی چمنزار
اوزرنده موجله لر خارلر تشکیل ایلکه . — بر کره
صحرائک اوته سنده بریسنده بیغین بیغین بیاض چیچکار آچیلغه
باشلارمی ! بر کره دریا خفیف خفیف دالغه لنگه - بر کره نسیم
آهسته روانه کذار ایله سطح ماده بر جبین صافه نمونه لر یابارجه سنه
چینلر کوسترمکه . - بر کره اوفاق اوفاق موجله لر حبابلر روزکارک

اوکنه دوشه رڭ بریره طویلانمش سمن، اطرافه دوکواش یاسمن
 دوکندی لرندن نشان ویرمهکه یوزطوتارمی ! صحرالری صفا سندن
 حرکته مجالی قالماش دریا - دریالری شوقندن اهتزازه کلش صحرا
 قیاس ایدرسن . کالر کورندکجه ظن اولنورکه بر چوق نورسته
 نهال جمال، اغیار نظرندن قاچه رق اغاچ کواکه لرینه یاپراق
 آره لرینه صاقلانمش . - اره صره روزکاری موافق بولدجه حجاب
 اخفالرندن چیقارلر - بربریله طوداق طوداغه کلیرلر . - روزکار
 مخالفته باشلاینجه ینه ازوایه چکیلیرلر . - بربرلینه متخسرانه عرض
 اشتیاق ایدرک خفیف خفیف کولوشورلر .

(- سببی خیالات شرقیه ایله ایله کثرت اشتلافیدر . در ؟ بن
 کلدن بحث ایتدکجه بلبلی بردرلو اونوده مم . واقعاً کله عاشق
 اولدیغنی بیایرم فقط بیچاره قوشک طور سرداویسنه باقیلیرسه
 او اوفاجق کواکنده نه بیوک محبت اثری حس اولنور .)

بهارک هر محصولانی ، هر صفاسنی ، هر حالی بر تشبیه ایله تصویر
 ایتک بنم دکل . - کوک یوزینی خام اریکه ، کره زمینی قزل
 بمورطه یه بکره دن اصحاب خیالک بیله پک مقتدر اوله بیله جکی
 شیلردن دکادر .

مبحث — ۴

منقحیت

منقحیت ایجاز ایله کثیر ییننده بر مقامدر که افاددك
 موضوعی ایله متناسب اوله رق ، حال و مقامك
 ایجاب ایتدیگی در حدهدن زیاده و نقصان بولنماید .
 کلام ایله معانی ییننده اعتدال ایله ده تعریف اولنور . افاددك معنا
 ایله ، حال و مقام ایله مناسبتنی ایسه ذوق و وجدانی تعیین ایدر .

مثلا :

انسان هر بیلدیکنی ایاغناك آله آله سهدی باشی کوکه ایرودی

مالت بك

اسلوب بیان عینیه انساندر .

(بوفوره)

سوزلری کندی مقاملرینه کوره منقح اولدیغی کبی
 شو مقاله نفیسه دخی نوع بیانی ایچنده منقح عد اولنور .
 « استانبول بلده سی آوروپانك کنار ساحلنده آسیایه قارشی
 قورلمش برمالکة دریادر که مانندی زیر اولاکده مرئی اولماز
 الا که آینه آبداری اولان صفیحة خلیجنده منعکس صورت
 میقراریدر آواز جهانکپری اوزاقدن ایشیدنلره بر مرتبه خوش

بعضی
 نوع
 ایله
 کور
 کور
 کور

کلیرکه منظرهء دلکشانی یقیندن تماشا ایتمه که قولاقدن عاشق
اولماق محال مطلقدر حسرت الملل عنواننه مظهریتی ناجامیدر «
شعر آتی یه ده باقالم که منقحیتک اک کوزل مثاللرندندر :

کوردم کزینیر چمنده جانان

زافی طاغنقدی پایی عربان

صاندمکه پریدر اول سمنبر

صورددم که کلیرمیسک برابر

باقدی بکا برعان نظره

بر حالت انفعال اثرله

الفت دمیدر - دیدم - امان بو

کاکشت ایدم کل ای پری رو

تحریک قدم قلوب نهانی

ایتدی بنه بر نکاه ثانی

آلدی آنی بر تفکر اول آن

بلبلر اوتردی شاد وفرخان

اوقشاردی کنار باغی جولر

کوردم کلپور او ماه پیکر

وجهن قیامش صاچیه اما
اولمقده تبسمی هریدا

اکرم (ویقتور هورغورده)

اکتار ایله سوزی اوزاتمق اوقویانلره اوصانج
ویره جکی کی بی لزوم ایجاز ایله معنای کلامی اخفا ایلمت
ده سوزک حل مشکلاتینه اصحاب مطالعه بی پوره جغندن
و خصوصیه آثار ادبیه نیک تأثیری آنی اولوب مشکلات
ایله بولنه بیلان معاینک اوقدر تأثیری اوله مبه جغندن،
شریطه سنه موافق ولزوم ادبییه مستند اولان ایجازلر
مستثنا اولمق اوزره، اعتدال اولیان سوزلرده تأثیر
آراماملیدر. انجق شوراسی ده بیانملیدر که سوزک اوزاتلمسی
هر زمان مخل بلاغت اولمز؛ بلکه بعضاً بوکالزوم ادبی بیله
کوریلور که اوزمان اظناب حسن نامنی آیر.

ایجاز

ایجاز لغتده احتصار، معنا سنه کلیر؛ بلاغتده ایسه آز
سوزله چوق معنا افاده ایتمه که دینور. بوده ایکی قسمدر:
بری ایجاز حذف، دیکری ایجاز قصردر.

ایجاز حذف، فہمی اشکال ایتماک شرطیلہ س۔وزک
بعض اجزاسنی حذف ایتماکدر .

بر قرارده بر اللہ

••

بر پارہ یہ بیکی آفرینک

پاپوشی آتلدی کوہرینک

سوزلرنده اولدینگی کی .

بوتلردن برنجیسنده « برقراده طوران انجق بر اللہ
واردر » دیمک لازم ایکن طوران وانجق وواردرسوز۔
لری طی ایدلمشدر .

ایکنجیسنده ایسه پاپوشی طامہ آتلدی دینلمہ جک
یرده طام لفظی حذف اوانہرق کلام ایجاز قلنمشدر .
ایجاز قصر ایسه، اجزاء کلامی حذف ایتماک س۔وزی
قصر ایلمکدر .

مثال :

برسویله ایکی ایشیت

(ضرب امثالده)

یرسوزچن آتک باشی کسلمز

(شیخ غالب)

تعلیم ادبیاتک علویت فکر محشنه مراجعت اولسون. آنده
تصویر ایدیلان حال و موقعه نظر آشوسوزدخی ایجازقصر
ایچون بوانه جق مثاللرک اک بلیغ و معجزلر ننددر:

« اللهم ایشنه قار یشمیه جغز ، یولنه کیده جگنر »

ایجاز بو سوزده اولدیغی کبی بعض موقعلرده پک
بایغ دوشرسه ده کثرت استعمالندن احتراز اولنمایدیر .
زیرا بویله سوزلر روحک اک زیاده غایانده بولندیغی
زمانلرده صدور ایدرکه آرانمقله بولنه ماز .

« قواعده عمومیه طرزنده کی احکامده ، ضرور امثالده ،
ملاحظات حکمییه ده » ایسه فهمی اشکال ایتمامک شرطیله
ایجازک ایکی نوعی ده . دائماً بایغ اولور .

اکتشار

اکتشار ؛ ایجازک ضدی اوله رق سوزی بلالزوم ادبی

ای
سوزده
بایغ
ملاحظات
حکمییه
ده

اوزاتمقدر . شو . ثالده اولدیغی کبی :

براقسون النیدن کر بیانی
 شونک هجرینه یاقسون جانمی
 براغور ایدم اولسه دنیا ایشم
 کشانده بنم یوق یا اصلا ایشم
 اولنجه بویرده ایدردم قرار
 آنک عشقنه ایشمی ترک دیار
 بوفکر محالی ایدردم خیال
 قالوردم چاوش اولسه لامحال

(عزت مندر)

بویله هر درلو مزیت ادبیه دن عاری صغوق سوزلرله
 افاده بی تطویل ایتک او قویانلره اوصانج ویرمکدن بشقه
 برشیدی انتاج ایتمز . خصوصیه مجموعه محاسن اولق
 لازم کلان شعرده اولورسه هیچ چکلمز . سامعینه قارشى
 تأمین مظفریت ایتک ایستیان مؤلفلر اک زیاده اصحاب
 مطالعه یه اوصانج ویره جک شیردن احتراز ایتلیدرلر .

مبحث — ۵

آهنگ

آهنگ دنیلان لازمه بلاغت کلامک انسجامندن متولد بر لطافت مخصوصه در که آندن سمع و طبیعت متلد ذ اولور. بوده اوج نوعدر: برنجیسی آهنگ سلاستدر که الفاظ و عباراتک انسجام و تناسبندن حاصل اولور. موسیقیده مقام نه درجه مهم ایسه آثار ادبیهده آهنگ سلاست دخی او مرتبه حائز اهمیتدر.

بر اثر ادبی که محروم آهنگ اولور، تسخیر قلوبه موفق اوله من. مکرکه، جاذبه حسن و آنی خطف انظار ایله کسوه سنک پزمرده لکنه باقمغه وقت بر اقمیان، ابکار نازنین معانی اوله .

تنافر، کثرت تکرار، تتابع اضافات و امثالی شیر، افاده. بی محروم آهنگ ایده جکی کبی اشاغیده بیان اولنه جق اوج سبب دخی آهنگی اخلال ایدر:

اولا: عباره ایچنده بر حرفک ویاعداسی یکدیگرینه
 یک متقارب اولان حرفلرک تعاقبی .

بر مجموعہ دن نقل اولنان شو مثالده اولدینی کبی:

سنی، کیم شمدی یه دک صحت ابله ثروت ابله
صحن کلزار سعادتده سعید ایتدی خدای،
ایلسون طول حیات ابله ده محسود جهان
قیلمسون قلبکی مسموم کدورت اصلا

ثانیاً: برینک نه ایتنده برینک مبدأنده عین حرف
بولنان ایکی کلمه نک بالخاصه صفت موصوف ویا مضاف
مضاف الیه اوله رق یان یاه کتیرلمسی .

مثال :

ینم کبی دمبستکان ایام ملالی ترنمات شوق پروانده

اکرم بک (زمزمه)

یکی آچش غنجه لری سرعت زوال لطافتلرینه معطوف بررتبسم
یأس

اکرم بک

ثالثاً : ادوات و افعالک کثرت استعمالی .

مثال :

«لکن اول صو طعاماً عادی صوظن اولنور ایسه ده (ذاتنده)

بیاغی صو (اولیوب) دو انوعندن (ماوراءالنهرده) جبل جرجا-
 نسیون تعبیر اولنور جانوریتاغی جبل کبیر (شاهقنده) بر بئر عمیقک
 (قعرنده) بر مطلم اژدرهانک دهانی دیندن (صیزوب)

تعلیم - عا کف : ما

بونلردن بشقه کلامی تشکیل ایدن جبل و فقراتک
 ارتباط و انقطاعی مکمل و متناسب اولماق دخی آهنگی
 اخلاک ایدن اسبابدندر .

آهنگک ایکنجیسی آهنگک تقلیددرکه اصواتی
 الفاظ ایله تقلید ایتمکن عبارتدر .

(چاغدی - کوتردی - پاطردی - پات پات - طیق طیق
 - چان چان - فیسلدی - شارلدی - کم کم - خرخره - لقلقه)
 کبی تقلید اصوات ایدن کلماته الفاظ صوتیه دینلور .

آهنگک تقلیدییه کثرتله مراجعت طبیعتدن تبعاعدی
 ایجاب ایده چکی جهتله ای اولمزسه ده طبیعی
 اوله رق قامدن صدور ایتدیکی حالدده افاده یی نرینده نه
 مرتبه لطفی ، تأثیری کوریله چکی امثله آتیه دن استنباط اولنور :

صفر دوزوب هجوم ایدیجک خیل دشمنه
 دهشته آسمان وزمین پ فغان اولور
 صار صلدیغنجه زلزله جمله دن زمین
 آشوب رستخیر قیامت عیان اولور
 کرد سبده شعله شمشیر تابدار
 کویا سحاب تیره ده برق جهان اولور
 اوقلر سهام قوسی قضان نشان ویرر
 پیکان تیر ایسه اجل ناکهان اولور
 اوج هواده صیت چکاچاک تیغدن
 آواز رعد وصاعقه ره کم کنان اولور

نفعی

ای قلب نه دن کلیر بو کم کم
 صدانه ثباتک اولدیمی کم

اکرم

اسکی بر مجموعه ده تصادف ایدیان شویت فارسی دخی
 الكطمطراقلی بر آهنگ تقلیدی بی حاویدر :
 همین کوفت نقاره آیین تو
 که دین دین تو دین تو دین تو

نثره مثال :

بر دنبره بر قیامت قوپدی یاننده او طور دیغم
 پنجره محصور بر قلعه نك كاهه یه مقاومت ایده -
 ماش قپولری کبی بر طراقة سامعه چاك ایله آچلدی
 یوزمی چویرر چویرمن اعصابه طوقونه جق قدر قوتلی مملکتلر
 احاطه ایده جك قدر وسعتلی بر عمود نورانی کورندی .

آهنكك او چنجیسی آهنكك تصویریدر که افعال
 واحوال و حرکات و افکار و حسیات و خیالاتی افاده
 ایله تصویر ایلمکدر . کلمات و عباراتك سلاستندن ، جمل
 و فقراتك صورت ترتیب و تناسبندن ، تصورات و تخیلاتك
 طرز تعاقبندن و آرزوق آهنكك تقلیدیدن استمداد ایله میدانه
 کلان بو آهنكك لطیف حسن طبیعتك اک روح افزا بدایع
 آثارندن معدود اولور . بر قاچ مثال :

کیده کیده هر طرفه بر دهشت چوکدی کائناته بر بهت و حیرت
 مستولی اولدی بهایم ایلیه رك مغاره لرینه قوشلر باغریشه رق یوالرینه
 چکلمکه باشلادیلر آره سی بر از کچر کچمز قره دهه برایکی بلبیل
 نالنده دن دریاده بر قاچ خواننده دن بشقه سسی ایشیدیلیر فرد
 آفریده قالمدی .

شعره مثال :

سردر خته مشت زن حیاض باغه بر کرینز
غصون ایچنده پر غریو شکوفه لرله پر ستیز
نهال کله تبنا یم چنده موجخیز
چمن چمن زمین کدر زمان زمان سما کرینز
هوایرست و پر هوس نسیم بیقراری کور

ا کرم بك (او ییجی زمزمه)

دیگر مثال :

امان امان نه مصیبتدی آلدیغم او خبر
صوقولدی قلبمه کویا او آنده برخنچر
او آنده صاعقه لر ایندی بینمه کویا
او آنده صانکه سقوط ایتدی رأسمه کوکلر
چکلدی قلبمه طوغری بدنده هپ خونم
اصلدی قالدی مرهمده سرشك حسرت اثر
خیاله کلدی او خوش چهره جوانیسی
آنکه موت اره سن بك بعید کوردی نظر
دیدم امیده دوشوب کاذب اولملی بو خبر
که بنجه صحته یورمق کلیردی مشکتر
فقط اولوردی ینه متصل بکا مشهود

غریب تختہ تابوت و حفرہ مقبر
 امید و خوف ایله ایتدم شتاب مسکننه
 حزین کورندی اوزاقدن بکا اوخندان یر
 اولنجه داخل دارا کلادم حقیقتی آه
 او دود دن که او کونلرده نشر ایدر مجمر

اکرم بیک

دیگر :

سمتک سکون و ظلمتی آرتا ردی دمبدم
 کویا چکر دی قعرینه طوغری بزی عدم
 دهشتله طولدی خانه قلبم فقط ینه
 اصلاً خیال و خاطر مه کلدی ندن
 تا که تجسم ایلدی قارشده بر وجود
 بر قهرمان عشوه ... مهابتلی بر صنم
 امواج نور واری وجود لطیفنی
 اورتردی نیم ستره بیضامی خم بنجم
 مدہشدی کوزلری دهنی لرزه دارخشم
 کیسوسی تارو مارایدی ، ابرولری بهم
 نور نکاهی برق بلادن نشان ایدی
 سیال بر علودی لبندن چیقان ستم

رفع ایلوب هوایه تهورله بر الن
تقریب ایدردی نزدمه کندین قدم قدم
ایتدم قیام دوشمک ایچون پای قهرینه
ایواه ! اوچدی کیتدی اونور سما حزم

اکرم بک (اورنجی زمزمه)

دیگر :

کندمدن کچمش ایدم . خراب بر قویونک یاننده یتشدم ؛ حق غالبیتمه
استناداً بلندن طوته رق چندن یاپلمش بر قنیه اوزرینه او طور تدم .
هیج مقاومت ایتدی ؛ کولیوردی ؛ بن جدی بر طور ایله طور یورددم .
سیاه کیرپکارینک ارسندن شمشه پاش اولان سیاه کوزلرینه
حصر نظر ایتشیدم .

(وبقنور لهور غورده زجه)

شوق و شادی ، یأس و امید ، خوف و دهشت ، عشق
و سودا مثللو احوال معنوییه کوز اوکنده واقع
اولی برمش کبی تصویر ایله حس و خیالی او قشایه رق فکر و
قلب اوزرینه اجرای حکم و تأثیر و اوصورتله انسانی ایستر
ایستمز تسخیر ایلین بو طرز بیان دخی کثرتله استعمال

اولندیغی حالدده مأمول اولان تأثیرک عکسنی حاصل ایدیه بیلیر؛
 او جهتله هر یرده، لزوملی لزومسز، آهنگک تصویر ی به مر اجعتله
 افاده بی تزیین ایدیه حکم دیه اثری بسبتون نظر اهمیتدن دوشور -
 ماملی، انجق موقعنده ولزوم حقیقی به مستند و طبیعی اوله رق
 کند ی کندینه ظهور ایلر سه آندن ده استفاده به شتاب ایلما یدر .
 بعض احوال و حسیات اولور که ساده جه وقوعاتی
 حکایه ایله تصویر ی قابل اوله مز؛ زیر او کی معنویات و لطائفی
 تصویر ایچون لسانلر هنوز عاجزدر . مثلاً انسان بر محب
 وفادارینک خبر وفاتی بردنبره ایشید یویرنجه حاصل
 ایتدیکی یأس و کدری - و بر کون ، بلکه بر ساعت اول
 بر حیات کوردیکی و حود قیمتدارک او یله آز بر زمان
 ایچنده ناز و انعم ایله پرورده اولدیغی کاشانه اقباله بدل خاک
 سیاه ایچنده غدای مور و مار اوله جغنه بردر لو کندینی
 ایناندره میهرق یأس و امید آره سنده نه صورتله متردد
 قالدیغنی - ونهایت خانه محبه یا قلا شوب ده او یله ماملی زمانلره
 مخصوص اولان مجمری کورنجه نه حال کسب ایتدیکنی

آهنك تصويری به مراجعت ایتمکسزین تصویر ایده بیلیمک
قابلمیدر؟

آهنکه مراجعت ایدلدیکی زمان ایسه شاعرک حکایه
ایتمک ایستدیکی وقایع نظر خیال اوکنده تمامیه و هر درلو
تفصیلاتیه نمایان اولور و او قویانلر و مؤلفک سرگذشته
اشتراک ایدر؛ بو حالده ایسه تصویر آرزو ایدیلان حسیات
قابلیتلری نسبتنده اصحاب مطالعهنک قابنده دخی بالطبع ظهور
ایلر.

ایشته آهنك تصويری به بویله تصویرندن لسان
عاجز قاله جق احوال و حسیات ایچون مراجعت اولنمایدر.
شوراسنه ده دقت ایدلملیدر که آهنك تصويری به قوانین
ادبیه دن هیچ بریسی فدا ایدلمسون حتی دینه بیلیرکه
هریردن زیاده قوانین فصاحت و بلاغته بویله محللر ده رعایت
اولنمایدر.

زیرا قبایح و نقایص ادبیه، که ذوق و حسی تخریش ایدر،
مستغرق اولان قوه غیالیه بی ایقاظ ایله تخیلاتی سکتهدار

ایده جکندن مطلوب اولال نتیجه نك انتفاسنه سبب
اوله بیلیر .

آهنك سلاست ایسه بویله دکلدر؛ هر یرده رعایتی واجب
اولان قوانین اساسیه ادبیه دندر . آهنكدار اولیان
برافاده نه قدر رنگین معنالی اولورسه اولسون لسانه
ویره جکی رکا کتله ذوقی سکتهدار ایدرک تاثیرک تناقضنه
وبلکه بسبتون محوینه سید اوله بیلیر .

مبحث — ۶

اصالت

اصالت اسلوب که فکر و افاده نك حساست وابتدال دن
برائتیدر ، ادبیاتک اکثریاده شایان اعتنا اولان قوانیندن
بریدر .

مثلا فضولی کبی بر استاد بلاغت پیرانک دیوانی آچوبده

کوزلرمدن دوکیلن قطره اشکم کهری

لیلرکدن صاحیلان لؤلؤ شهواره فدا

سوزینی متعاقب :

پاره پاره دل مجروح پریشا نمدن

سرکوینده کزن هرا یته بر پاره فدا

بیستی کور نجه انسانک نه مرتبه استکراه ایده جکی دوشو -

نیلور سه اصالتک درجه لزومی حقننده بر فکر پیدا اید یله بیلیر

اکرم بک افندی نیک :

نرده اودم که نشه دیلنمزدی باده دن

بی جام کندی کندینه دل سر کران ایدی

بی تیاه :

اشک چشم بر کچوک مصلق کی طور من آقار

مصر اعنده محل و یردی کی « دیلنمزدی » و « مصلق » سوز -

لرینی کورد کجه انسان بونظما لک او استاد نراهتپروره مناسبتی

اولدیغنی ادعا ایتک ایستیور !

بومثاللرده اصالتسزلک فکر دن زیاده افظه عانددرشو

یتلرده ایسه خساست لفظندن زیاده فکر ده کوریلیر .

بلکه بسط ایتش اولوردک سایه اندیشه می

نوردن برتننه چکسه ک آسمانک فوقنه

معلم : اصبی

یانقدر او عاشقك كتابی
 نظمنده قوقار جگر کبابی
 بویله آسمانی قهوه پیکه لرینه وبر دیوان بلاغتی کبابچی
 دکانلرینه بکرتن شعرلرک .

وهله :

ظن ائمه نخود در دهن داغ نمده
 اغزینه غدا آلدی پرستوی محبت
 سوزی کبی ایرینلی بر یازه بی پرستوی محبتک
 دهاننه و مستکره . بر نخود یا قیسنی اودهانه موضوع غدایه
 تشبیه ایدن بیتلرک آز، چوق رغبت و حرمته مظهر اولمش
 دیوانلر مجموعهلر ایچنده نصل اولوب ده بر بولدیغنی
 ذهنلر اکلایه بیلمکدن عاجز قالسه محلدلر .
 تدریسات ادبیه دن نقل اولنان شو مقاله اصلتک
 اهمیت و قیمتنی بر اسلوب اصیلانه ایله نه کوزل بیان ائتمشدر :
 «اسلوب افاده نك اهم ار کانی و حتی رکن الارکانی
 اطلافته شایان اولان اصالت، سجایای فاضله نك اک مبارک
 واک مقدسی اولان موهوبه حیایه بکزر ؛ مکارم سائر نك
 زیب آور فطرت اولسی او کریمه قدرتک وجودینه
 وابسته دره .»

فی الحقیقه سوزك خساستی فکری و فکرك خساستی
ایسه اکثرآ تکمیل اثری نظر اهمیتدن دوشورمکه کافی
اولدیغیچون فکر و افادهده اصالت اک زیاده اعتسا ایله
کور یله چك بر لازمه بلاغقدر .

شوده بیانماید که لفظ و فکرك خساستی اکثرآ
موقعه تابعدر؛ بر یرده پک مبتدل، پک بیاغی کور یلن بر فکر، بر
تعبیر دیگر بر محله ضرر سنز و حتی پک عالی اوله بیلیر .
فرانسز شاعر مشهوری و یقتور هوغونک بر قسمی لسانمزه
دخی ترجمه ایدلمش اولان له میزه راپل نامنده کی اثرخی مطالعه
ایدنلر او ادیب داهینک بور اده ذکرینه بیله جواز و بره میه حکمز
بر تعبیر خسیسی موقعنده قوللانهرق نه مرتبه اعلا ایتمش اولدیغنی
بیلیرلر ،

بوکا لسانمزه ده بر مثال کوسترملک لازم ایسه
تعقید مبحثنده ایراد ایتدیکمز .

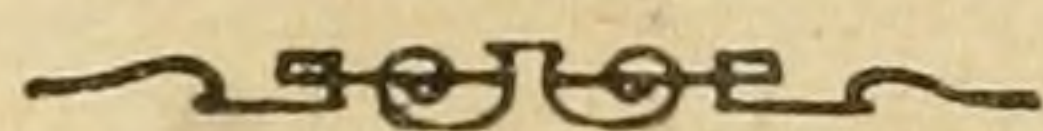
ذلت ازبایی اولور نزد الهیده قبول
خلق جامعهده ال اوزره کورتورر پاپوشین

ییتنده کی پاپوش لفظی پک خسیس کور یلیر کن ایجاز
مبحثنده ذکر ایلدیکمز :

بر پاره یه بیکی آفرینک
پاپوشی آتلدی کوهربینک

ییتنده اودرجه خستیاستی محافظه ایدمهکنی کوسترمک
ومقام جدیدته پک مبتدل وعادی کورینن فکرلرک موقع
هزلده پک لطیف وخوش آینده کورینه بیلدیکنی اخطار ایلمک
کفایت ایدر .

حد ذاتنده مبتدل اولان بعضی فکرلرده ، اسلوب
افاده نیک آنلری بر صورت وکسوه دیکرده کوستر مسیله ،
خستیاستلرینی نمائیب ایدر لرکه بونی ادب کلام بحثنده کوره جگیز .

اسلوبک مزایات خصوصیه سی

اسلوبک مزایات خصوصیه سی - بالاده دخی بیان
اولندیغی وجهله - اومزیتلر درکه موضوع بحث ایدیه جک
شیک طبیعتنه کوره دائماً تحول ایدر لر . موضوع بحث ایدیه جک
شیلر ایسه یاساده یامتوسط ویا عالی اولور بناءً عایه اسلوب -
ده ساده ومتوسط (یا خود معتدل) و عالی ناملریله اوچه آریلیر .

اسلوب سادہ

اسلوب سادہ یا الکنز افہام و تبیینہ مخصوص بر طرز بیاندر کہ ہر شیدن زیادہ سلاست و وضوح ایلاہ طبیعیتہ مفتقر بولنور۔ کلمات او قدر مطابق، افادہ او قدر سلیس، او درجہ وا۔ ضح و طبیعی اولی کہ او قوند قجہ، و ضوعی اولان افکار و حسیات کلمات مخصوصہ: عالم الہامدن برابر کوب کتیر مشدر و او فکرک بوندن بشقہ بر صورتہ افادہ سی قابل دکادر ظن اولنماید۔

اسلوب سادہ صنایع ادبیہ دن بسبتون مجتذب دکلسہ دہ؛ پارلاق بارلاق فکر لردن، شدتلی شدتلی حس لردن، جانلی جانلی عبارہ لردن حظ ایتمز۔ قیصہ قیصہ عبارہ لری، نظرہ چار پیہ جق صورتہ سادہ و تکلف سز صنعتاریلہ آہستہ جریان اولق ایستر۔

امثال آیہ دہ اولدینی کبی :

بزم طبیعی شعر وانشامن طشره خلیقه استانبول اهالیسنک
 عوامی بیننده حالا طور مقده در . بزم شعر من هانی شاعر لرك نا
 موزون دیه بکنم دکاری عوام شرقیلری و طشره ده چو کور شاعر لری
 ارسنده دیدش و او چلمه وقیا باشی تعبیر اولنان نظم لردر و بزم
 طبیعی انشامن مترجم قاموسک اتخاذ ایتدیکی شیوه کتابتدر .
 واقعا بونظم و کتابت مطلوب اولان درجه ده بلیغ و طمطراقلی
 کورونمز سه ده امت عثمانیه ایلریلدیکی صره ده بونلره رغبت
 ایدلمدیکندن اولدقلری حالده قالمشار ، بیومامش لردر . هله بر کره رغبت
 اوجهته دونسون آز وقت ایچنده نه شاعر لر نه کاتب لر یتیشیرکه
 عقللره حیرت ویریر .

والحاصل شعر طبیعی اودرکه شاعر جزئی بر ملاحظه اوزرینه قلمی
 انه آلوب ارتجالاً قرق الی بیت نظم ایده بیلملی کتابت ملیه اودرکه
 الی قلم طوتان ذهننده کی مقصدینی ای کورتو کاغداوستنه قویملی .
 شمدیکی شعر وانشامنده ایسه ترتیب معانی ایله برابر برده
 تشکیل و ترتیب الفاظ دردی ذهنی اشغال ایتمکله نه شعرده ونه
 نثرده اصول ارتجال ممکندر .

دیگر مثال

معلومدرکه افکار و تصوراتک واسطه مداوله سی اولان سوز ،

ایکی شکل ادبیده کورینور : بری محاوراته بکزهین (نثر)
دیگری بعض شرائط مخصوصه یه تابع اولان (نظم) در .

تاریخ عمومی بشری تشکیل ایدن حادثاتک سلسله طبیعی سنه
عطف نظر اولنورسه ، (نثر) ده اول میدانه کلدیکنی قبول ایتک
اقتضا ایدرسه ده ؛ تاریخ ادبیات که ، علیت فطرتی مصور اولان
ماهیت ادراک و تصورک اثار صحیحه سنی تفحص و تدقیق ایدر ، نظمک
نثردن اول وجود بولدیفنی قیدایلر .

واقعا انسان مافی الضمیرینی سوز ایله تبلیغ ایلیه بیلدیکی زمانلر ،
او مقصدینه امکان توصلی (نثر) کافل اولاشدر .

فقط تهذیب افکاره خادم اولان محصولات ذهنیه نک صورت
بیان و تبلیغنه برطور مؤثریت و متانت و یره رک حفظه معاصرینه
نقش ایلمک و اخلافه یادکار ایتک ، میل مخصوص ناطقه یه مقرون
و طبیعت بشرده مرکوز اولان (نظم) ایله تیسر ایلمشدر .

(نثر) ک ادبیات ایله مناسبتی ، افاده دیگر له ملاحظات و افکارک
اوشکل ادبیده ظهوری خط و کتابتک اختراع اولندیغنی تاریخدن
ابتدا ایلر ؛ اک مهم خدمتی حقایق اشیایی محاکمه عقلیه یه عرض
ایلمک ، حسیاتی علوم و فنونه ، انطباعات وجدانیه یی حقیقت
و نفس الامر ه توفیق ایتکدر -

شعره مثال :

بر زمانلر قرار کاهم ایدی
 بدویلر کبی بیا بانلر.
 بوکا موجب ده اشتباهم ایدی:
 نصل امرار وقت ایدر آنلر؟
 بلده نلقنده کور مدم، حیف!
 کوردیکم انسی اهل وحشده.
 بدویلر سکون و راحتده،
 سوردیکی دائمًا غنمه صفا.
 بلدی متصل اسیر جفا
 انعیاش ^{تعیاش} عالمنده ظلمتده.
 بری اندیشه دن امان بولماز؛
 بری اندیشه یه زمان بولماز.
 بلدی نوش زهر محنت ایدر؛
 بدوی تازه تازه شیر لند.
 او تعیش دیوب جهاده کیدر؛
 بونی آور اتلری ایدر تلذیزده.
 مدنی صرف نقد ایدوب حتی

نفسنی سـ از ایله خموش ایلر؛
 بدوی کلبه سـ نده گوش ایلر
 نفیات طیوری باد هوا.
 بونی بر ما کره ایدوب اغوا
 صانکه چرکاب ذوقی جوش ایلر؛
 آب سیمین ایچنده جلوه کنان
 آنی ده همسری ایدر حیران.

دیگر مثال :

ظل حق پادشاه ذیشانک
 ملکنه لطفیدر مفیض حیات.
 بونجه آثار، بونجه تأسیسات
 محض احسانیدر اوسلطانک.
 یاراشیر دینسه عهد اجلالی
 ملتک دور فیض واقبالی.
 متواضع ، کریم ، بنده نواز،
 متورع ، رحیم ، داد آور،
 قدردان، ملتفت، ستوده اثر،
 اهلپرور ، ذکی، سخنپرداز،
 نامور ، کامبین، همایون بخت،

پادشاه وقور دارا تخت.
 نامی عبدالحمید ثانی-در؛
 ذیل عنوان شوکتی غازی.
 اوله ده دولتک مهمسازی
 جد واقدا می بیدانیدر
 ایلسون چوق زمان جناب خدا
 تخت عالیسنه شرفبخشا

اکرم بک

اسلوب ساده به اک زیاده مناسب اولان اوصاف
 ساده لک واختصار ایله صفوتدر .

ساده لک — اسلوبک ساده لکی افاده نک لطیف و نازک
 و خوش آینه ده اولسی والفاظ و تعبیراتک حقیقی
 و طبیعی و تکلف و تصنعدن بری بولنمسیله حاصل اولور .
 اسلوب ساده بچشده ایرادایدیلان اشعار و مقالات بوکاده
 مثال اوله بیله جکندن آریجه امثله ایراینه لزوم کورلمدی .
 اختصار — نظر دقتی یالیکیز معنایه حصرایدرك
 تزیناتدن اجتناب و آز کله ایله افاده مرام ایدوب ترك
 اطناب ایلمکدر .

بونی ایجاز ایله قاریشدیر ماملیدر . ایجاز آز کله

ایله چوق معنا افاده ایتمک، اختصار ایسه افاده بی لزومندن زیاده اوزاتما. قدر .

مثلاً: « ممالکتمه نه قدر اوزاق بولندهسه او قدر محبتم آرتدی، دیرز؛ بو بر کلام مختصر در . اکر مملکتکه محبت ایتمک ایچون اوزاق بولان » دیرسه کلام ایجاز ایدلمش اولور .
صفوت — افاده ده بر حالدر که کلمات و تعبیرات تحری و انتخاب اولنیمه رق کندی کندینه ظهور ایتمش، بولنیویرمش، حسیات خبر من اولمقسزین قلبمزدن فوران ایتمش، افکار بلا تأمل حاصل اولمش کبی کورینور .

بر کویلنک صاچی بم بیاض اولدیغی حالدده صقالی سیم سیاه ایتمش؛ بری سه بینی صورمش — صفوت ایچون اک کوزل بر مثال اولان — شو جوانی آلمش : چونکه صاچم صقالمدن یکر می بش یاش بیو کدر

اسلوب متوسط

اسلوب متوسط که اسلوب ساده ایله اسلوب عالینک وسطنده بر موقعی حائزدر، صنایع و تزینات ادبیه نک هپسفی

قبوله مستعد اولدیغیچون ناهمه اولوب مزین ده دینله
 بیلیر، نه برنجیسی کی طبیعت و سادگی ایله اکتفا، نه
 ایکنجیسی کی طبقات علویه به ارتقا اتمیه رک حاوی اولدیغی
 پارلاق پالاق فکرلری، عظمتلی عظمتلی تصورلری، مؤثر
 مؤثر حسیاتی طمطراق الفاظ و عباراتیله سامعه به القا
 ایتدیجه، قلبی شوق و غرام ایله طولدیرر. اک لطیف
 تشبیهات و استعاراتک، اک بدیع تصورات و خیالاتک جلوه گاه
 تنزهیدر. کرک مؤلفنی کرک اصحاب مطالعه بی یورماق ایچون
 اده صره اسلوب ساده به ده تنزل ایدر سه ده چوق زمان دوام
 اتمز؛ ینه یوکسلیر. منتظم صورتده تربیه و ترتیب
 ایدلمش برکستان لطافت کی ابکار نازنین
 افکارک تنزه ایچون قوم دوکولمش ساده
 یوللری ده بوانور سه ده هر طرفی نیجه بیك ازهار بوقلمون
 دنک ایله تزین ایدلمش، هواس روچرور نیجه رواج لطیفه
 ایله املا اولمشدر که ذوق سلیمی یالکز اوزاقدن کورنشی
 مفتون اتمکه کافیدر؛ مع مافیله زیب وزینته مستغرق اولمش

ساخته جمالان کبی طبیعتی زینته فدا ایتمز. مزیناتی ده ازهار
لطیفه کبیدر که فیض طبیعتله یتشمش، یالکز دست صنعتله
تربیه کورمشدر .

بویله شیرلی تعریفدن زیاده مثال ایضاح ایده جکیچون
اکلاتغه چالشمدن ایسه کوستره که غیرت ایده لم .
مثال :

بوکون برکاستانه دوشدی یولم
که اولدی شـمورم تحیرله کم
نه کوردم که بولمش جهان زیب و فر
دکل بوجه ان برجـهان دکر
سراسر کل وسنبیل ویاسـمن
چمن درچمن درچمن درچمن
بنی آلدی حیرت بوکلشن نه در
بوزیننده معشوق پرفن نه در
نه در نامی کیمدر طرازنده سی
کیمه آچیلور روی نازنده سی
اولورکن بوفکرته هر سودوان
شوا بیاتی کوردم یازلمش عیان
خوشانزهت آبادجنت سرشت

که خاکنده مدغم مزاج بهشت
 زمیننده کسترده دیبای هور
 فضا نده چاروب کیسوی حور
 بهار او یله ایتمش فضا سنده جوش
 صانیرسک که کردونه ایرمش خروش
 دیزلمش نهالان کل سوبسو
 قطار یله کلش مکر، رنگ و بو
 لب حوضی ماه نوك پاره سی
 ثریا فشان آب فواره سی
 درخامنده وار اول قدر فروتاب
 که یاننده چون شمع روز آفتاب
 ایدر طبیعی فواره سی درکمند
 اورر موجی عمرک ایاغنه بند

نبریم

نثره مثال :

ای عالم مثالک سیاح هوشیاری
 هیچ قصر صورتنده کوردکی نوبهاری

استانبولی کورنلره معلومدر که چاملیجه کوشکی صفا بخشالقده
 روحپرور لکده نوبهاردن اشاغی قالیر بدایع روزکاردن دکالیر .

بناسی بر طرفه طورسون یالکز بولندیقی موقع استانبولک اک
مستثنا بر نقطه سیدر استانبول عالمک اک مستثنا بر نقطه سی اولدینی
کبی .

استانبول بر مالکة دریای اطرافتدرکه یالکز حزین حزین
ساحلرینه یوز سورهرک پیشکاهندن آقوب کیدن دریانک صفاسی
موقعنک جهان یچنده افرانسز اغنی اثباته کفایت ایدر .

استانبول دینلان مجموعه بدایعک حازی اولدینی هر درلونوادی بر
باقشده کوستره جک بر نقطه ایسه چاملیجه در :

بوغاز ایچنده بر بیوک اورمان ویابر کرچک کورفز یوقدرکه
چاملیجه نک پامال نظارتی اولسون ! پایتختمزک بک اوغلی کبی
غلطه کبی باب عالی جوارلری کبی سلطان بایزید کبی هانکی معمور
جهتی کوریلورکه چاملیجه نک نظر تماشاسندن کندینی صاقلایه بیلسون
استانبولده تأسیسات عتیقه و ابنیه مشهوره دن هیچ بری وارمیدکه
چاملیجه دن تصویرینی آلمق ممکن اوله مسون !

چاملیجه اونظرکاه عبرتدرکه بهار ایچنده انسان چشمه سنک
یانه چیقارده باشنی قالدیریر اطرافنه باقنیرسه کوزینک اوکنده
طبیعی ، صناعی ، فنی نیجه یوزبیک دراو بدایعدن مرکب بر بشقه
عالم کورر بیاغی حدقه بصر او عالم بدایعک بر مهارت فوق العاده
ایله نقطه واحده به صیقه شدیرلمش خریطه سنه دونر . برده کوزینی اشاغی

میل ایتدیرمک ایستینجه نور نظری جهانک هر درلو از هارینی جامع
بر شکوفه زاره دوشمش زنبورکبی دقیقه ده بر چیچک ایلیشه رک
ثانیه ده بر میوه ایله او یالانه رق آهسته آهسته ساحل دریایه کیدنجه یه
قدر تاب و تواندن کسینیر .

دیگر مثال :

ادرنه (!) شهریمی بویا کلشن ما و امیدر
آنده قصر پادشاهی جنت اعلامیدر
بیت معمور فلکمی اول فضا ده اول سرای
یازمینی جنت اولمش کعبه علی امیدر
جویلری دورایدن طرف چمنزارین یا خود
مائی پرواز ایله قطع اولمش یشیل خار امیدر
سبز و خرم بر فضای هر کناری جویبار
یامینان جوده عکس کنبد حضرا امیدر
جنتی کورمش بر آدم و ارایسه کاسون دیسون
طرحی آنک دخی بویله دلکش ورعنا امیدر
کلرنده واری بویله رنگ و بوی دلفریب
یانسیم صبحی بویله بوستان پیر امیدر
حبذا جای نشاط افزا که رضوان کورسه کر
حیرتدن دیردی بو جنتمیدر دنیا امیدر

دائماً بویله مفرحی بوجای دلکشا
 هرزمان آب وهواسی بویله روح افزامبدر
 یوقسه شمسی ایلین آب وهواسن تربیت
 آفتاب دولت شاه جهان آرامبدر

نفسی

دیگر مثال :

طلیعة اقبالی اولان اشعه سنك برازینی اعلان فیض مقدمی ایچون
 کره نك بشقه بر نقطه مظلمه سنه سوق ایتمش ومو کب اجلالنه
 التحاق ایچون هر طرفدن قوشوب کلان قره قره بلوطلرایسه اطرافنی
 قوشاتمش اولدینی حالده کونشك بك اوغلی اوزرندن عظمتیله
 شععه سیله آهسته رو غروب اولیشی نظر شاعرانه یه سنه لرحه
 تماشا اولنسه طوییه میه جق بر لوحه بدایع نمون عرض ایتکده ایدی
 بعض عالی بنالرك شعاع شمسه مقابل کلان جاملرندن ظاهر اولان
 رنك آتشین بوبنالری ایچریلرندن طوتشمش وعلوی پنجره لرندن
 دیشاری به هنوز اوغرامش کبی کورسترردی کونشك اطرافنده
 بولتوب هرثانیه ده بررنکه کیرن وهر دقیقه ده بر شکل دیگر آلان
 بلوطلرك انعکاس الوان واشکالی ایسه سطح دریایی رسام چیره
 دست طبیعتک برکوچک تجر به لوحه سنه دوندرر ایدی. بلوطلرده
 دمبدم ظاهر اولان تلونات بیلدیکنه ز الوانک اک طاتلیسی هیئلرنده

زمان زمان وقوعه کلان تغییرات کوردیکمز اشکالک اک صنعتلیسی
ایدی . واپورمزاک اعانه باد جنوب ایله غروب جهتنه طوغری
یوکسله یوکسله کیدن قره دومانلی تعریفنه چالشدیغم لوحه بدایعه هیج
اولمزه کولکه مقامنده بر لطافت علاوه ایتکدن خالی دکلدی

اکرم بک

اسلوب متوسطه اک مناسب اولان اوصاف ثروت

وانجه لیکدر .

ثروت — اسلوبک پارلاق پارلاق فیکرلری، جانلی
جانلی خیاللری، محتمم محتمم افاده لری حاوی اولمسیدرله
شومقاله بلیغه بونک اک شعشعه لی برلوحه تجلیسیدر :
کوکلم بو عاشقانه تماشالرله کندندن کچمش : نظرم ایسه اطرافه
مستولی اولان محیط ظلمتک اعمق خفا سنده غائب اولوب کیتمشدی .
کیتدکجه ظلمت برحاله کلدی که قرا کلغی ال ایله طوعمق قابل کبی کورینور -
دی . سایه سنده اکلندیکم هراغاج نظرمدده برغول بیانی شکلی باغلادی
کویا که یر یوزی زیززمینه کچمش ویاخود ظلمات مقابر روی ارضه
چیقمشیدی کویا که اولوم ماتم ثوابنه بورونمش دده میدانه اوغرامشیدی
کویا که ید قدرت شو بر آووج خاک کی عوالمندن آیرمش ده عدم
آباد نسیانه آتمشیدی .

اینجه لك — فكرك بر صفت مخصوصه سیدر که افاده ده
کندینی کوسترر . امور عقلیه بی عوامك فوقنده عد
اولنه جق بر صورتده کوروب ادراك ایتمکدر . اینجه لك لفظی
وفکری اوله رق ایکی به آریلیر . لفظی اولان اینجه لك
معنای مقصودك یا الکز بر جهتی اظهار ایله دیگر جهتی
مخاطبك فراسته بر اقییر .

مثال :

اعضای مجلسدن برینه بو کون مجلسده نه کچدی؟، دیمشیر
درت ساعت کچدی! جوانی و پرمش
فکری اینجه لك ایسه منظوری غایت عمیق و دقیق
بر صورتده کورمکدر که افاده نك زینت و نزا کتته منتقر
دکلدر پك ساده عبارله لرایچنده دخی کیزلنه بیلیر .
مثال :

هرکس قلبنك ابولکنی سویلر ؛ فقط کیمسه فکرینك ابولکندن
بحث ایده من .

ایدیلان برثنابی رد ایتک ایکی دفعه ثنا اولنمه بی ایستمکدر .
بو ایکی نوع اینجه لك بعضا بر عبارده ده اجتماع ایده بیلیر
شو مثالده اولدیغی کی :

هـب کوردیکمز کبی یازمقده نه ثرقی اوله بیلیر برازده دوشوندیکمز
کبی یازملی یز انسان یالکمز کورمکه دکل کوسترمکه ده مستعددر .
شوراسنه پک زیاده دقت ایدلملیدرکه : اینجه لک تصنعی
ایجاب ایتسون؛ زیرا تصنعک نتیجه سی عدم وضوحدر .

برده حسی اینجه لک واردرکه دیگر ندن یالکمز حس
وقلبه عاند اولمسيله تفریق اولنور .

اولادینی غائب ایتک اوزره بولمان بر والدیه، تسلی
ایجون، حضرت ابراهیمک امر الهی ایله اولادینی قربان
ایتدیکنی حکایه ایلمشدر؛ قادین شو یولده مقابله ایتمش
که علویته حسی اینجه لکک البارلاق برلوحه امتزاجیدر :
«جناب حق بویله بر فدا کارانی بر والدیه امر ایتماشدر»

مثلاً :

نقابیه

« مداهنه قبایحک فضائله قارشى برنوع تعظیمیدر »

(ترجمه ایدلمشدر)

سوزینی سویلیه بیلامک ایچون قلبک معاونتته محتاج اولمیز؛ بونی

بزه فکر من الهام ایدر. حالبو که ذکا و اقتدارینه مفتون اولدینی
 قدر معاملات و تعریضاتندن دلگیر بولندینی بر ذات ایچون
 وقتيله بر وزیر ظریفمزك سویلدیکی شوسوز قلبك، حسك
 الهامی اولدقجه سویلنه بیلمی:

« قلانی اصمه لی ده، صکره آلنه کیدوب اغلاملی »

عداوت و محبت صرف قلبی، حسی شیر اولسنه نظراً
 بوسوزده کی اینجه لک ده حسیدر.

شو حالده اینجه لک حسی و یا فکری اولدینی کلامق
 ایچون منبعنه دقت ایتلیدر. قلبدن کلیورسه، حسی -
 محاکات عقلیه دن ناتج ایسه فکریدر.

اینجه لک فکری اولسون حسی اولسون ظرافته
 مفتقر در ظرافت ایسه سعی ایله غیرتله اکتساب ایدیله من
 بناء علیه سوزده اینجه لک کوستره جکم دیه اتعاب ذهن بیهوده
 بر زحمدر که اثر ایچون نتیجه سی وضوح و طبیعیتدن
 محرومیتدر وضوح و طبیعیت ایسه ایکی مهمه بلاغتدر که
 لازم غیر مفارق صنعتدر بوزر اولدقجه اثر نه قدر مزین

و مصنع اولسه بی فائده و مزیتدز شو حالدده خاصه نظر افته
 مالک اولیانلر بونی اکتساب ایچون اجبار نفس اتمکدن
 ایسه قابل اکتساب اولان سائر خواص لازمه بی تحصیله
 چالشمایدر لر که سعی و غیرتلی هبا اولسون .

اسلوب عالی

افکار شدیدده و حسیات عالیهنک بر ترجمان بلیغ البیانی
 اولان اسلوب عالی حاوی اولدینی افکار و حسیاتک قوت
 واصلاتی و کلمات و تعبیراتک احتشام و عظمتیله تمیز ایدر .
 اسلوب عالی زینت الفاظ، احتشام تصورات، سر بستق
 تخیلات، آهنگ افاده، شدت بیان کبی منابع بلاغتك
 هدسندن اغتراف ایلر ایسه ده بونلرک هیج بر یسنه طالوب
 قالماز. بلوطلر کبی اره صره نقطه طلوع و غروب به تنزل ایدرک
 الوان لطیفه ایله تزین ایلر سه ده اکثرأ شوا هق علویت
 و عظمتده طولاشمقدن حظ ایدر اسلوب مزین بختنده
 دخی سـویلدیکمز کبی، یک ادالقی انسانی پوره جغندن
 بلوطلرک خفیف سیس صورتنده زینه نزولی قیلندن اوله رق

بعضاً اسلوب ساده نك لطیف چمنزار لری اره سنه ده اینر .
 اسلوب عالی عظمت و علویت یله بزی مستغرق حیرت و اعجاز
 ایدر . مادیات و خسایسه اشتغالدن بیزار اولان فکر بو اسلوبك
 اجنحه لطیفه سی اوزرنده طیران ایتدکجه انبساط و استغراق
 ایچنده قالیر

اسلوب عالی الك زیاده الهیات و حکمیات و نعوت و مرثیه کبی
 مباحث مقدسه یه ترجمان اولور : گاه جناب صانع لایزالک
 بدایع قدرتنه حصر نظر ایدرک آسمان حکمیات و الهیاتده
 تماشای نجوم حقیقت ایدر ؛ گاه صحائف توارینجه عطف نگاه
 ایله سلاسل جبال معالی اره سنه ده تحری شوهاق
 عظمت ایدر .

شو مثالرده اولدینی کبی

خواب پر اضطر ایدر بو حیات
 طوغمشز اولمک اوزره واحیفا
 وارایسه ذره ذره ذوقیات
 آنی ده قهر دهر ایدر افنا
 کیدرز بویله جهل و غفلت ایله

قعر کرداب موته حسرت ایله
 درلو محنتله بیک مشقت ایله
 محو وکمنام ایدر بزی دنیا
 بزسه سیر ایلیوب بو بنیادی
 اردرز طرحنه نه در بادی
 خالق ، خلق ، سر ایجادی
 جمله بی بیلک ایسترز حالا
 لیک بوسر مبهمک حلی
 عقله تیسیر اولنما مش بللی
 آدمه عجز و غفلت وجهلی
 ایتدیرر لر خطا ایچنده خطا
 صیریلوب روح ظلمت تندن
 سوزیلوب ایلدکده عزم وطن
 اوزمان حل اولور بوشبهه وطن
 بیلنیر حاصلی نه در معنا

(زانه زاور روسو) مترجمی برنوباشا

دیگر مثال :

ارواح که تحفه خدادر
 خاک ره شاه انبیدر

اول شاه که تختی لا مکاندر
 چارو بکشی کرو بیاندر ^{لایق}
 لولاک ایله ذات پاکی موصوف
 قرآنه صفاتی ظرف ومظروف
 شاه ملکوت عرشپایه
 ماه جبروت فرشسایه
 بردر دیدی آشنای وحدت
 موج احدیت احمدیت
 چون اول ماخلاقدر اول نور
 ثانی خدا دیسه مده معذور
 ایجادی وجود کونه باعث
 امتلری سر علمه وارث
 آینه وحدت الهی
 مرآت وجودیدر کماهی

شیخ غالب

نثره مثال :

موت ماهیت انساندن بر جزؤ مشابه سننده اولوب عالم شهوده
 یزمله برابر وضع قدم شوم ایدر کویا رحم مادرده بر زهر بطی
 التأثیر نوش ایتمز که بودار فناده آندن متأثراً بعضمن آز و بعضمن
 چوق زمان مبتلای الم و اضطراب اولوب نهایت افتاده خاک هلاک

اولورز چشم امعان ایله باقلد قده انسان هر آن زهرا به کش عمت
 اولوب چونکه کدران ایدن هر بر لحظه نبای عمر عزیزک
 بر رکن رکیننی تخریب و بزی حفره تنک و تار عنزاره بر قدم دها
 تقریب ایدر .

ایشته بو وجهله کوندن کونه جسد فرسوده وصحت مختل اولور
 وحقی امید شفا و عافیتله استعمال اولنان معالجات ایراث ضعف
 وفتور ایدر خلاصه مدت حیاتمز باشند باشه مؤلم بر حالت نزعدن
 عبارتدر ، امدی شو موت هادم اللذاتدن زیاده بزمله مونس و همدم
 اوله جق نه واردر ؟ قتلنه حکم اولنان بر مجرم تبهکار قننی طرفه
 اماله نظر کدورت اثر ایتسه هیکل هولناک هلا کدن بشقه نه کوره
 بیایر ؟ متمتع نعمت حیات اولدیغمز زمانک بر از اوزون و یا خود
 قیصه اولسی بیننده اولان فرق جزئی بزی بو خراب آباد دنیاده
 ریشه کیر استقرار اولوق اعتقادینه ذاهب ایده جک قدر برشی
 دکلدرد .

منیف یانا

اسلوب عالی به اک مناسب اولان اوصاف ، قوت ،

شدت ، احتشام و عظمتله علویتدر .

قوت

قوت، اسلوبك او مزیتیدر که افاده بی اختصار ایله افکار
وحسیاتی دها قوی، دها جانلی کوسترر. تطویلدن پک حظ
ایتمز؛ دائماً قیصه قیصه، مختصر مختصر عبارت لری سور.
مجاورہ آیه ده بطلمیوسک و ارسطونک و یردیکی جوا بلر کی:

اسکندر

کینوس ! نه بود هشت و قیامت
سویله پریداس ! نه در بو محشر

پریداس

بطلمیوسه صور

اسکندر

مورخ شمر

بطلمیوس

موجب نه حقارت آپانسز

تاریخی یازان بنم یابان سز

امکندر

افکار می سنده ایتمه تهییج

رسطو بو نه در

ارسطو

ظفر و با هیج

اصل قوت اک واسع معناری احتوا ایدن اک مختصر
افاده لرده شمشعه زای ظهور اولور بعض سوزلر بولنور که
یکنظرده غطف انظار ایده جک قدر علوی کورینور
فقط قلب لرده، فکر لرده دوام ایده جک هیج بر تاثیر براقه من
بویله افاده لرده قوتک و حودینه حکم ایتک غفلتنده بولنما ملیدر.
ارتحال حضرت پیغمبریده جناب صدیق اعظمک
مسجد شریفده ایراد بیوردقلری شو نطق عالی کبی
افاده مختصر اولدینی قدر معنأ واسع سوزلردر که بحق
حائز قوت دینلمکه لایق کوریلور .
ای ناس ! عمده طاپانلر وار ایسه بیلملیدر لکه محمد وفات
ایتدی الله طاپانلر بیلدسونلر که الله باقیدر .

سُمت

حسیاتک هیجان و مصداق ماتندن متحصل بر بارقه
 عظمتدر که، قوتدن زیاده، شدید شدید افاده لرك سریع
 سریع افکار و تأثراتک تعاقبندن حاصل اولور .
 برتیاترو کتسابنده قلیجه خطاباً اشخاص وقعهدن
 برینه سویلنلمش اولان شو سوزلرده کبی :

مادام که ذلمه علتک

مادام که بنده برزاند آلتسک

نه لهدمه نه علیمده صیرل

شمدنصره هیچ لزومک یوق قیرل

احتشام و عظمت

احتشام و عظمت ، بیوکلاکه پارلاقاغک اتحادندن
 عبارت بر مزیتدر که پارلاق خیالدر ، عظمتلی سوزلرله
 تصویر و افاده ایدلمش بیوک فکرلرده کوریلور .
 مثال :

ارسطو

اسکندر او شاد عالم آرا

کسریلره اتمین مدارا

كلزارك ايجنده، مثل نسوان،
 معتادی اولوب ده میل الوان،
 اظهار ایله اقتطافه رغبت
 برغنجه ایچون اکیلیم زالت

اسکندر

بنجه آنی چکنمکده برذل

ارسطو

دهشتلی اولوردی اول تنزل
 مرغ ابیور کی فلکدن
 فکرك عظمتی الفاطک اهنکندن ده پک زیاده
 مستفید اولور. مثلا: یوقاریده « مرغ » برینه خورشید
 دینلمش اولهیدی کونش دیکرندن شبهه سزدها پارلاق
 دها معظم بر جسم نورانی اولدینی حالدہ ینہ عبارده
 اولکی قوت و شدت محافظه ایدیه مزدی زیرا مرغ
 کله سنده کی آهنگده سوزہ بشقه عظمت و بریور.

علویت صرفه

علویت صرفه عظمت و اعتلایک او درجه مرتفعه .
 سیدر که ایشیتدیکمزویا کوردیکمزمان بزی بهت و حیرت
 ایچنده براقیر و خیالمزک سیله یتیشه میه جکی مراتب علویه به
 اصعاد ایلر . مثلاً حضرت سلطان سیم اولک ایران
 سفرنده شاء اسماعیل اینه محاربه به متهی مباشرت ایکن
 استدعای عودتله ایقاع شماتت ایتمکده بولنان یکیچریلره
 قارشی « بن بومشقتلرک چکیله جکنی سزه تاجلوسم زماننده
 سویلمشدم اووقت یچون قبول ایتدکز شمعی نهدن
 اطاعت ایتمزسکیز استرایسه کیز سترعودت ایدک بن بالکیز
 کیدرم ، کلام اولو العزمانه سیله خطاب ایدرک آتی
 ایلری به طوغری سورمسی بزه برعلویت صرفه کوستررکه
 موضوع بحثی تعریفدن زیاده ایضاح ایلر .

علویت صرفه اراقله دوشونمکله بولنمز روحکاک
 زیاده متأثر اولدیغی یوکسلدیکی زمانلرده شمشک کبی آتی
 اوله رق ظهور ایدر ییلدیرم کبی کیمه چارپارسه بر رعشه

بہت و حیرت‌ناہ غشی ایتد کدن صکرہ محو اولور کیدر
 اسلوبک علویتنه عظمتنه مفتقر دکلدرا او قدر کہ بعضاً
 برحر کتده ، برکلهده ، حتی سکوت و سکونده بیله شمشه
 زای انجلا اوله سیلور . مثلاً ینہ سلطان سلیم اولک مصری
 فتح ایتدیکی هفته نیک جمعہ سنده صلوات جمعہ بی ادا ایچون
 جامعہ کیتدیکی زمان « خطیب منبرده خادم الحرمین
 الشریفین عنوانیله کندی نامنی تذکیر ایدنجه آلتندن
 سجاده سنی و باشندن دستارینی رفع ایله طوپراق اوزرنده
 سجده یه قاپا بهرق کریه ریزان شکر و افتقار » اولسی
 نظر مزده بر علویت صرفه تجسیم ایدر که کورمک شویله
 طورسون حکایه سنی بر کتابده او قود یغمز زمان بیله تأثر
 و حیرت ایچنده قالیر . حالبو که بو برحر کتدن عبارت اوله رق
 افاده ایله قطعاً مناسبتی یوقدر .

روح کبی مجرد و قالب افاده یه افتقار دن بری اولان علویت
 صرفه متعلق اولدینی اشیا نیک انواع و طبایعی قدر مختلف ایسه ده
 اساساً اوچه آریله بیلیر : علویت خیال و علویت فکر و حس .
 علویت خیال - بیوک برشی نظر ربالوان ایله ترسیم

و تصویر یتیمکدر حضرت سلطان سلیم اولک وصفنده
سویلمش برقصیده دن مفرز

اوکنده نامتناهی کی قیلار تنویر
پینده سایه سی قالمش بوملت و دوات
عدم جهاننه ایرمش بقا زوالندن
ویریر باشنده کی دستار موته برهیت

بیتلریله حضرت فاتحک . مدائخی حاوی دیگر برقصیده نک

هر گوشه سنده دهرک نام بقا نشارک
شایسته در دیناسه عالم سنک مزارک
کوستردیکک معالی اهرامدر مسلسل
کهسار لر عموماً بالین اختضارک
تترردی سجده کاهک اولدجه سن جینسای
حالا کلیر زمیندن تکبیر زار زارک

پارچه سی تصویر عظمتنده ناظم لری نک خامه قدرت لری نی
بیله عاجز بر اچق معالی خیالاتنددر . بر قهر مانک میدان
محاربه یه ورودنی مصور اوله رق سویلمش اولان شو
بیتده علویت خیال ایچون مثال اوله جق سوزلردن
عد اوانه بیایر .

کلیر اول دلیر قهار قلیجی النده قانلو
صاول ای عدو یولندن که یمان کلیدر ربو

فردوسینک :

یجر فنا رفت وناچیز شد

فلک گفت ، خندان ، که این نیز شد

بیتی ده ، فارسی اولمغله برابر ، بومبجئده زورله کندینی

تخطر ایده ایتدیره جک بدایع خیالاتدن دکلیدر .

علویت فیکر - تفکرده بر عظمتدر که اکثر اغایت مختصر

عباره لر ایچنده « بارقه انکیز ظهور اولور ، وقتیه بر اثرده

تصادف ایتدیکم فقط و اسفا که عبارت سنی تمامیه حفظ

ایلدیکمه امین اوله مدیغم شوسوز کبی که حاوی اولدیغی فکرك

عظمت وشعشعه سی بو او فحق جمله یه بلوطلرک بلکه سمالرک

فوقنده بر موقع اعتلا تعیین ایتمشدر .

اللهم ! سن او قدر بیوکسک که انسانلرک تصور ایده بیلد کلری

کبی بر الله اولیدی اوده سنک بیوکسک کی لایقیله اکلده قدن عاجز

قالیدی .

علویتک ایجاب ایتدیکی ایجاز تفصیله هیچ مساعد

اولمز ظن اولنسون موضوع بحث فوق العاده واسع

وعلوی اولور و افاده آنکله متناسب بولنورسه آرتق
 علویتی برکلهده بر عبارتده دکل افادانک هیئت مجموعاً سنده
 آرا مالیدر شو منظومهده اولدینی کبی .

حق تعالی عظمت عالمنک پاد شاهی
 لامکاندر اوله من دواتنک تختکھی
 خاصدر ذات الهیسنه ملک ازلی
 بی حدود آنده اولان کوبه لم یزلی
 اثر حکمتیدر برله کولک بنیادی
 طولی بوش جمله ید قدر تنک ایجادی
 عزت و شاتی تقدیس قیلار جمله ملک
 ایلیلر سجده ایدر پیش جلالنده فلام
 امری وجه اوزره بر ایلر کیجه کوندز حرکت
 د کیشیر تازه لیر موسم فیض و برکت
 پرتو رحمتنک لمعه سیدر ایله کونش
 تاب خشمندن آلور آلسه جهنم آتش

علویت حس - فکردن زیاده حسیاته تعلق ایدر که
 منبعی قلبک بعض انفعالات واحترافات ایله متأثر اولورق
 ناکهانی اظهار ایلدیکی هیجانلردر .

منظوم بر تیاترو کتابنده .

ايتسه كده بو عالمی مسخر

يوز بيك دها وار جهان آخر

مشكل اوزرنده وضع بنیان

آنجق سكا دوردن نمايان

بیتلریله ایدیلان بر اعتراضه مقابل اسکندرک شو

جواب متعظمانه سی علویت حسی حاوی طانیدیغم آثارک

اک پارلاقلر ناندردر .

اولسه یدی طبیعتمه قدرت

ویرسه یدی او اقداری فطرت

بن عالمی آلیر کیدر دم

خورشیدی ده فتح و ضبط ایدردم

فورطنه لی بر هواده قور قوسندن لیمانه التجا ایتمک

ایسه تیان و کندیسنی مانیمان قایقچی یه قارشى قیصرک

ویردیکی شو و جواب - که فرانسهزجه بر اثر ادبیدن

ترجمه ایدیوروز - علویت حسی شامل سوزلردندردر :

نه قورقیورسک ؟ طاشیدیغم قیصردر

موافقت و تنوع اسلوب

مادام که اسلوب فکر دنا بریدر، دائماً فکر له موافق بولمق اقتضا ایدر. اسلوبی فکر و موضوعه توفیق ایتمه که ایسه موافقت اسلوب دینور که ادبیاتک ال اساسلی قوانینندن بریدر .

فی الحقیقه مثلاً علوی علوی فکر لری پارلاق پارلاق تصور لری اسلوب ساده ایله عادی بر صورتده افاده ایتمه که نه قدر ضعیف وهله بونک عکسی نه مرتبه صغوق دوشر .

ایشته بر شاعر ویا ادیبک اک زیاده دقت ایده جکی نقطه افاده ده اتخاذا ایده جکی اسلوبی موضوع بحث. زمان و مکانک طبیعت و الجاسنه توفیق ایتمه کن عبارت اولمیدر؛ فقط بو تفصیلاتدن اکلشامسون که بر شعر ویا بر مقاله مثلاً اسلوب مزینله یازلمغه باشلانیرسه الی نه-ایه اوله ذوام ایتمایدر دیمک ایستوروز .

بالعکس بو یولده یکنس-ق اولان افاده لار سامعین

وقارینده او یقو کتیر مکدن بشقه بر تاثیر اجرا ایده منرار .
فرانسه شعرای مشهوره سندن فوتنل بو یولده یک اسلوب
منظومه لر ایچون « به کوزل شه - مرار ! فقط پیامم نهدن
او قوندقجه اسنه یورم » دیرمش .

انسان دائمًا افکارینی عین مرتبه ده . حسیاتی عین شدتده ،
تصورات و تخیلاتی عین قوتده بولندیره . میه جغیرچون
اسلوب افاده ده فکر و حسک تحولاتنه تبعیتله متصل تبدل
ایدر : گاه اولور نسیم سحری کی اهسته روانه جریان ایله
قلوبی رواج ازهار خیالات و حسیات ایله املا ایدرک
انسانی سرمست شوق و غرام اینر ؛ گاه اولور علوی
حس - لر ، پارلاق خیال - لر ، عظمتلی فکر - لر
ترجمان اوله رق دهشتلی بورالر کی روحی اعجاز و حیرتله
مشحون ایدر . هر زمان بر درجه ده بولمز ، بر نوعه منحصر
قالمز . لطافتله آفتاب کیدر کن بر دیره مددش بر سیل
خروشانه تحول ایده بیلیر ؛ انجمن بر صورتله که بر درجه دن
دیگرینه انتقالی فرق اولمز محروک اصل مهارتی ده بو
صورت انتقاله کوریلیر و ایشته بوکا تنوع اسلوب
دینور .

بر کتابه مقدمه اولمق اوزره یازلمش شو مقاله یه
باقه لم که سکنز اون سطر ابق بر شی ایکن نظر دقت نه قدر
سریع تنوع لر کورر .

« آثار ادبیه یه زاده طبیعت دینار خفایای قابه نه
بیوک وقوف کوستر مشلر ! هر منتسب ادبک وجدانه
مراجعت ایدرم انسانک یازدیغی شیلر سویلشده اولادیه
برابر دکلیدر ؟

شرق و غربک حیرت رس افکار اولان بونجه بدایع
ادبی تصور ایتدیجه آثار کترانه مک خلق ارسنده
اوقونمغه دکل کیدمجه تکرار احاله نظر اولمغه بیله دکری
اولدیغنی ادراک ایله برابرینه محو آباد نیسانده قالمه ارینه
بر درلو کو کلم قائل اوله میور .

کیمنه باقیورم : چهره حزن اوزرنده حاصل اولان
آجی آجی تبسملر کی کو گله آرزوی کریه ویریور . . .
کیمنه باقیورم : دیده مسرتده ظهور ایدن محزون محزون
کریه لر کی فکر می ابتسامه هوسناک ایدیور . . . هانکیسنی
اوقوسه م هر شیدن اول وجوده کتیرمک ایچون صرف
ایتدیکم زمانی دوشونیورم بیر توب محو ایدیورمک عمر مدن

ر با رچه بی قوپار ورق عمان عدمه آ تمق قیلندن کورینور .
 بو تاثرک نتایجنددرکه بعض آثار ناچیزانه مک تقدیر
 عمومی به عرضی آرزو ایلام .

بو اوراق پریشان بر نوع جزو دان قیلنددر ترتیبنده
 انتظامه دقت اولمدی دروننده تاریخ و معارف سیاسییه
 و منظوم و منشور سائر یولده آثار ادبیه دن برخیلی شیلرله
 بعض مکتوبار و ترجمه لر بولنه جقدر . «

اسلوب مصنع

اسلوبك ساده، متوسط، عالی ناملریله اوچه آیرلایغنی
 بالاده کورمشدک بوراده عادی و مصنع اولشق اوزره
 ایکی یه تقسیم ایده جکیز .

اسلوب عادی او طرز بیاندرکه نازک نازک ، پارلاق
 پارلاق ، علوی علوی ، صنایع بلاغتک هپسندن معرا
 اوله رق موضوع بحثی ساده جه تفهیم و تبیینه خدمت ایدر
 -تسیات ایله مناسبتی یوقدر بکندرمکه متأثر ایتمکه اصلا
 چالشماز منتهای موفقیتی موضوعنی کمال وضوح و سلامته
 افاده ایده بیلمسیدر .

اسلوب ساده ایله فرقی شودر که ساده افاده لر صنعته بسبتون بیکانه قالمازلر هله صنایع فیکریه اکثرأ بو نوع طرز بیانک مدار زینتی اولور افاده عادیه نک ایسه شرائط ویا مزیات عمومیه ادبه تبعیتدن بشقه ادبیات ایله برمناسبتی یوقدر .

اسلوب مصنع ایسه بلاغت و فصاحتک هر درلو منابعدن اغتراف زینت و لطافت ایدر ثروت و مجوهرات بیان کندیسنه دائماً رایکاندر آینه حسن طبیعت قارشیسنده توالتی اتمام ایتدکجه انظار عمومیه عرض جهرة لطافت ایلمز .

اسلوب مصنع ادبیاتک روحیدر موضوع بحث ایتدیکی شیئه جان ویریر نظر فکر و خیال اوکنده تصویری جنتلر، پریلر تجسیم ایدر .

اسلوب عادی بر زمین طبیعی به بکزه دیلیرسه اسلوب مصنع بر چمنستان دل آرایه تشبیه اولنه بیلیر که هر طرفی نظر ریا چیچکلر لطیف خیابانلر ایله تزین ایدلشدر نظر شاعرانه ایچنده کزندکجه سرمست شوق ولداید اولور .

بو ایکی اسلوبك فرقنی تمامه یله اكلاته بیلمك ایچون
 دیرز که: «مثلاً» نه کوزل کوشك بر طرفنی دکز بر طرفنی
 طاغ قوشاتمش طاغ کونشسه حائل اوایور دکز ایسه
 کوشکه معکسدر « سوزی عادی بر عباره در بزه هیچ بر
 لطافت هیچ بر صنعت عرض ایتمز برده بو فکر ساده نی
 ندیمک قلم اقتدارینه تودیع ایدرسه ک تصویر ایتمک
 ایستدیکمز کوشکدن بیك قات لطیف اولان شو کاستان
 بلاغتك میدانه کلدیکنی کوریرز که هر جهتده
 نیجه ازهار لطیفه اعجاز خنداندر . خیابانلرنده نیجه ابکار
 نازنین معانی خراماندر :

قصر روح افزا دکل حسن وبها مأواسیدر
 جنت اعلا بونک . فرش جهان آراسیدر
 سیرایدوب ، طرح جدیدسقف عالین ، دیدم
 وار ایسه بوروی ارضک عالم بالاسیدر
 روح افلاطون دیدی یوق یوق خطا ایتدک خطا
 عالم جاه وجلالک بو یکی دنیا سیدر
 دار مختدر جهان اما بونک چاک دری
 اول قیاسک صورت الای استثناسیدر

طاق کسری ، قصر شیریندر پدر مادر اکا
 بو ایکسینک دخی بر طفل نو پیداسیدر
 کوه و دریا ایکی جانبدن دراغوش ایلمش
 سانکه دریا دایه سی کهسار ایسه لاسیدر
 کوه صاقنمقده رخسارین طوغار کوندن آنک
 بحر ایسه آینه دار طاعت زیباسیدر
 حبذا ساحلسرا کیم رنگ و بوی نو بهار
 کاشن پر فیضنک بر غنجه رعناسیدر
 اسلوب مصنعک مدار زینتی اولان صنایع جهت
 تعاقبری اعتباریله ایکی یه آریاير : صنایع لفظیه ، صنایع
 معنویه .

صنایع لفظیه

صنایع لفظیه، او صنعتلر درکه صرف الفاظه تعلق
 ایدر و او لفظک زوال و یا تبدایله برابر زائل اولور
 باشلیجه لری شونلر در : تناسب، ایهام ، ایهام تناسب، ایهام
 تمنا، تنسیق صفات، لف و نشر، اقتباس و تضمین، تلمیح،
 تجنیس، سجع، ترصیع، وصف تحسینی، ایجاد و ترویج
 الفاظ .

۱ -- تناسب --

صنعت تناسب ، عبارتده من جهتہ ارہ لرندہ مناسبت
وقرابت بولنان کلماتی جمع ایتمکدر کہ بوکا مراعات نظیر
دخی دینلیر .

بر مجموعہ ده تصادف ایتدیکم :

دکل فصل خزاندن احتجاب یاردندر کیم

کل اغلار ، بلبل اغلار ، جویبار و گلستان اغلار

بیتمده و خصوصیلہ مثال آتیده اولدینی کبی :

هوادن حتی او آتش مہیبک کنارینہ دوشن طاملہ لری دخی بوز

پارچہ سی قدر صغوق بر باران مصیبت یا غار طورر ؛ اغاجلر ،

طاغلر ، تپہ لر کیمی کفنیلہ ایاغہ قالمش شهید جنازہ سی ، کیمی اوزرینہ

بر سفید استار چکامش فقیر تابوتی ، کیمی طاشلری قیرلمش ده

اوزرینہ ییغلمش اسلاف مزارلی کبی بم بیاض قارلر ایچندہ بر

دهشت بر غرابتلہ نظرلرہ چارپار .

۲- ایلام

معنای بعیدی اراده ایتک اوزرہ ، ایکی معنایہ بردن حملی

جائز اولہ بیله جک صورتده سوزسویلمکدر . مثال :

کبری نیکلی
ایلام
سنی بیاض

دور نیکلی

منافع مختلفہ قدر اقتضای روزگار اوزرہ
د کل عریانہ لازم ، ناخدا یہ باد لازمہ
ایہام ، بعض کتب ادبیہ نیک قبول ایتدیکی کی ،
یا لکڑ بر لفظہ منحصر قالماز بعضاً تکمیل بر عبارتہ نیک ده
ایکی معنایہ حملی ممکن اولہ بیلیر تعالیم ادبیہ اتدن نقل
ایتدی کمز شویت۔ کہ یکچری اوجاغ نیک اغاسی اوزرینہ
سویلمشدر بوکا کوزل بر مثالدر .

قویوب قالدیرمہ دن ایکیدہ برده

قازان دورلدی سوندیردی اوجاغی

عزت مند

۳۔ ایہام نامب

بر سوزک معنای قریندن بشقہ معنای بعیدی اعتبار یلده
موضوع بحثہ من جهة مناسبتی بولمقدر .
مثال :

تحمل ایلمز زور هوایہ پردہ عصمت

کریبانچا کی کل ، دست بیداد صبادندر

لاوری

دیگر :

هریانه بوی کا کلنی تارومار ایدر

قالماز صبايه ایتدیکی بوروز کاردر

کنزا

دیگر :

ای پیر کهنه ریشه اندیشه دن چه سود

آخر درخت عمری دویر منی روز کار

غالب دده

۴ - ابراهام تضاد

برینک معنای بعیدی ایله دیگر (اره سنده ضدیت

وتقابل بولنان الفاظک بر عبارتده جمع ایدلمسیدر .

مثلا « یکی دنیا ده اسکی عادتدر » ویا « کنج ایکن

اختیارم الده ایدی » مصرع لر نده - اختیار - ایله - یکی

دنیا - کله لرینک معنای بعید لر ایله - کنج - اسکی -

کله لری اره سنده ضدیت بولدیغندن بو - ووز لر ده ایهام

تضاد صنعتی موجوددر دیرز .

معلم ناجی افندی مرحومک شو بیتلرینی ده بو صنعتک

متوسط بر مثالی اوله رق کوستره بیلیرز :

کلیور آوجی ایشته سرعت ایله
 دها یوق چانطه سنده سرچه بیله
 تک طور رمی؟ النده چفته سی وار
 رحمی یوقدر سزی کوررسه قییار

۵ - تنسیب صفت

تنسیق صفت، اشخاص و اشیا دن بری حقیقده
 — تعریف ایچون اولیه رق مجرد کلامه قوت وزینت
 ویرمک مقصدیله — صفات متوالیه ایراد ایتمکدر، شعره
 مثال :

اول حرف مقاله کن

آخر نفس لب تعین

خورشید منور و منور

مهدی مطهر و مطهر

علام عوالم معالی

علامه علم لایزالی

سلطان جهان مطاع کونین

روح الروح طباع کونین

اول حرف مقاله کن
 آخر نفس لب تعین
 خورشید منور و منور
 مهدی مطهر و مطهر
 علام عوالم معالی
 علامه علم لایزالی
 سلطان جهان مطاع کونین
 روح الروح طباع کونین

محمد و محمد و مجمل

محبوب خدای مرسول

الف و نشر

الف و نشر مرتب، عبارت ده بر قاج شیء اولجه ذکرا ایدوب
بعده آنلره عائد اولان اوصاف و افاداتی صره سیمله ایراد
ایلمکدر . شو مثالده اولدیغی کبی :

بوی کل تقطیر اولنمش نازک ایشلنمش اوجی
بیری اولمش خوی بیری دستمال اولمش سکا

نیم

الف و نشر ک برده غیر مرتبی واردر که صکره ایراد
ایدیله جک اوصاف و افاداتی اولجه ذکرا ایدیلان اشیانک
ترتیبینه نسبتله تهظیم ایتیه رک یازمقدر . بو صورتک اساساً بر
لطافتی یوقسه ده شو مثالده اولدیغی کبی بر نکته یه مبنی
بولنور و حلی سهل اولورسه فنا کورلمز

آه هم کلسون هم کلسون ای قدر

لطف ایت ده کوندرمه قهر ایت ده کوندر

الف و نشر هر حالده صنایع مهمه دن عد اولنمیز -
سه ده مناسبلی و طبیعی اولمق نشر طیله ضرر سنز بر صنعتدر بعضاً

بورانه لفظی مثنوی
اینته روم هنر
لفظی مثنوی
باز در

تزیین کلامده خیالیجه لطفی کوزیلیر .

بر قاج مثال :

نوك قلمكده در همیشه
خاك قدمكده در دمادم
اعجاز كف كلیم عمران
آثاردم مسیح مریم

مالتی

دیگر :

نهاد طبع دراکنده مضمهر
صریر كلك چالاکنده مدغم
شرار آتش موسای عمران
خواص معجز عیسی مریم

نفعی

۷ - اقتباس و تفسیر

اقتباس، کلاماره سنده، آیت و حدیث اولدیغنه اشارت
ایتمکسزین، بالمناسبه آیت کریمه واحادیث شریفه ایراد
ایتمکدر .

نثره مثال :

« . . . فاتحہ عنوانی کریمہ (هو الحق المبین) خاتمہ تاریخی
(والعاقبة للمتقين) غایت مضمونی (ذلك فضل الله يؤتیه من یشاء
والله ذو الفضل العظیم) نہایت مفہومی (انه من سلیمان وانه بسم الله
الرحمن الرحیم) . . . »

(فاضلی) شطابتنامہ مندرہ

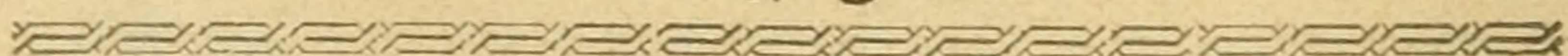
« فاتحہ عنوانی کریمہ (هو الحق المبین) عبارہ مندرہ
کریمہ ایلہ آیت کریمہ یہ اشارت اولندیغندن (هو الحق
المبین) نظم جلیلتک نقلی اقتباس عد اولنہ مزایسہدہ آیات
کریمہ سائرہنک ذکر وایرادی اقتباسک اک کوزل
مثالرننددر . »

نظمہ مثال :

مقصداک تحصیل اطمنان ایسہ
ذکر حقندن اولسون قلبک تہی
تازہ قیل شاموسہ۔جر ایمانکی
قل هو الرحمن آمننا بہ

(ناہی)

اقتباسدہ تغیریسیرہ جواز ویریانیور .

مثال :

آلدی یوزینک بر قعن^۳ اول زلف سمنسا
سبحان قدیراً جعل اللیل لباسا

هودت یاسا

آیت جلیله استعین بالله (وجعنا اللیل لباساً) در .

ترانه لب هر جو یسار: فاعتبروا

زبان بلبک اورادی: یا اولی الابصار

(هودت یاسا)

آیت کریمه استعین باه (فاعتبروا یا اولی الابصار) در
تضمین ایسه بر شعر ایچنده صاحبنه اشارت ایدمک
شرطیه آخرك ایساتندن بر بیت ویا مصراعك ذکر
وایراد ایدلمسیدر تضمین ایدیلان بیت ویا مصراع بین
البلغا مشهور ایسه اشارتهده لزوم کورماز .

مثال :

وصول بزم وصله اولدی حائل دوری هجران

زبانرا نیست یارای سخن ای خامه تحریری

بیتمده (زبانرا نیست . . . الخ) مصراعی بغه انکدر .

دیگر :

بو محله عجب اوصافنه جسیبان کورینور
نوله بو بیتنی باقینک ایدرسهم تضمین
دفع یا جوج غمه ایشیکیدر سد سدید
منع جیش المه در کهیدر حصن حصین

(نفی)

دیگر :

بحمدالله زمانکده بقول صبری شاکر
کریبان فلك مهجور دست آه شکوادر

(کنزا)

بریتک بین الباغ مشهور اولوب اولمدینی هر زمان
کس دیر یله من؛ خصوصیه تضمین ایدیلان شـعـرک صاحبـه
اشارت ایچون وزن وقافیه هر وقت مساعد اولمازه بیت
مشهور اولمدینی و اشارت دخی بولمدینی حالدیه ایسه سرقرته
حمل اولنور بو محذوره محل قالماق ایچون تضمین ایدیلان
ابیات وه صارعک اطرافنه شویله « برکیمه اشارتی
وضع اولنسنی تعایم ادبیات توصیه ایدیور که پلک مناسبدر.

۸ - تلخیص

تلخیص، مایع طرز زنده و تضمین صورت زنده اولیه رقی، منظوم، مشهور عبارات ترکیه از مسنده عربی، فارسی ترکیبیلر قوللا مقدر.

واصل ایت یاره بی یا رجلاً خذیدی
مصراعنده اولدینی کبی . نغینک :

یوری فتح ایله نه ایرانی قو نه طورانی
غم یمه آیدک اه تعالی ونصیر
وندیک :

(کجاست کوی ندین) ترانه سیله بودم
کلیر جهانده کل فسن اولوب اوتازده نهال
یتلری دخی بو صنعتی حاوی سوزلرکه متخیلر ندندر .

۹ - جناس

جناس - معنایه مختلفه ایکی کلمه بیننده لفظاً
تشابهدن عبارتدرکه بومشابهتک صورت ودرجه سنه کوره
انواعه تقسیم اولنور .

کتابمز مختصر اولدینی و ذاتاً صنعت جناس ادبیات
جدیده ده او قدر مقبول عد ایله جک صنایعدن اولمدینی

جهتله انواعك تقسیم و ایضا حنه لزوم کورلمز یالکمز

عمومی اعتباریله بر قاج مثال ایله ایضاح ایدم :

لب نکرده بن ^{نه} بنجه پک نشاط ویریر

که نقطه نقش ایله جودث اولور سراب شراب ^{مهر}

صورت یاشا

ایدر اراقه دم حسرتکله چشمم

ترحم ایت نیجه دمدر اسیر هجرانم

اصطلاحات ادیب

یوقکن کونشک اشی (سما) ده

براش کورینوردی شه (سه ما) ده

(صفا بك)

بیتر پینک برنجیسنده ضمیر شخصی اولان (بن) ایله خال

معناسنه کلان (بن) کله لری ارسنده لفظاً مشابّهت تامه بولمسندن

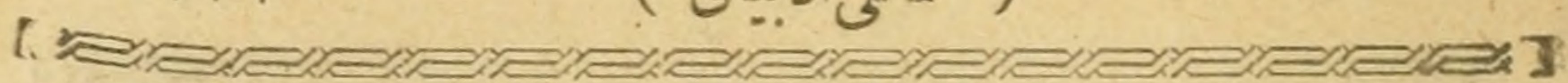
ناشی بویتمده جناس تام بولندیغنه حکم ایدرز. کذا ایکنه جی بیت

دخی زمان معناسنه کلان (دم) ایله قان دیمک اولان

(دم) کله لری حی حاوی اولدیغندن جناس تامه مثالدر .

اوچنجی بیتده بولنان سماوشمهسه لفظنک یالکمز (سه)

پارچه سیله (ما) کله سنندن ترکیب ایدن (سه ما) ارسنده

مشابهت لفظیه کورلدیکندن بوکاده جناس مرفو دینلور
برنجی بیتده (شراب) ایله (شراب) کلمه لری دخی
شینک نقطه سندن قطع نظر متشابه اولدقلرندن جناس تام
ایله برابر بیتده جناس مصحف دخی موجوددر .

شو قصیلاتدن اکلاشیلورکه جناسک ماهیتی بر
عباره ده مختلف المعنا ایکی کلمک تشابهندن عبارت بر
لفظ او یونجاغیدر ادبیات کبی معالی ارسنده بویله
او یونجاقلرک مقام اعتباره لایق کورلامسی اقتضا ایدر
سده قدمای ابدان بر چوقلری هر نصلسه بو صنعته
زیاده جه رغبت کوستر دکلری و خصوصیه صنایع و بدایع
مهمه ادبیه ده کندینه کووه نه میان درجه متوسطه اصحابی
صنعت جناسی اچیق بر میدان بوله رق اوراده احراز
موقع اقتدار اتمک هوسنه دوش دکلری جهته دکرندن
چوق زیاده اهمیت کسب اتمشدر .

اکرم بک افندی تعلیم ادبیاتده دیرکه : جناس

مثلا باقینک :

لطف ایدوب اول شه فرشته خصال

قوزیلر ایلمش قولینه عطا

دائماً قبل دعایی ای باقی
قوزیلارین باغشلاسون مولا
قطعه سنده اولدینی کبی بر حسن طیبی سوقبله
سویلمکله برابر کندنده تصنع و تکلف شائبه لری بولنمیان
افادات ایچنده ایسه بر درجه یه قدر چکیلیر .
وحشمتک :

خلعت دیسای تفتیشی فلک
کیم دیدی بر ریزه لی بر تلازه ویر
جامه نعمت ایکن لایقمیدز
ریزه ریزه بزکی بیرن لازه ویر

قطعه سنده اولدینی کبی قدح و ذمی و یاخودینه
حشمتک :

بو عرصه کهده قوت بخت ایله آصفا
اشهب سوار دولت اولان استرایستمز
لکن پیا دکان ره صعب اغتراب
محتاج اسب و استر اولور استرایستمز

قطعه سنده اولدینی کبی کنایه پی ، تهریضی متضمن
سوزلرده ایسه بعضاً خوشه کیدر و علی اطلاق خفیف و لاغ
و لطیفه دن عبارت موضوعلرده - اولا کثرت استعماله

دوشمامك ثانياً نظریفانه و ممکن مرتبه تکلفمنز اولمق ثالثاً
بك آجیق اولمق شرطیله یاقیشیق آیر ایسه ده کندیلر -
نده فائده و تاثیر جهتی هرشیدن اول آرانمق اقتضاییدن
اسالیب جدیده غایت الغایه صغوق دوشه جکندن استعمالی
تجویز اولنمز

۱۰ - اشتقاق و قلب

اشتقاق - من جهة الاشتقاق متحد اولان کلماتی بر -
عباره ده جمع ایتمکدن عبارت اولان بو صنعت که جناس
انواعندندر ، شو : « حقیقت حالده لفظاً ادبیاتک مأخذ
اشتقاقی ادب ایسه معناً ادبک مصدر انتشاری ادبیاتدر
دینه بیلور ، و شو :

« حکومت حکمت ایله مشترکدر »

« وزیر اولان حکیم اولمق کرکدر »

سوزلرنده اولدیفنی کبی حسن استعمال ایدلمک شرطیله
بك کوزل برصنعت ایسه ده بر فائده زائده حصوله مبنی
اولیه رق مجرد صنعت کوسترمک مقصدیله یاپیلان اشتقا -
قلرده بر مزیت کوریه مز . هله :

نه صایارسك بكا مشاغلكی
 اوپله شیلرله اشتغال ایدهم
 بیتنده اولدیغی کبی کندی وجودینی بیله حس ایتد-
 یره مین اشتقاقلر صنعتدن معدود اولماق لازم کلیر .
 قلب - بوده جناس ملحقاتندن معدود اوله رق
 هیچ بر اهمیتی حائز دکادر . برسوزده حروفی تماماً ویاقسماً
 متجانس ، فقط ترتیب جهتیله مختلف کلماتی جمع ایتمکدن عبارت
 اولان بو صنعت تفصیل و ایضاحه دکر برشی اولدیغندن یالکیز
 برایکی مثال ایرادیله اکتفا ایدیوروز .
 مثال :

جانیر ایچنده قالدی ناجی
 تخلیصنه یوقی بر دعاچی

نامی

اوکنه ابر سیاهی چکهرک
 ایتدی پنهان کلف بدری فلک

(اصطلاحات اریده)

۱۱ - سجع

سجع نثره مخصوص اولان برنوع قافییه در که ایکی

ودها زیاده کلمه نك او اخری حروف و حرکات و سکناتجه
متحد بولنمقدر . روزگار . شرمسار . کلمه لرنده اولدینی
کبی .

سجع عبارات ایچنده موقعنه نظراً اوچ صورتده
بولنور برنجیسی ترا کیب و عباراتک اره سنده ویا نهایتلرنده
واقع اوله رقیب کدیگرینه معطوف اولمز بوکاتعلیم ادبیات سجع
مطابق دیور مثال :

« آ زاده دلان بی قیددن بر سادده لوح فلاشی پیشه یادکار (!)
جوان حورا عذار مارالد کرک بند کمند زلف هشر باسنه گرفتار
(!) اولوب روز روشننده سایه وار (!) دنباله روملازمتی (!)
ولیا لیده پروانه کردار (!) پیرا منکرد شمع منیر طلعتی
(!) اولوب . . . »

(فحسه نر کسی)

آخر نسخه اقامت رسیده حد نهایت اولدیغنه . . .

(نابی)

ایکنجیسی بر برینه معطوف و بر لفظ ویا جمله ایله
مربوط اولان ترا کیبک نهایتلرنده بوانور . بوکا تعلیم
ادبیات سجع ربطی نامنی ویریور .

مثال :

« نصاب علمه مالک (!) ویا تحصیلنه سالک (!) اولیان عوامک
هو آمدن فرقی اوله من »

دیگر :

« شو مشهود من اولان کمالات انسانیه (!) و مآثر مدنیه (!)
نک نه درجه تعمیق انظار (!) واحاله افکار (!) اولنسه
غیرت و همتدن بشقه برسبی بولنه بیلور می »

دیگر :

« مالک ملک آرای عالم (!) و حاکم حکمت فزای اقالیم حکم
(!) معصومه جهانی وقف استرزاق ایدوب تولیتن ملوک
عدالتشعار (!) و حکام مرحمت دثاره (!) تفویض ایتدکجه (!)
وخانقاه تنکنای عرصه امکانده آثار ارباب استحقاق اولوب
هر فردنه مقدار نجه خزانه غیبدن وظیفه مستمره یتدکجه (!)
اول مملی ارقام دیوان خذلافتک قلم مشکبار لری مفتاح کنوز
ارزاق اسباب استحقاق اوله (!) و اول ناقل اعلام استحقاق
بنیان سلطنتک رقم عنبر نشار لرنده حدایق امداق ارباب نظر
بصارت بوله (!)

(نضری)

« ایغلفین ولادیات منزل لری ضمیمه منازل مطویه اولندقدن

سکره دار الملك يونان زمين (!) ومسقط رأس افلاطون خم
نشین (!) اولان قونیه که «

نابی (نغمة الحرمین)

« وتأثیر تاب آفتاب احسانی نهالستان هفت اقلیمه نشو و نما
فزای امن وامان (!) و تخصیص حسیض دل یاران معرفته ضمیر
بر جیس خاصیتلرینک تعلق وانجذابی فیض رسان شوکت و شان (!)
اولان عظمتلی پادشاهمزه «

(نغمة ترکی)

اوچنجیسی ایسه عباراتی ربط ایده جک کلمات و ترا -
کیک هر عبارده تکرار یله برابر اونلردن مقدم کلان
الفاظک تسجیعیدر که تکرر ایدن کلمات و عبارات
حذف ایدیله رک یالکیز نهایتده ایراد ایله اکتفا ایلمک
قابل اوله بیله جکنه نظراً بونی ده سجع ربطی انواهندن
هد ایدرز تعلیم ادبیات ایسه بوکاسجع مفروق دیور .
مثال :

« . . . بر کره منریات انسانیه بی دوشونم : هر کسی خالقیه
وظیفه خلقتندن خبردار ایدن معارف دکلیدر ؟ فطرتزده کی
استمداد کمالی بالفعل اظهار ایدن معارف دکلیدر ؟ موجودات
زمینی اکثر خواصیله برابر نبی نوعمزه خدمتکار ایدن معارف

دکلیدر؟ دنیاك بر گوشه سنده کی نم و فوائدی دیگر گوشه سنده
 بولنانلرک پاینه ایثار ایدن معارف دکلیدر؟
 کلماتک وزنه نظر آده سیجیع ایکی به آریلیر: اگر مسجع
 اولان کلمات وزنه متحد بولنورسه ا کا سجع متوازی دینور
 کله لرده وزنه اتحاد بولنورسه سجع مطرف نامنی آلیر .

برنجی به مثال :

بشرده دائم اولان کمالدر جمال متحول اولور اثرده قائم اولان
 مقالدر مال منتقل اولور .

ایکنجی به مثال :

مدیرسک که ارادتکه علت یوق . خالقسک که مخلوقکه
 نهایت یوق . .

منانه یامنا

۱۲ — ترصیع

ترصیع بر جمله ویامصراعک او اخرنده بولنان کلماتک
 ایکیدن زیاده سی دیگر جمله ویامصراعده مقابله لری بولنان
 کله لرله موزون و مقفا اولمقدز که بو صنعت هم نثرده هم
 شعرده جاریدر .

شعره مثال :

تابوله آثار کردون انهدام
 تااوله اشعار موزون بردوام

بولسون بنیان اقبالک ختام
 اولسون دیوان اجلالک تمام
 بیخزان قالسون بهار کلشنک
 مستمان آلسون قرار دشمنک

نثره مثال :

بسیط عالمده مداین عظیمه انشاسیله روابط اجتماعی تشید
 ایدیور محیط اعظمده سفاین جسیمه پیداسیله وسائط انتفاعی
 تزید ایدیور .

۱۳ — وصف نحسینی

موصوفک حال و شانی تعیین ایچون اولمیهرق مجرد
 تزین افاده مقصدیله ایراد ایدیلان اوصافدرکه حذفلری
 حالنده کلامه نقصان ترتب ایتمز .

اکرم بک افندیکنک :

ای زائر اعتبار پرور
 سیر ایت نه کوزل طور رشومقبر
 یالکیرلغنی خوشنما دکلی
 یاساده لکی دکلی دلبر
 غایتله حزین ایکن او طوپراق
 اوستنده یاقشمامشی مرمر

نافنده پین نهال کلیر

باق باق نه قدر لطیف منظر

نشیده سنده (اعتبار پرور - کلیر) - صفتاری

کبی که افاده دن حذف اولسه لر معنایه قطعاً نقصان ترتب

ایلمز بونکله برابر اوصفتارک کلامی نه مرتبه تزیین

ایلدیکی محتاج ایضاح کورلمز .

کذا :

سورم بعض بن شب تاری

ویریرم صبح نوبهاری اکا

دوش نازنده زلف زر تاری

کورینور یازمک خیالی بکا

یتیشوب حال اضطرار بده

یوزمه نور حسنی سرپر

صانیرم بربری زرین پر

طولاشیر کابه خرابده

منظومه سنده (زرتار - زرین پر - خرابده) سوزلری

اوصاف تحسینیه دندر .

اوصاف تحسینیه یالکز شعره منحصر د کادر نژده

دخی تزیین کلامه خدمت ایدر .

Handwritten notes in purple ink on the right side of the page, including phrases like "فکر و فکر", "حذف اولسه لر معنایه قطعاً نقصان ترتب", and "دوش نازنده زلف زر تاری".

مثال :

« او تنهاده او وحشت آمیز صحرالرده انسان معشوقه روحی
اولان بر وجود نازنینك خیالندن بشقه بر شخص کوره مر فقط
انی ده بر طور کسل آلود ابله بر سمت مخالفه طوغری آغیر
آغیر خرامان بولور سایه لرنده اک عاشقانه صحبتلرله مسعودانه عمر
سوریلان آغاجلردن صارارمش یازاقلرک برر برر دوشوشی
پرورده امید اولان خیالات صفا جویانهك برر برر سقوطنه
دلالت ایدر .

اکرم بک (تفسیر الحانه)

ایشته بو عبارت شاعرانده تصادف ایدیلان (نازنینك
- اک عاشقانه - صفا جویانهك) اوصاف تحسینیه سی
افاده بی تزین ایلدیکی کی عبارتک حصول آهنگنه دخی بک
بیوک خدمت ایلمشدر .

وصف تحسینی یالکز تزین افاده ایله قالمیه رق الواح
شاعرانه بی ده تزین واکان ایلمک وخصوصیه ترویج
الفاظ کی تناسب کی ایهام تناسب و تضاد کی سجع
وترصیع کی صنایع لفظیه به بک بیوک معاونت ایتک استعداد بی
حائز اولدیغی جهتله ادبیاتمزک اک رونقلی اک فیضلی

صنایعندن بریدر . انجق مناسبتلی مناسبتمز قوللانیلہرق
ابتدالہ دوشیریلورسہ طبیعی مزیت و قیمتتی غائب ایدر .
نامنہ اوصاف خیالیہ دینلمک مناسب اولان بر طاقم
وصفلر دہا واردر کہ آنلری وصف تحسینی ایلہ قاریشدیر .
ماملیدر ؛ زیرا او درلو و وصفلر خیالخانہ شاعریتدہ وجود
یولان عجیب عجیب تصورات لطیفہ و غریب غریب تخیلات
بدیعیہ تصویر ایچون قوللانیلور کہ موضوع بحشمزلہ
مناسبتلری یوقدر .

مثلا شیخ غالبک :

چون آب حیات او شام انور
رنکی سیہ ایدی موجی احضر
ابر آور اولوب بہار نا سوت
جوش ایلدی سبزہ زار لاهوت
ہم حالت کلشن تخیل
کلغنجہ لر آل قنادلی بلبل

منظومہ سندنہ کی (انور - آل قنادلی) صفتلری و :

کوکمی یارلمش یارب نہ در بو
ازہار (پرنور) انوار (خوشبو)

یبتنده کی (پر نور - خوشبو) و صفاری کی کہ کیجہ یہ
 انور لك بلبه آل قناد از ہارہ پر نورلق انوارہ خوشبولق
 اسنادی شاعرک خیالخانہ بہ اپنندن ظہور ایتمش تصورات
 غریبہ دندر بونلرک حذفی حالندہ ایسہ تصوردہ بر غرابت
 قالمیہ جغندن شعرک حاوی اولدینی خیالات نقیصہ دار اولور

۱۴ - ایجاد و ترکیب الفاظ

ایجاد الفاظ - اسانده موجود اولمیان کلماتی عندی
 اوله رق ایجاد واستعمال ایتمک دیمک دکلدر بلکہ بر فکر
 جدیدی افادہ ایچون ذاتاً موجود و مستعمل اولان کلماتی
 ترکیب ایله بکی بکی تعییرلر میدانه کتیرمک و یا خودینہ ذاتاً
 موجود اولان کلماتک معناسنی آرزوق تغیر ایله بشقہ
 معنارده قولالانمقدر برنجیسی ترکیبی اعتباریله و ایکنجیسی
 موقع استعمالی سببیلہ ایجاد عد اولنور .

«امیر مجاہد بوہمت (تغیر ناپذیرینہ) نظر آجوہر
 صلابتدن مصنوع بر (ہیکل عنصری) کی نہ درجہ نوادر
 روزگاردن عد اولنسه روادر « و « رنگ طراوتی ہالہدہ
 پنبہ لکنی کوسترن انعطاف ضیاقدر دلفریب بر لطافت،
 جاذبہ جمال وزینت اندامی بارقہ مہتابدن بر الہۃ الجمال

تصویری دو کلمه سهانک اک رنگین اک (نجم آلود) بر
 پارچه سینه بوزنمش ظن اولنه جق قدر نظر ربابر بدیعه ایله قار -
 شینده او طوران پریمخانی کورنجه . . . » ورموز الحکمدن
 آلتان و لکن انوار معارف توحید ایله قلبی معمور و انبساط
 صلاح و عفته هر وقت و ساعتی مسرور اولان پاکان درگاه
 اله عند النوم وعند الایناه فرشتگان (علین پرواز) ایله
 همراه و همراه اولورلر ، جمله لرنده کی (تغیر ناپذیر -
 نجم آلود - علین پرواز) تعیرلری برنجیسنه وینه
 برنجی جمله ده کی (هیکل عنصری) تعیریله « دمنکی
 لطیفه لر بر طرف قزم کر چکدن بر تمثال خوار قدر ، جمله
 سنده بولنان تمثال خوارق سوزی ایکنه جیسنه مثال اولورا کرم
 بك افندی تعایم ادبیاتده دیرکه : ایجاد الفاظده بری
 معنایه وبری لفظه عائد اولمق اوزره ایکی مزیت ارا نیلیر
 مزیت معنویه احداث اولنان ترکیب موجودینک فکر و مقصدینی
 دیگر مانوس اولان تعیرات و الفاظدن ده ابلیفانه ده
 پارلاق بر صورتده مفید اولسندن مزیت لفظیه ایسه ترکیبک
 لفظاً سهل و آهنگدار و رنگین بولمسندن عبارتدر . بو حاله کوره
 « موانع بر اندازانه ، ترکیبی سهل التلفظ اولمذینی ایچون

قصورلی عد اولنور .

شوراسی ده بیانمک لازمدرکه . وقعنده اولمیان ایجان
الفاظ بیان اولنان مزیتلری حائر دخی اولسه ینه مقبول
صاییه مز .

انتهی

ترویج الفاظ ایسه لغت کتابلرنده موجود اولدیغی
حالده لسان استعماله کیرمامش، ویا وقتیه مستعمل ایکن
صکره دن ترك اولنه رق اونودلمش کلماتی مواقع مناسبه ده
استعمال ایله ترویج ایلمکدر .

هیچ صوصه یور باشمده بوسنبوت بسته اب

مصراعنده کی سنبوت لفظی برنجیسنه و

برحزب ذلیل ایدی معینم

اعدا ایسه لشکر عرمم

ییتنده کی عرمم سوزی ایکنجیسنه مثالدر .

استطراد

انسان چوجقدن اولدیغی جهتله نه قدر بیوسه

چو کله کدن قالمه بعض احوالی بسبتون ترك ایدمه میور . دائما
 جدیات ایله اشتغال هر کسی یورمق و بوتك نتیجه سنده
 اوصانج كلك طبیعی اولدیغندن اره صره لاغ واطیفه به
 میل ایتك احتیاجی هر کسده موجوددر . ایشته صنایع
 لفظیه اوله رق بالاده بیان ایدیلان شیلردن بر چوغی بشرک
 ادبیاتده دخی حس ایدیلان شو احتیاجدن نشات ایلشم
 اولسه کر کدر .

فی الحقیقه نظر فریب ابا سارله سوسانمش بر نازینك
 مثلا بر لطافت مخصوصه ایله صاچ لرینك اره سنه یراشدیر .
 دیکی بر غنجه ، کوکسنه طاقدیغی بر بنفشه
 نه قدر حسنی تزید ایدر ونه مرتبه نظر مفتونیتی
 جالب اولورسه کوزل تعبیرات ایله ادا ایلشم پارلاق بر فکر
 وخیال اره سنده مناسبت دوشمك و طبیعی اولمق شرطیه بالاده کی
 صنایع لفظیه دن بر یسیاه تزین کلامه همت اولنیورمه نك ده
 افاده نك تزید تأثیراته اودره جه کلی مداری اولور .
 آنجق غیر طبیعی اوله رق سوسه غرق اولشم بر وجودنه مرتبه
 نازین اولسه ینه نظره بارد کورونه چکی کی مناسبتلی

مناسبترین صنایع لفظیه به بوغلمش افاده کرده او یله صغوق
کوریلور .

ادبیاتک هیج بر قاعده سنده طبیعتی نظر دقتدن اوزاق
طوتمق جائز د کلسده صنایع لفظیه نک اقتباس و تضمین
ایله تنسیق صفات و وصف تحسینی و ایجاد و ترویج الفاظ کبی
جدیت دائره سنده بولنازلرنندن ماعداسی صرف لفظ
اویونجاغندن عبارت اولدیغی جهتله بالخاصه بونلرده طبیعته
رعایتک لزومی تحقیق ایدر .

مثلا :

لدندن اوله تلخی ظاهرله ناامید
دریا ایله سفینه سفینه شکر کلور
بو قدر تلخی هجران اره یه کیرمشیکن
بردخی نعمت وصلکده حلاوتمی قالور

نابی

رخسار کی دلبر آینه یه بکزتم
وه وه نه خطا ایتدم آبی نیه بکزتم

(ثابت)

کبی جناسلر ، تضادلر ایله ابراز صنعت و اظهار اثار

مہارت ایتمک ایستیانلرک بویولده مصروف اولان زمانلری
شویله طوسون تلف ایلدکاری کاغده مرکبہ بیله آجیہ مامق
الدن کلز .

حاصلی آثار جدیدہ ادبیہ ده بوکی لفظ او یونجا قلیریله
اونغرا شوق یازیلان شیئک جدیدتی اہمیتی نظر دن اسقاط
ایتمالی و ہاہ حکمی ، لطائفہ و ہجو و تزییفہ دائر اولان
شیلر ده مناسب موقعار بولنور و طبیعی ده اولور سہ ، خوشہ
کیتمکدن عبارت اولان جناسہ ہیچ اہمیت ویر ماملیدر .
مع مافیہ طبیعی و موضوع بحثک اہمیتیله متناسب
اولہرق کندی کندینہ قلمک اوجنہ کلویرن صنایع
لفظیہ نی ده نظر التفاتدن محروم ایتمک طوغری اولہ من .
ہیچ کولمز ، جدیاتدن بشقہ بر شیئہ التفات ایتر بعض انسانلر
کی بر طور متعظمانہ ایله ادارہ قلم ایدوب طور مقدن
ایسہ ارہ صرہ مناسب صنعتلر ، لطیفہ لر ایله فکری کلندیرہ .
رک طبعہ کلہ جک کلالی دفع ایتمک البتہ فائدہ بخش
تأثیر اولور .

مثلا تعالیم ادبیاتک مثال اولہرق ایراد ایتدیکی
» سنکله بتون دنیایی طولاشہ لم قطبلرہ وارنجہ یہ قدر

کیدهلم نہایت آمریقاده توطن ایدہلم بوکھنہ جہانک
حوادث واحوالنی یکی دنیاکی برردن محاکمہ ایدہلم «
سوزندہ کی ایہام تضاد غایت طبیعی. تکلفسنر بر صورتہ
اولہرق کلامی نہ مرتبہ تزین ایتدیکی وارستہ احتیاج
ایضاحدر. تنسیق صفات ایلہ ایجاد وترویج الفاظ، ووصف
تحسینی واقتباس وتضمن کبی صنایع ایسہ لفظ
اویونجاغی دکدر الکجدی مقالات ارہسندہ بیلہ
مراجعت اولنور صنایعدندر .

اقتباسدہ دقت ایدیله جک بر جہت واردر کہ منظومات
ومنشورات ایچنہ آلہ جق آیات واحادیث شریفہ بی قدر
وشرفلرینہ ومجبور اولدیغمن حرمت ورعایتہ منافی اولہ جق
مواقعدہ بولندر مامق لازمدر .

فصل — ۲

صنایع معنویہ

صنایع معنویہ کلامدہ تجلی ایدن فکری وحسی
وخیالی بلاغتلر در کہ الفاظک تحولاتیلہ تبدل ایتمز لر .

بونلر کلامک کو یار و حی، ماهیتیدر. شکل خارجی اولان لباسک
زینت و سادگی سیله دوچار تغیر اولمز لر .

صنایع معنویه یه، افاده یه رونق و لطافت و یرمک، بر
صورتده اداره کلام ایدوب کیتمکدن حاصل اوله جـق
کلال و ملالی دفع ایتمک ایچون مراجعت اولنور، فقط
استعمالنده حد اعتدالی تجـاوز ایتماکه پک زیاده دقت
و احتیاط کرکدر؛ زیرا کثرت و سوء استعمال ایله
لطافت و مزیتلری غائب ایده بیلیر لر. او حالده ایسه طبیعتدن
عاری و زوراکلی ادا ریله، مقصودک خلافتنه اوله رق،
اوقویانلر، کلال و یریر .

صنایع معنویه . که بلاغت معنویه دخی دینلیر، اوج
صورتله تجلی ایدر: صنایع (بلاغت) حسیه - صنایع خیالیه -
صنایع فکریه .

صحت — ۱

صنایع حسیه

صنایع حسیه کلامک او احوال مخصوصه سیدر که شوق
و محبت، یأس و حیرت، آرزو و نفرت کبی انفعالات،
روحیه یه تعاق ایدر . باشلیجه لری شـونلردر : التفات

استفهام، تعجب، رجوع، تشخیص انطاق، تردید، قطع
ندا، تکریر، تعریض، کنایه، مبالغه .

۱ - التفات

بر وقعہ بی، بر حسی، بر فکری بیان ایدوب طور رکن
بر دبرہ مجرای کلامی تبدیل ایله بر بشقه شیئہ توجیہ خطاب
ایتمک ویا خطاب ایله مشغول ایکن غائبہ ارجاع کلام
ایلمکدر که اک کوزلی هیجان و تاثر ایچنیده بولندیغمز
زمانلرده لسانمزدن صادر اولور شو مثالده اولدیغی کبی :

نثره مثال :

بن کدرک اسمنی ایشتمدیکم، کدر نه دیمک اولدیغنی بیلمدیکم،
بیله میه جکم زمانده بیله مکدر ایشتمده خبرم یوق . طومسونک
الفتنی جنت بیلوردم؛ فقط باقی دکلمش ... کندینی ملک صانیردم؛
مکر فانی ایمش . طومسون نم عندمده وجودی یوق بر خیال ،
بن طومسونک نظرنده خیالی غائب بر وجود اولمق خاطرهمی
کوردی؟ آه ! طومسون ! بنی کوزمک ایستریسین؟
حالی بیلمک ایستریسین ! باصدیغک طپراغه دقت ایت نره به
کیدرسک بنی ایاغک التنده بیل ! .

التفات یالکیز غائبدن مخاطبه مخاطبدن غائبه تحویل
کلام ایتمکدن عبارت دکدر . بر شیئہ خطاب ایدرکن

مخاطبی تبدیل ایله بشقه بر شیئه توجیه کلام ایلمکده
التفات انواعندن عد اولنه بیلیر .

مثال :

آه کیم پیرایه مک ایشته بو یردر مسکنی
شو سیه طو پراقلر اولشدی او تورک مخزنی
کلمدم اون بش سنه بیلیم نه یانده مدفنی
ای مزارستان (!) بکا ایتدیرمه آه وشییونی
رحم ایدوب آگاه ایدک ای سرولر (!) طاشلر (!) بی
بی نشان ترک ایلمدم ایواه اولادم (!) سنی
سویله یاوروم ایلم شاداب اشکم خاککی
هانکی طو پراقدر سنک اورتن وجود پاککی

چشم جانم کورمه ده شمدی یتشمش بر نهال
کیم قار آلتنده قالان بر کلبن نورس مثال
محتجب بر ستره بیضاده قد ویال وبال
دیده نمانمش ، نظر محزون ، او چوق رنگ جمال
آشناقله اولور روحه املبخش وصال
آه پیرایه مکرکه سنسک اول نازک خیال

سویله یاوروم ایلم شاداب اشیکم خاککی
هانکی طوپراقدر سنک اورتن وجود پاککی

اکرم بک

التفاتک اک مؤثر بر صورتی ده ساسله افادات دوام
ایدوب طوررکن بر دنبره هیج بکنیامین، هیج خاطره
کلین بر جهتہ مجرای کلامی تحویل ایتدکرکه آتیده نقل
ایده جکمز شعر بوکا کوزل بر مثالدر :

امینم بن هله حسرتله آغلار
بری وار کوردیکم وادیده پنهان
نه ممکندر تهی اولق بو طاغلر
یا بر شی یوقیدر کورمنسه انسان
چیچکلر ای زمین پیرا چیچکلر
بم کوکلم عجب سزدن نه بکلر

۲ — استغرام

استیضاح مقصدیله اولیهرق کلامه دها زیاده تاثیر،
دها زیاده قوت ویرمک اوزره ایراد ایدیلان سؤالردرکه
اکثرأ حسیات واحتراماتک اک شدتلی بولندیفی زما-
نلرده استعمال اولنور بر طور خاصدر . لزومنه کوره

زنده و میت ، حاضر و غائب ، حقیقی و خیالی هر درلو اشیا
 و اشخاصه خطاب ایدیله بیایر ؛ انجق شوراسی شایان دقدر که
 طبیعی اولمیان زور اکی استفهاملر محکمه لک اسئله استطاقی قدر
 صفوق دوشر . اشانغیده کی مثالرده کورلدیکی کبی طبیعی
 الصدور اولان استفهاملر ایسه سهؤال منکرین کبی
 مؤثر اولور .

نثره مثال :

« کیدیورسک ! کیتمک ایستیورسک اوله می ؟ آه ! کل ،
 کل ، بن سکا نه یاپدم ، صاحب ؟ بنم قباحتم نه ایدی ؟ بن بر
 بیچاره ایدم چاره می یالکز سندن بکلردم . سن چاره یرینه
 زهر ویردک . بر اوکسوزایدم که انام بابام یالکز سن ایدک ، سن
 بنی اوکسوزلرک اغلیه جتی حالره کتیردک سویله باقیم سویله بنم
 قباحتم قصورم نه درکه بنی ترک ایتدک ؟ . . . آه یوزمه
 فصل یبانجی یبانجی باقیور . بیلمیورمیسین صاحب ؟ بنی شمدی
 بیلمیورمیسین ، سن دکلیسین که نه طرفنده بولندیغنی بیلمدیکم
 کوکلی الکله قویمش کبی بر کوروشده آلدک ؟ اونوتدکی مروتسز
 برلکده کچیردیکم زمانلری اونوتدکی ؟ اغلیه اغلیه ایتدیگک
 عهدلری اونوتدکی ؟

شعره مثال :

روکزان یا چچون بو استحالہ ؟
 بر عالم احتمالدر بو
 هر شیئی بتر، جمالدر بو
 آتی ایسه بر محیط مظلم
 ماضی بی دوشون ! او دیو ظالم
 لذت بوله رق فصاحتمدن
 پای آلمدی می ملاحتمدن ؟
 سومرو بکا قارشی ذات لذات
 یوتمز می آتی بی طانان ذات ؟
 هر شی او بتون او هپ او بن هیچ
 طاپنزی اکا بی سون هیچ ؟
 ربم بونه حکمت قدر می ؟
 یالغنت مادر و پدر می ؟

۳ — رجوع

رجوع، بر فکری، بر حسی، بر حالی تصویر ایدوب
 طوررکن ظاهراً آندن نکول ایله دیگر بر
 افادهیه مراجعت ایلمکدرکه حقیقتده ینه اولکی سوزه
 قوت و شدت و یرمک مقصدندن بشقه بر شایئه مبتنی اولمز .

مثال :

ندیم کندی قولک کندی مستمند کدر
 اونتمه ذره کی ای آفتاب فیض آثار
 حمایت ایت که سنک بر یانار چراغ کدر
 تعرض ایلمسون روز کار بد کردار
 جهلنده سن کبی مشفق افندیسی وار ایکن
 یازق دکلی قاله بویله بیکس و بیکار
 مقید اولیه بر کار ایله بو عالمده
 ایده دروتنی سودای خام ایله آزار
 بو سوزده لیک افندم قلم یالان سویلر
 بن آنک ایلیهیم باری کذنی اظهار
 درک کشاده ایکن جمله اهل عرفانه
 قالیری بیکس او پاکیزه طبع مهر آثار
 اگرچه خدمتی یوق لیک آکا یتر بو شرف
 که ایده خدمت رقیتمکده عمری کنار
 همان افندیسنی ایلمسون خدا دائم
 کرم ایدر قومن البته بنده سن بیکار

ندیم

وجائی زاده اکرم بک افندی حضر تارینک شو

منظومہ سنی دہ رجوع انواعندن عد ایدہ بیلیرز :

ای زائر اعتبار پرور
 سیر ایت نہ کوزل طورر شو مقبر
 یالکزانی خوشما دکلی؟
 یا سادہ لکی دکلی دلبر؟
 غایتہ حرین ایکن او طوپراق
 اوستندہ یاقشمامشعی مرمر
 نافندہ بیتن نہال کاپر
 باق باق نہ قدر لطیف منظر
 اولازی نظر ربای وجدان
 نزدندہ او موج اوران چیچکلر
 ویرمش اکا بشقہ بر لطافت
 پیشندہ کی سرو سایہ کتر
 دوشسہ بو قدر دوشر موافق
 بر ظلہ ضیای مہر انور
 سیر ایت بونی کورمدکسہ شاید
 محزونلق ایچندہ شاد بر بر
 سویلہ ہلہ پک کوزل دکلی
 شو سروو نہال وقبر یکسر

هپسندن آنک کوزلدی ایواه
 آلتنده یاتان زواللی دختر
 بونکله یوقاریده ایراد ایتدی کمز مثال ارمسندده شو
 فرق واردر که آنده رجوع ایله س-ویلتن س-وز اولجه
 بیان ایدیلان فکری تقویه ایتدیگی حالده بونده بالعکس
 یوقاریدن بری ایراد ایدیلان تصاویر شاعرانه صوک
 مصراعی تتویج ایلمشدر .

۴ - تشخیص و انطاق

انسان شدتلی بر حسك تحت تأثیرنده بولندیغی زمان
 هر کسی وحتى جماداتی بیله کندیسيله او حسده مشترك
 ظن ایدر وهر برینی موقع خط-ابته چکه رك حس-یاتی
 آنلرك لس-انلریله تبیین و تبلیغ ایتمکدن متلذذ اولور .
 ایشته بو صورتله بشقه بر شخسه ویابشقه بر شیئه اعاره کلام
 ایله آنک لسانندن افاده مرام ایتمکه تشخیص و انطاق
 دینیلور .

ذی روح و جامد حاضر و غائب حقیقی و خیالی هر
 درلو مخلوقات و اشیا به اعاره حس و حیات ایله سوز سویلتن
 تشخیص و انطاق ادبیاتک اک جانلی، اک پارلاق صنایعندن

پریدر بو سایه ده درکه قلم ادبا اولو لری مزار لرندن
چیقارر ملائکه واروا حی سمان ایندیرر موقع خطابتہ
چکہ رک آ آنلرک لسانلریله نشر حقایق ایدر .

مثال :

« خلوص و صفوتی مدار بحث و مدایح ایلدیکم شو و نطقده
اختیار کذب و خلاف ایدہ بیلمیری م ؟ صکره شو مزار آ چیلیر ایچنده
بولنان کمیکلر بریره طویلانیر یکیدن حیات بولورده بکادیمز می که :
بن هیچ کیمسه ایچون قطعاً یالان سو ویلما مش اولدیغیم حالده بنم
ایچون یالان سویلمکه نیچون کلداک ؟ مستحق اولدیغیم بر شرفی
بکا اسناد ایتمه که بن انی مستحق اولانلردن بشقه منه اصلا اسناد
ایتمدم . بنی آ غوش حقیقتده راحتمه براق . قباحتر می اخفا
و غضیلتلری اعلایه چالشمه بالکنز آنلرله بنی تدایل و اعلا ایدن
جناب حقک لطف و مہرمتته مداح اول »

(فدیه نیک بر نطقندره مائلا مہر مہر)

بر مقاله ادبیه دن استخراج ایدیلان شو و پارچه ده

بو بحثه مثال اوله بیلمیر :

• درونندن بر آہ چکوب دکر من سویلر و بزدن دها فصیح
و معقول سویلر فقط آنلری ایشتمکه قولاق ایستر ایتشته بودکر من
لسان حال ایله دیورکه : « ای بکا نظر ایدن غافلر ! کوزلر کزی

ایچه آچک بکا ایچه باقک زیرا بن بو دنیا نیک بر مشالیم بکا
 قویدیفکیز بغدایلر دخی دنیا یه کلن انسانلرک عینیدر قونیلان
 دانه لری بن ایکی طاشک اره سنده یواری لایه رق او فالدیرم ومطلوب
 اولان مرتبه کماله کلدکلرنده که بلغور اولور انلری طیشاری یه
 آتارم یکی کلنلر ایله مشغول اولورم نته کیم دنیا دخی کندینه کلان
 انسانلری زمین وسما اره سنده انواع بلایا وامتحاناث ایله ازوب کماله
 یعنی هر شخص کندینه مقدر اولان نصابه بالغ اولدقده مزاره
 دفع ایدر دیکر لر یله مشغول اولور دیدی .

تشخیص وانطاق صنایع ادبیته نیک اک مهمی ،
 فقط استعمالی اک زیاده مشکل اولانیدر .
 اوجهتله بو صنعته احوال خصوصیه ونادره ده مراجعت
 ایتایدور . زیرا یا فوق العاده پارلاق یاپک زیاده سونوک
 دوشور . درجه متوسطه سی یوقدر .

ندیمک شو بیتی ده بلا انطاق تشخیصه مثال اوله بیلیر :

اوبتک خانه مه تشریفنی کوش ایتدی مکر
 شوق شوریدی کوردم کلیر اما نه کلیر

• — ترمیم

تردید نتیجه نی تأخیر ایله ارباب مطانمه بی متردد بر اتمق
 ویاسوزی هیچ بکلنلرمدک بر صورتده نتیجه پذیر
 ایلمکدرکه بو صورتله یوقاریدن بری متردد اولان فکر

اوله جغندن کلامک تاثیر تزیاید ایدر .

نتیجه سنه کوره تردید ایکی به آریایر . بری سوزی
جدی بر یولده بتیریر که بوکا تردید صادق دیرلر .
دیگری نتیجه بی لاغ و لطیفه به مصروف براقیر بوکاده
تردیده طایب دینور .

مثلا :

دنیا ده هر شی، هر حال فانیدر مطلق بر کون زائل اولور
هیچ بر شیئه کونمامل ثروت و سامان ایله مغرور اولماملیدر که ،
بر زمان کله جک ، آنلرک هپسنی ترک ایله یالکز بر قاج آرشون
بزه صاریله رق طوپراغک آلتنه براقیله جغز بو عالمده یالکز بر
شی واردر که دنیا طور دقجه دائم اولور وصاحبنک نامنی لسان
شکر و ثناده قائم لیدر حتی عالم اخرتده دخی بزه شفیع ومددکار
اولور اوده بر انسانک حیاتده بولندیغی مدتجه ابناء نوعنه ایده جکی
ایله کدر

دیسه ک بوراده کی تردید صادق اولور زیرا سوز جدی
بر نتیجه ایله بیتبور .

حالبوکه (اکر چه وزن ندارد وایک بیغنیست)
مصراعنده نتیجه بی جدیتدن عاری کوریرز « کر چه وزنی
یوق لکن » سوزندن صکره انسان « قافیه لری پک مکمل »

خصوصیاً معناسی غایت کوزلدور « کبی بر شی بکلر کن
 « معناسزدر » جمله منی ایشید یویرنجه کندینی تحیر
 وابتسامدن قور تاره من بناء عایه بو مصراعك حاوی
 اولدینی تردیده « مطایب » صفتنی ویریرز :
 قواعد ادبیه یه دائر یازلمش اك مکمل بر اثر ادبیزدن
 شو مثالی دخی نقل ایتهدن کچه مدك .

شعرای زمانه دن بریسی
 دزد معنیدن اییوب شکوا
 دیدی : نظمده کی خیالاتم
 چالدیلر هی برر بزر ظرفا
 کوش ایدنلر دروغه حمل ایدیمک
 بن دیدم که اولاکه صادق اولا
 فی الحقیقه سوزنده صادق ایمش
 کوردک اشعارای جمله بی معنا

مابج اصم

سوزی هیچ بکلنلرین صورتده نتیجه پذیر ایدن
 تردیدک مثالی ایسه بعض جهتلرینی طی وتنقیح ایله نقل
 ایتدیلمز شو مکتوب مقدمه سیدر :

شعرکزی او قودم . حرکتکزک نتیجه سنی بیلیرمیدسکز ؟
 سوق قضا سزی اسیر ایتمش ، پنه بو کون سیز بانکز سزه اقربا
 سندن زیاده رعایت ایدیور ، حرمنی همشیره سنی امنیت ایدیور
 تنهاجه او طه کزه کوندیریور سز ایسه آنک همشیره سنه حرف
 اندازلغه محبت پردازلغه قالقش مقدن چکنمیورسکز مطلقا
 دوشونمش ودوشوندیکز حالده البته یقین حاصل ایتمشکز درکه
 بو حرکتک جزاسی قهقهه زندانی دکل مزار عدمدر .
 بو قدر مخاطره لری اختیار ایتدیکز سزی تصور ایتدیجه
 حیرتمدن نه سویلیه جکمی بیلمیورم . فقط نه یالان سویلیه
 سونجمدن ده چیلدیره جغم کلیور دنیا ده هیچ بر کوکل اولسه
 کرکدرکه محبتنه بوندن مؤثر بوندن بدیهی دلیل کوسترمش
 اولسون

۶ - قطع

افاده سنه دوام ایدیلان بر سوزی بر صورتله قطع ایله
 سکوت ایتکدرکه مسکوت عنه براقیلان فکر وحس
 دها واضح دها مؤثر دها بلیغ افاده ایدلمش اولسون . بر
 تیاترودن نقل ایتدیکز شو محاوره ده اولدیغی کبی :
 (کندی کندینه) انسان دکل : سانکه فلك مرصردن بر
 بت یامش ایچنه ده بر شیطان او طورتمش ؛ یچاره چوجوغه

مسلمط ایمش (دلربایه) خام (!) بنم بورالره قدر کلوب سزی
کوتورمک ایستیشم اوغلمک وصیتندن اوغلمک وصیتی ده سفیل
اولورسکز قورقوسندن ایدی یوقسه

۷ — نرا

حسیاتک شدته غلیانده بولندیفی زمانلرده اظهار
ایدیلان خطا بلردرکه «روحک نوحات مضطربانه سی»
دینمکه لایقدر.

انسان تعجب و مسرت، حدت و مرحمت و یأس و نفرت
کی احتراساتک شدتی ایچنده ایکن بوخطا بلر بلا اختیار
لساندن صادر اولور.

مثال :

تدبیر قتل آل عبا قیلدک ای فلك
فکر غلط خیال خطا قیلدک ای فلك
برق سحاب حادثه دن تیغیر چکوب
بربر حواله شهدا قیلدک ای فلك
عصمت حرمسراسنه حرمت روا ایکن
پامال خصم نی سروپا قیلدک ای فلك
صحرای کربلا ده اولان تشنه لبلره
ریک روانی سیل بلا قیلدک ای فلك

تخفیف قدر شرعدن اندیشه قیلمدک
 اولاد مصطفایه جفا قیلدک ای فلک
 بر رحم قیلمدک جگری قان اولانلره
 غربتده روزکاری پریشان اولانلره

فضولی

دیگر مثال :

ای والده* (!) فرشته اوصاف
 ظلمتده بدید شعله* صاف
 انصاف بیورکه مبتلایم
 مستغرق لجه* بلایم
 انصاف پدر (!) بو حاله انصاف
 دوشدم ره ارتحاله انصاف
 ای عالمی سرتسرکورنی ذات (!)
 یتیمی بو چکدیکم مجازات ؟
 ای یوقلق ایچنده وار اولان حق (!)
 روحم سکا اولسه ونمی ملحق ؟
 ای لیل (!) ایا جهان دیجور (!)
 لطف ایت اولهیم نهان دیجور
 ماضی یه بو نعش ایله برابر
 اولسون ظلمات دهر مقبر

بر طاقم ندالرده واردر که مخاطبی تنبیه ایچوندر. حسیات
ایله چوقلق مناسبتلری یوقدر طبیعی بونلر روحک ترجمان
تأثراتی اوله مامقله معیوب اولملر. شو مثاللارده اولدیفی کبی:

سویله ای کلک سخنور بلبل کویا کبی

بویله خاموش اوله نقش غنجه زیبا کبی

نیمم

بیك یاشا ای وزیر دریا دل

آصف بی معادل وعادل

برده شو مثالی کورهلم که نوبهار بلاغتك اک رنگین

ازهارنددر :

باق استانبولک شو سعه آباد ثو بنیانه

آدمک جانلر قاتار آب وهواسی جاننه

ای صبا کوردکی مثلن بونجه ییلدر عالمک

پشت ویا اورمقدمه سک ایراننه تورانه

ای فلک انصاف ای مهرجهان آرا امان

بر نظیری وارا یسه سویلک قونلسون یانه

(نیمم)

۸ - تکریر

تکریر افاده یه تأثیر و شدت و یرمک مقصدیله
عبازه ایچنده بر کله ویا تعبیری دفعات ایله ذکر
ایتمکدر . سیجج بچشنده ده کوردیکمز شو مثالده اولدیغی
کی :

بر کره مزیات انسانیه بی دوشنه لم : هر کسی خالقیه وظیفه
خلقتندن خبردار ایدن معارف دکلیدر؟ فطرتمزده کی استعدادکالی
بالفعل اظهار ایدن معارف دکلیدر؟ موجودات زمینی اکثر
خواصیه برابر بی نوعمزه خدمتکار ایدن معارف دکلیدر؟
دنیا نك بر گوشه سنده بولنان نعم و فوائدی دیگر گوشه سنده
بولنانلرک پینه ایشار ایدن معارف دکلیدر؟ طوفانزده فنا اولان
بونجه اقوام فاضله ناک مآثر عرفاتی جهان مدنیتده دائمی الاستقرار
ایدن معارف دکلیدر؟

شعره مثال :

تابوت او رهنمای مقبر
تابوت او هیئت مکدر
تابوت او خطیب صم و ابکم
تابوت او برودت مجسم

تابوت او سکوت پای تاسر

تابوت او مصیبت مکرر

تابوت او وحشت معند

تابوت او مقبر سفر بر

تابوت او خرابه زار امید

تابوت او اغبرار جاوید

تابوت او ظل حشر بردوش

تابوت او موت جوش برجوش

صارمندی اوروحه چاربالن

بن آچشیدم ماته آغوش

شو منظومه یه ده باقه لم که تکریرک کوزل، پک کوزل،

برمثالی ده بوراده کوریرز :

چال ! بن ده اولوب شوق ایله آهنگکه پیرو

دلرده کی سودالری جوشان ایده لم چال

چال دقجه طوغار کوکله اهنک نوانو

هر نغمه که بر شعرمی قربان ایده لم چال

چال ! عالم ارواحی ده رقصان ایده لم چال !

چال بن ده اولوب آهلمه سکا دمساز

چاك ايلمه در سينه عشق املم چال !
 تأثیر طربله اوله رق مائل پر واز
 تا عرش الهی به قدر یوکسه لم چال !
 چال سودیجکم، چال ملکم، چال کوزلم چال !

نوفیسو فکرت

۸ — تعریف و کنایه

کنایه نك تعریفده « معنا سنك ملزوم و متبوعنده
 استعمال اولنان لفظ-در » دیانلر اولدینی کبی « مفهوم
 مخالفتی قصد ایله سوز س-ویلمکدر » دیانلر دخی واردر
 برنجی تعریفه نظراً مثلاً برینه قالین قفالی دینسه
 قفانك قالینلخی بلاهتی مستلزم عد اولندیغنه کوره احق
 معناسنی افاده ایدر که بر نوع کنایه در ایکنجی تعریفه کوره
 ایسه ینه مثلاً بر مسئله نی یا کلاش صورتله حل ایدن
 غبی بر آدمه قارشی « ماشاءاه ذاکر عالمی حیران
 ایدیور هله شو مسئله نك حلنده کوس-تردیگکیز اقتدار
 معترضلر کزی ده اسکاته کافیدر » دیه جك اولسه ق
 کنایه لی بر سوز اولور .

تعریف نك تعریفده دخی « برجهتی کوس-تروبدده دیگر
 جهتی قصد ایتکدر » دیانلر بولندیغنی کبی « مقصود

اولان شیئه دلالت ایتمک اوزره شیء غیر مقصودی ذکر ایتمکدره دیانلرده اولمشدر .

برنجی تعریفه کوره . مثلاً جاهل بر معلمه قارشی « افاده ایتمک ایستین اولجه استفاده ایتمش اولمایدز » دیرزکه سن وقتیه استفاده ایتما مشسک بناء علیه افاده ایده منسک معناسنی قصد ایله تعریض ایتمش اولورز ایکنجی تعریفه کوره ایسه ینه مثلاً غی بر آدمه ماشالله پکی ذکیسکز دیمک تعریضدر تعریض ایله کتابه ایکنجی تعریفه ینه موافق اولدجه دائماً یکدیگریله مروج بولنور بری دیگرینی اکمال و تقویه ایدر کنایه سنز تعریض عادی بر اعتراض اولورکه صنایع ادبیه دن عد ایدیله منز .

بو حالده لوفرانقک تعریض ایچون سویلدیکی شوسوزی بز تعریض و کنایه ایچون دخی سویلیه بیایرز :

افادات جدیدیه نظره پک ضعیف کوروندیکی زمانلرده بعض کره تعریض و کنایه یأس وغرورک اک صوک التیجا کاهیدر فکر ونظری کریوه کرد حیرت ایدن بیوک بر اضطراب ایچنده بولنلدبغی وقت بر زهر خندمدهش ، جریان ایده میان کوز پاشلرینه قائم مقام اولور « مثال آئیده اشبرک و یردیکی جوابلر کبی که تیازونک

تصویر ایتدیکی وقوعاته نظرأ هربری برر تیغ تبر تعریض
عد اولنه بیلیر:

اسکندر

کیمدر بو قادین که بونده مصلوب

اشبر

ایشته او قادیندی سزجه مطلوب

اسکندر

سومرو ! نه جهنمی نظارت

اشبر

— زهر خند ایله —

معذور اوله ایتدیکی جسارت

معشوقی ایچون - لاله طور مش

اسکندر

ایواه ملک ده محو اولور مش

اشبر

بر موقع مرتفعده مریدار

ایتمش ایسه بویله عرض دیدار

سائق بو کاشدت غرامی

انجق سزی کورمه در مرامی

علت سزی کورمسندده حتی

سا کن طور یورسه عین موتا

۱۰ - مبالغہ

مبالغہ حقیقتی تمثیلہ تصور ایدہ بیامک ایچون
 افادہ حقیقتک بر درجہ بہ قدر ما فوقہ جیقمق ویا
 مادونہ امتکدرکہ او درجہنی حسن طیمت وایجاب حال
 وکیفت تعیین ایدر .

فکر و حسک شدتک تاثری حالتدہ تعیرات عادیه
 نظرہ تا کافی کورونکک بانلایحہ انسان بلا اختیار مبالغہ بہ
 مراجعت مجبوریتدہ بولنور او جہتک دنیا دہ مبالغہ سز
 بر لسان بوقدر دینہ بیلر . حتی محاورات عادیه مزیدہ
 بیلا مبالغہ دن بشقہ بر شی اولیان « قوش کی او جیور »
 و « حدتدن آتش بوسکور بیور » کی سوزلری قو .
 لایر طور برز :

یک جوق افکار و حیات واردرکہ مبالغہ مددکار
 طیمت اولسہ بدی آنلری بحق افادہ دن عاجز قالبردق .
 مبالغہ خرده ینہ بکزر بر شی " ماہیتک ما فوقدہ
 کوسترسدہ ینہ تصور حقیقت ایدر . اشبانی ، اوصافی
 بیونک رک خطابی کوچولتیر .
 مبالغہنی اوجہ آریرلر دیرلرکہ :

اگر عقلاً و عادتاً وقوعی ممکن ایسه مقبولدر بوکا

تبلیغ دینیر نفعینک :

اول دم که قصد جنک ایدر صحرای کلر تک ایدر

میدانی خصمه تنک ایدر اولور سه سام و کستهم

سوردجه خصمه یک تنه باقماز سلاح وجوشنه

یر قالماز اصلا دشمنه الا پیسا بان عدم

قطعه سنده اولدینی کبی :

اگر عقلاً ممکن و عادتاً باطل ایسه متوسطدر بوکا

اغراق دینیر صبری شا کرک

سنساک او اعجاز نمای ظفر

که که سنی آکسه دم کار زار

دشمنک اولدم کورینور چشمه

کندیسی حیدر قلیجی ذوالفقار

نظمنده اولدینی کبی :

اگر عقلاً و عادتاً باطل اولور و بر توجیه معقول

ایله اغراق حکمنه ارجاعی ده قابل اولمز سه مدخولدر

بوکا غلو دینیر نفعینک :

بارک الله زهی رخس هایون سیما

که قومش نامنی سلطان قدر بادصبا

نه صبا صاعقه دیر سه م یار اشیر سر عتده
 که سکر در کن ا کاسایه سی اولمز همپا
 دوشمه دن سایه سی خاک او زره ایدر عالمی طی
 سهو ایله را کبی کوستر سه عنانه ارخا
 طی ایدر عالمی بر کوزیو موب آچنجه یه دک
 بو قدر چاپک وچالاک اولور می عجب
 نشیده سنده اولدیغی کی .

حقیقتده ایسه مبالغه نیک مدخوانی مقبولندن فرق
 وتمیز ایده جک اک صحیح واسطه ذوق سلیمدر بر مبالغه که
 موافق حسن طبیعت اولور عقلاً و عادهً باطل دخی اولسه
 مقبول کورولور بونک عکسی ده بویله در نته کیم اییات
 آتیله ده اولان مبالغات اغراق و غلو نوعارینه داخل
 اوله جق شیلردن ایکن حسن طبیعتیه موافقتلری سببیه
 نظر ادباده دائماً محاذظه قدر و قیمت ایدر لر :

چشم اندیشه م اول قدر روشن

صانکه خورشید آنک سیاهیدر

(نفعی)

بر ذوق بو کیم بیانه صیفماز
بر خنده سی آسمانه صیفماز

(شیخ غالب)

صولت عسکرله دوشدی بر تزلزل دهره کیم
قوپدی دهشتله یرندن نه رواق استوار
بلکه لرز شدن کچردی خاکه یکسر اولسه
استناد رایت فتح و ظفرله بر قرار

(نفعی)

حسننده بو اعتلا نه دندر
مهتاب یاننده یاسمندر
پارلاقلی مهره خنده زندر
حدتله قزارسه ده او ظالم
بکزر می جمال صافی آیه
مهر اولسه اکر پینده سایه
کیسو سی کبی قالردی مظلم

دیگر :

قراردی فلاك نجم بختم کبی
کره بند اولوب کار سختم کبی
قرارمشدی فکر مدد رنک سفید
هله قاریاغوب اولدی لونی بدید

(عزت نهر)

دیگر :

برودت اوپله که یوزلنسون دیو لایق
قونلسه پنجه یه یاقوت پاره وش اخگر

(نیمم)

شو تفصیلاته نظراً دیه بیلیرز که مبالغه حسن
طبیعتیه موافق وجدیاتده حقیقته شبیه اولدقجه دائماً
تأمین موفقیت ایدر بالعکس اجبار طبیعتیه شرائطنه
مخالف وموضوع بحثک تحملندن زیاده بولنور وبالخاصه
برمزیتی، برلطافتی حائر اولمز سه اصحاب مطالعه اوزرنده اصلا
حسن تاثیر حاصل ایده من باککه نتیجه معکوسه کوریلور.
مبالغه تصویر معنویاتده لسانک عجز کلیسنه مقابل
قوة فاطره نك انسانره احسان ایتدیگی بر استعداد
مخصوصی اولدیغندن الك زیاده تصویر وتبیینی مشکل اولان
حسیات ومعنویاته متعلق مباحثده یاراشیر .

برده مبالغه نك عکسی واردر که بر شیء ظاهراً
کچولیتر فقط حقیقته مقصدی بیولتمکدر فرانسوزلر بوکا
Litote دیرار منیف پاشا حضرتلری ، کوردیکم غیر

مطبوع بر مقاله لر نده ، بو کله بی ضعف صوری دیه ترجمه ایتمشلر که پک موافقدر . مثلاً بر یسنندن بحث اولنور کن « او آدم احمق دکادر » دیرز که مقصد من عقللی اولدیغنی اکلتمقدر یینه مثلاً « بومسئاهده حقمنزدر دینه من » دیرز که مقصد من حقلی اولدیغنی کوسترمکدر .

بحث — ۲

صنایع خیالیه

صنایع خیالیه ، او صنعتلردر که فکرک محاکاتنه دها زیاده روح وقوت وافاده یه دها زیاده رنگ و صورت و پرر ، حسیاتدن زیاده قوه خیالیه نك تاثیراتنه تابع بولنور . باشلیجه لری شونلردر : (مجاز : تشبیه ، استعاره ، استعاره تمثیلیه ، مجاز مرسل) تضاد و مقابله ، ادب کلام ، توریه و تلمیح ، تدریج .

۱ — مجاز

حقیقت و مجاز

حقیقت بر کله نك معنای ماوضع لهنده استعمالی ، مجاز ایسه بونک عکسیدر مثلاً « شوقلیجک پارلدیسنه باق ! »

دیجك اولسه ق ، بو عبارتده کی کلمات هپ معانی اصلیه سنی
 محافظه ایتشدیر ؛ حالبوکه « شوبارقه جالادتی سیرایت ،
 دشمن آلایلی اوزرینه بیلدیرملر یاغدیریور » دیسهك
 بونده کلمات ماوضع لهارینك غیری معنالرده مستعملدر .
 ایشته بوایکی افادهك برنجیسنه حقیقی وایکنجیسنه مجازی
 دیرز .

مجاز هرلسه-انده طبیعیدر . اك بیاغی ، اك جاهل
 آدملك مقالات و محرراتنده دخی مجازی تعبیرلره تصادف
 ایدیلیر . مخابرات عادیه مزده بیله دائما قوللانوب طور دیغمز
 « کوزلرندن آتش صاحیلیور » « حیرتندن طوکه قالدی »
 « قره سودا ، قره طالع » کی سوزلر هپ تعبیرات مجازیه
 دکلیدر .

بعض کتب معتبره ادبیه مجازه دها واسع بر معنا
 ویرهرك ، تعریض و کنایه ، تضاد و مقابله ، توریه و تلخیص
 کی شیلری هپ مجازك دائره شمولی ایچنه آلمش وحتی
 التفات ، ندا ، قطع ، تردید و امثالنی ده مجاز تبلیغی نامیله
 بومیانه ادخال ایتمش ایسه ده بونلری صنایع معنویه نامی ایتنده
 جمع ایدرك مجازی یا ایگز استعاره ایله مجاز مرسله و استعاره یه

اساس اولان تشبیهه منحصر طوتمق طایفه نك تفهمنه
سهولتبخش اوله جنی جهتهله بزه دهها مناسب کوروندی .

تشبیه

تشبیه ، اره لرنده برویا برقاج جهتهله اشتراك و تمائل
بولنان ایکی شیئك تقابلندن عبارتدر .

یم ، اشك ادیبان کبی ، آهسته رو اولمش
باد ، آه غریبان کبی ، غمکین وجکرگاه
اشجارده برصوت حزین وار ایدی ، کویا
کوکلم کبی ، ایلرلر ایدی حسرت ایله آه

قطعه لطیفه سنده اولدیغی کبی .

تشبیهك درت رکنی وارددر: مشبهه ، مشبهه به ، وجهه شبهه
وادات تشبیهدر .

یم اشك ادیبان کبی آهسته رو اولمش
مصراعنده « یم » مشبهه ، « اشك ادیبان » مشبهه به
« کبی » ادات تشبیهه و « آهسته رو اولمش » وجهه تشبیهدر .
تشبیهده مشبهه ایله مشبهه بهك ذکرى دائماً لازم ایسه ده
وجه شبهه ایله ادات تشبیهه بعضاً حذف اولنور . وحذف
اولندجه مبالغه وقوت تزیید ایدر

فصل
تشبیه
کبی

بر کله-ین که باشکده کی چیچکار سکا یاپراق بیله اوله من
تشبه بلیغ ولطفنده اولدیغی کبی .

وجه شبه مذکور اولور سه اكا « تشبیه مفصل »
واولمز سه « تشبیه مجمل » دینور ادات تشبیه ذکر اولندیغی
تقدیرده ایسه « تشبیه بلیغ » نامنی آیر . تشبیه بلیغك اك
کوزل بر مثالی ابن کمالک سلطان سلیم اول وصفنده
سویلدیکی قطعه آتیه در .

آز زمان ایچره چوق ایش ایتشیدی؛
سایه سی اولمشیدی عالمکیر .
شمس عصر ایدی؛ عصرده شمسك
ظلی ممدود اولور ، زمانی قصیر .

تشبیهدن غرض مشبهه عائد اولور که یاتزین و تحسین ،
یا تقویه و تنویر ، یا ایضاح و تصویر . یا تقبیح و تنفیر در .
تزیین و تحسینه مثال :

عادل کرای اوطه سنک گوشه سنه چکیله رک و کوزلرینی
قیویه دیکه رک هلال عید بکر کبی وقف انتظار اولمشیدی اره دن
بر یچق ساعات کچر کچمز قارشیدن بر یخان ظهور ایلدی عادل
کرایک بتون بتون مأمولنه مغایر اوله رق جاری ده نقابی ده سیاه
ایدی . بورنک هائل ایسه عادل کرایه صباح العید امل بیلدیکی

اوزمان وصالی بردور ماتم شه کلنده کوسه تردی فقط پرینخان
 اوطه دن کیروبده قیوی قیاینجه همان اوزرنده بولنان ستره لری
 آندی یوقاریدن اشاغی کیدیکی بیاض لباسلرله ظلمتدن صیرلمشده
 نور ایچنده قالمش ابر سحر کبی آغر آغر یوری بهرک یپراقلرندن
 تجرد ایتمشده چیچکاره غرق اولمش نهال سمن کبی نازلی نازلی
 خرامان اوله رق کلدی عادل کرایک یاننده اوطوردی .
 تقویه و تنویره مثال :

عثمانلیلرک حقیقت پرور شاعری اون طقوزنجی عصرک سوکیلی
 اولادی اکرم بک زمزمه نیک ایکنجی قسمنی نشر ایتدی یواژده کی
 شعرلرک تشریح لطافتنه کیرشمیه جکز زیرا بر تبسمده بر باقشده کی
 حال کبی بو شعرلرده تعریف اولنه مز بر لطافت وار .

اگر بوراده کندیلرندن برر کله بختنه مساعده ایدیلیرده
 استادک طبیعت شاعرانه سنه قوت و قدرت تسمیه ایدرسهک اکرم
 بککننده لطافت و روحانیت دیرز . زیرا استادک آتشی فکرینک
 محصولی اولان سوزلری بر وولقاندن فیشغران معدنیات کبی متین
 و آتشنا کدر انده لفظلر کله لر بر استاتویا پانک ید استادانه سنده کی
 معدنیات کبی درکه استدیکی کبی ازر استدیکی کبی قوللانیر
 استدیکی شکه صوقار اوزمان نظر خیال اوکنده باقمقله طویولمز
 بر تمثال علویت وجوده کلیر .

مزاجی بک

دیگر مثال :

خیالاتک اک زیاده ذهنی استیلا ایده جکی زمان بویله سکوت

ایچنده قالندیغی وقتلردر؛ کویا که تصورات ذهنیه نک پیش نظرده
تجسم ایتمش کبی کورینن سکوته عکس ایتمه سندن او خیالات
حاصل اولور، کویا که غایت کچوک بر کورلتی ایچندن سیالیه برقیه
کچمش صو کبی او سکوت مجسمی نظردن غائب ایدر اوستنه
هکس ایدن خیالاتده بالطبع غائب اولور.

دیگر مثال :

بویله اکا برك محاکمه احوالنده صحت، عمومیت افعالنه دقتله
حاصل اوله بیلیر، یوقسه وقایعنک یالکیز بر ویا بر قاج جهتنه حصر
نظر ایتک بر وجودک اعضای مقطوعه سنه نظرله تناسبنه حکم
ایتک قییلندندر .

ایضاح و تصویره مثال :

جبهه سندن نظر اولندقدده اتصالنده برر دائره، اورته سنده
عظمتلی بر قله دن عبارت فرسوده رنگ بر بنا کورینور منظره
بنا شاعرانه تشبیه اولنورسه ایکی جناحنی آچمش بر عقاب عظیم
الهیکل پروازه مهیادر دینیله بیلور اوکننده کی ساحه بر روضه
بدیع المنظردرکه فسحت عرض و طولنی احاطه ده مد نظر قاصردر
لطافت وانتظامنی تعریف و افاده ده قوه متخیله ادبا عجزینی
اعترافه هر زمان حاضردر. هر طرح زمرد قامی استاد صنعتک نفائس
طبیعتی تقلیدده کالنه برر نشانه هر سطح شکوفه زاری آرایش
بهاردن بر نمونه در یوللرینک حوالی و اطرافنی اشجار ملتفه الساق
ایله مزیندرکه هر شاخ نظارت وایه سی تارشعاع آفتابه بر کوزل

شانه ساییسی ایسه آلتنده کزنلرک حیاتنه سرمایهدر رخام
خامدن جابجا رکز اولنان صمفلر کویا که بو طالمک نفوس ملکیه سی
وخاندان ایمپراطوربدن ارتحال ایدنلرک شهره روضه ده مشهود
اولان تصاویر مجسمه سی کویا که بو باغ سکوت آبادک سکنه
متحصره سیدر بولک حذا سندن منتهاسنه طوغری باقیلنجه بر (بولدرکه)
ظلام ظلال اشجار ایله منظره سی غایت مهیب وموحش وتحریرک
روز کار ایله اغاچلرک تصادمندن حاصل اولان ایکاتی زیاده حزین
ومده شدر زوار بولک اورته سنده سنوحت اخرویه ایله اوله
متأثر الجنان اولورکه دوردن بر مغاره دلیکی کبی مشهود اولان
تربه قیوسی مدخل عالم آخرت ظن ایتمکه باشلار .

مصادره پاشا مرموم

دیگر مثال :

کیجه آیک اون آلتیسنه مصادف اوله رق مهتاب اوطنک
بنجره لرندن داخله طوغری بر سیلاب نور آقیدیر ، نسیم
بنجره نک پرده لرینی اهتزازه کتیردجه انعطاف ضیاده حاصل
اولان تغیرلردن او سیلاب نور توجه کلمش کبی کورینوردی
اوطنک خارجنده کی باغچه یه دوکیلان ضیادن شبنم دانه لرینک
هربری بر طمله نور کسپله رک طفل طبیعت او مسیره صفاده
طوپلایه بیلدیکی قدر آتش بوجکریله معصومانه بر شهر آیین اجرا
ایدیور ظن اولنوردی .

دیگر مثال :

هله جبهه سنک انتظام ونورایتیله کوزلرینک کاه بر فکر

حکیمانه کبی منظورینک کوکلنده اولان اک پنهان گوشه لره دخول
ایدر یولده وکاه بر زبان کویا کبی نظر لره افشای مهام ایدر
صورتده باقشلی استعدادینک فوق العاده لکنه برر واضح
برهان ایدی .

تقییح و تنفیره مثال :

عطالت ایچنده سفاهت مزارستانه قورلمش بر مجلس عشرت
کیدر اکا ملازمت ایدنلر جسمانی هر درلو مضرتنه اوغرارلر
فقط نشاطه بدل حزنلر بشقه روحانی بر تأثیرینی بوله منزلر .
عطالت انسانک وجودینه صدارلمش بر بیلانه بکزر سفاهت
ایسه او بیلانک الواننده اولان زینت قبیلندندر بویله بر قید
ایچنده طور مقده و بوبله بر زینتله اکلنمکده نه صفا تصور
اولنه بیلسون .

دیگر مثال :

بز نیجه میراث یدیلر بیلیرز که اوزاقدن حالنه باقلسه خطوظانه
مستغرق ظن اولنور حالبوکه بتون عمرینی بر اکلنجه بولمغه حصر
ایدرده ینه لذاید عالمک بریله خشنود اوله من هر نه ذوق ایله
مألوف اولمق ایستسه قدحی انه آلیر آلمز یوزینی بورشدیرمغه
باشلایان عیاشلر کبی دها مبدأ تلذذده کوکللی استکراهدن خالی
دکادر .

بعض تشبیهاتده واردر که غرض ظاهرأ مشبهه بهه
عائد کبی کورونور فقط حقیقتده ینه مشبهه عائددر بونلره

تشبیه مقلوب دینلور «مثلا کالر خنده لر که غنجه لر تبسم لر که
بکزر کونشک بهار اوزرینه صاچدینی اک لطیف ضیالری
یوزکه سرپیلن صاچلرکی آندیرر بو حال ایله سهکا بهار
مجسم دیسه مخطامی ایتمش اولورم» دینلسه بوسوزده مشبه:
کل ، غنجه ایله ضیا و مشبه به : خنده ، تبسم ایله صاچلر در
لکن حقیقتده شاعرک مقصدی معکوسدر که سوزک نهایتی
ده بوکا دلالت ایدر .

تشبیهده مشبه به اتم اولور برشی کیندنن دها مکمل
اولیان دیگر برشیه بکزدیله من مثلا : کونش برلامبا کی
پارلایوردیه میز . ایشته شاعر بوندن استفاده ایدرک سودیکینک
خنده لرینی کالردن تبسملرینی غنجه لر دن دها کوزل
کوسترمک ایستدیکندندر که خنده ایله تبسمی مشبه به کل
ایله غنجه بی مشبه اعتبار ایتشدر .

(اخطار) — شوراسنه دقت لازمدر که مشبه بهده
بولنه جق اتمیت ، مکملیت وجه شبهه و غرض تشبیه نظر
اعتباره آلمق شرطیله مقیددر ، زیرا تشبیه بوانور که
مشبه مشبه بهدن برچوق جهتله اتم واکمل اولور مثلا
« قمر قبه سمایه تعلیق ایدمش پارلاق بر فانوس کی

کورینوردی « دیه بیایرز حالبوکه آی فانوسه نسبت قبول
ایتمیه جک قدر پارلاقدر ؛ انجق بوراده غرض پارلاقانی
دکل وضعیتی تصویر اولدیغندن ، اتمیق معلومیت جهتنداره اراق
لازم کلیر . فانوس ایسه دائماً اولر مزده کوزلر مزك اوکنده
بولندیغیچون ، آنک حال و وضعیتی قمرک تصویر ایتدیگمز
زمنده اولان حال و وضعیتندن دها زیاده معلومدر . انتهى

مشبه ایله مشبه به مطلقاً مادی و حسی اولمق لازم کلر
عقلی و خیالی ده اوله بیایر . مثلاً « بو حیات براویقودر اصل
حیاتی اویاندیغمر زمان کوره جگمز ، سوزنده حیات اویقویه
بکر دیلیورکه مشبه به عقلیدر . شو اشـاغیده کی سـوزده
کوره جگمز « مجسم زلزله » مشبه بهی ایسه خیالیدر :

نهایت پادشاه طوپقو ایله عزب قپوسی بیننده تنسیب ایتدیکی
بردیواری برقاج بطاریه ایله بش اون کونلر برخط اوزرینه دوکه
دوکه کوشتمدکن صکره بیوک طویلره آتش ویرلمسنی امر ایتمکه
ینار طاغ پاطلامش کی برطرفه قیامت نمون ایله طاغ پارچه سی
بیوککننده آتیلان کله لک بربرینی متعاقب برمجسم زلزله کی
ورودی دیواری برله یگمان ایلدی .

تشبیه ادبیاتک اک فیضلی اک ثروتلی منابعندن بریدر
آثار ادبیه ده تشبیه ایله آنک دها بلیغ برصـورتی دیمک

اولان استعاره دن پارلاق آندن نظربا برصنعت یوقدر
دیناسه مبالغه ایدلمش اولمز .

ابکار افکار و معانی جواهر تشبیہات و استعارات ایله
ترین ایتدکجه جاذبه حسن جهان آشوبیله نظرلری ایستر
ایستمز لطافت و نزاکتنه مجلوب ایلمز .

برشاعر ، بر ادیب فکر و خیالنده ایجاد ایتدیکی
نظر دقتی اوکنده مشاهده ایلدیکی لطافتلرک بدیع لریک الفاظه
کنجایشیدیر اوله مدیغنی کورمکله مایوس اولدقجه کندینه
اک برنجی مراجعتگاه استعاره ایله تشبیهی بولور .

مبالغه کی تشبییه و استعاره ده لسانک عجزینه عدم کفایه سنه
مقابل قلم ادبیه احسان اولنمش بر امتیازدر که آنکله لهان
شعر و ادب تکمل ایدر .

ادیبات جدیده مزک باشلیجه اسباب موفقیتندن بری ده
تشبیہاتک ابداع و استعمالنده کوستریلان مهارت اولدیغندن
بو بحثک اذهان طلبه ده لایقیله تقرر ایدیه بیلمسی چون حیران
لطافتی اولدیغمز بر قاج پارچه نکهدها مثال اوله رق ایرادن
کندمزی آله مدق :

بر طرفدن کوکلنده آثارینی کوسترمکه باشلایان حسیات
محبت جهتیله بر انسان عدمدن عاقل اوله رق دنیا به کلش اولسه حاصل

ایده جکی مسرت قدر صفالره مستغرق . بر طرفدن ده ، وصالده تصور
ایلدیکی صعوبتلردن طولایی ، بیک درلو رنج الیم التنده از یلوبده
آلامنی تسکین ایده جک دوار کوزینک اوکنده طور رکن ال
ایرشدیر مکدن مایوس اولان مجروحلر قدر منأذی ایدی .
دیگر :

وقتا که صباح اولدی کونشک پرتوی جهانی استیعا بایدن
قراکافی محو ایتدیکی کبی سحرک فیضیله فکرنده طبیعی حاصل
اولان انجلاده خیالنده کی مظلم مظلم واهمه لری ازاله ایلدی .
دیگر :

اویقوسزلقدن کوزلرینه بر خار چوکمش باقشی سودا قدر
طاتلی بر حزن ایچنده قالمشیدی تعب جسمانیسیله اشواق وجدانیسی
بر برینه غلبه ایله اوغراشدقجه او کوزل چهره سی گاه صباحه
قالمش مهتابلر کبی نور ایچنده بر طونوقلق کوسترر گاه کونشک
ضیاسنی هنوز بلع اتمکه باشلامش کلغنجهلر کبی پنجه لکه ممزوج
بر نور لطیفه مستغرق کورینوردی .
دیگر :

آرقه سنه کومش تمغالر یله براق ییلدیزلی کیجه لری آندیرر
آچیق ماء بر جار اورنوندی رنگ طراوتی هاله ده پنجه لکنی
کوسترن انعطاف ضیا قدر دلفریب بر لطافت ، جاذبه جمال
وزینت اندامی بارقه مهتابدن بر آلهة الجمال تصویری دوکلمشده
سمانک ال رنگین اک نجم آلود بر پارچه سنه بورونمش ظن
اولنه جق قدر نظر ربا بر بدیعه ایله ...

دیگر :

علی بکک وجداتی انفعالاتک حرارتیله اریمش بر معدن کبی
هر قابله دوکلکه قابلیتلی کورنجه

دیگر :

کوزلرندن باران بلا کبی یاشر دوکلکه باشلامشیدی بر
صورتده که حدتله آل آل اولان چهره سی، اوزرنده آقوب کیدن
کریه دانه لریله شهابلره غرق اولمش بر شفق بلوطنه بکزه مشیدی.

تشبیه ، لزومندن زیاده وزورا کی اولماق و سوء
استعمال ایدلماک شرطیله بالاده کی مثاللرده کورلدیکی کبی
نژده دخی لطیف اولور سده بالخاصه شعره یاقیشیر. مثال :

همرنک شفق فریح و شادان
بر برجه مشابه اولدی بلدان
صاندم که او برجه دوشدی خندان
نور نظر جناب یزدان
ککش یانمه مکرسه دلدار .

دیگر :

سر سفید اولمقله یعنی هر شجر
اختیار اولمش صانیرسک نو بهار

دیگر :

کوله رك شیوه ایله بزمه اوشوخك کایشی
بکزر اول نکته یه کیم طبع سینقدانه کلیر

اکرم بک

دیگر :

نه کوزل منظره نه خوش الحان
بوکا دلبسته ایم اوکا حیران
لفظ پر خنده معنی کریان
بنجه بونلر دیمک بدیع و بیان
هم کلی هم هزاری پک سورم

کذا

دیگر :

صاندم اولمش جسته بر فواره آب حیات
شویله کوستردی بکا اول قد مستثنا سنی

نیمم

دیگر :

بر قزک حین ارتحالنده
طولاشان خنده بی جمالنده
آندیرر، حالت زوالنده ،
آه بن صوک بهاری پک سورم

سزایی بک

تشبیهك كوزلی ، تضاد ایله امتزاج ایتدیکی زمان ،
حصوله کلیرکه شو پارچه بونك اك كوزل مثاللارندندر:

كوندردی خدا ایدوب مشیت
جبریل امینی پیک دعوت
ایدیجه زمینه آسماندن
صان عرشه چیقاردی خا کداندن

شیخ غالب — معراجیه سنده —

تشبیهك اك لطیف بر صورتی ده مشبه ایله مشبه بهك
« حال و شان و موقع و زمان ، جهتیه اره لرنده بر مناسبت
یولتمقدرکه صنعت تناسیله امتزاجی دیمکدر .

بر قاج مثال :

محمود بك ایسه دشمنك حرکتنی خبر آیر آلاماز بر مناسب
یرده یوصویه کیرهرك وبر مهارت فوق العاده ایله عجم اردوسنه
شنجون ایدرك او قدر کلیتلی بر عسکری دفعه ثانیه ده ینه تدمیر
ایله اولکی کون ابراز ایتدیکی خورشید کبی شمشعه لی بر غلبه یه
بو کیجه ده مهتاب قدر پارلاق بر مظفریت علاوه ایلر

دیگر

ماوراءالنهر دن آت آرقه لرینی کندیلرینه تخت روان جلادت

بیلهرک آق دکزک کنارینه قدر چکیلوب کلان بر فرق عثمانلینک
ایکی عصر ایچنیده اوج قطعه یی قلیچلرینک حکمنه کردنداده
انقیاد ایتدیرمسی آیت سیف کبی بر معجزه باهره عد اولنسه روا
دکلیدر.

ایشته بو ایکی مثالده کی قوه بلاغت که شمس و قمر
قدر پارلاق و سیف ساطع کبی قطعی تاثیردر تشبیهک
صنعت تناسبله اتحادندن حاصل اولمشدر.

بو محثه حسن خاتمه اوله رق شیخ غالب مرحومک

شو اییات لطیفه سنی سزکله برابر تکرار ایدملم

جلاد نکاهن ایت تماشا

عزرائیلی کورکه روحبخشا

بر خسته بو کیم نهوز بالله

عزرائیل اوکنده الامان خواه

اعل ابی شعله شکر نوش

کارخلری نو بهار کلپوش

نه اولوردی حضرت شیخ مثلا (سودا نظرنده جوش

در جوش - کارخلری نو بهار کلپوش) دیسه یدی ده شکر

مضمونیه بو طابلی سوزلرینی تلخ ایتسه یدی .

استعاره

استعاره

تعایم ادبیاتده استعاره ایچون شو ایکی تعریف ایراد
ایدلمشدر.

۱ « بر لفظك معنای حقیقیسنی نزع ایله مشابهی
اولان دیگر بر معنا اعاره ایتمك . »

۲ « بر شیئه من جهة مناسبت و مشابهتی اولان شی
دیگر ك نامنی عاریة ویرمكدر . »

شو ایکی تعریف ظاهراً یکدیگرندن فرقلی دکل کبی
کورینورسهده ایکنجیسی دهها زیاده شایان قبولدر
زیرا استعاره ، بولنان بر لفظه بشقه بر معنا تحری ایتمك
دکل ، بلکه بر معنای موجود ایچون لفظ آخر اعاره
ایلمکدرکه بوندن مقصوده معنای موجودی ایکنجی لفظك
مدلول حقیقیسنه مبالغه ایله تشبیهدر .

(بلاغت عثمانیهده ایسه شو تعریف کوریلور :

« استعاره مشابهت علاقه سیله و قرینه مانعه ایله

معنای موضوع الیهک غیریده مستعمل اولان لفظدر »

حالبوکه ینه بلاغت عثمانیهنک ینه اوصحیفه سنده برار

اشاغیده « مشبه بهك لفظنه مستعار... دینلور ». جمله سی
 نظره تصادفی ایدر. شو حالدده موضوع بحث اولان تعریف
 استعاره یه دکل، مستعاره عائد اولمق لازم کلیر.
 استعاره، بر کلمه نك مشابتهت علاقه سیله وقرینه مانعه
 ایله معنای موضوع الیهک غیریده استعمال اولنمسیدر .
 مثلا شیخ غالب مرحومك معراج حضرت پیغمبری
 وصفنده سویلدیکی:

ظلمات چکوب سرادق غیب

سر سویلدی ماهه مهر لاریب

بیت علویسنده شمس و قمر قدر پارلاق ایکی استعاره
 موجوددرکه ماهدن مقصد جناب رسالتأب و مهر دن مقصود
 ذات واجب الوجوددر .

ینه مثلا « شو معلمه باق لسانندن نورلر جریان
 ایدیور » دیه جک اولسه ق، کلام استعاره یولنده واقع اولمش
 اولور؛ زیرا نور دن مقصد فکر لر، وسوزلر در. بونلره نور
 دنیلمسی ایسه مخیل اولان پارلاقلر ندنطولایی، نوره تشبیه
 مقصدیله در، انجق ادات تشبیه ایله مشبه ذکر ایدلمدیکندن
 بونی تشبیه عد ایده میز .

استعاره ایله تشبیهك فرقی شودرکه : تشبیهده طرفین
مطلقا مذکور و یا مقدر اولور؛ استعارهده ایسه طرفیندن
یا لکز بری مذکور و دیگری مطوی بولنور .
استعارهك اوج رکئی واردر مستعار منه یعنی مشبه به
و مستعار له یعنی مشبه و مستعار یعنی مشبه بهك لفظی و یا
ملا یعنی مفید اولان کله . مثالا :

زینت روضه جنت ایده حق عز وجل

میوه قلبکی کیم خاکه قودی دست اجل

ییتنده میوه قلب ترکیبی استعاره بولنده سویلنمش

بر سوزدر؛ زیرا بوندن مقصد مخاطبک جگر پاره سی اولان

اولادیدر ایشته بو استعارهده (میوه) لفظی مستعاردر ،

اولاد مستعار له و میوه قلب ترکیبک مدلولی مستعار

منهدر .

مستعار مشبه بهك لفظی ایسه یا اسم عام اولور .

یره دوشد ایسه بر میوه درختی پایدار اولسون

کبی .

یا اسم علم اولور .

ایشته بر رستم که رستم بر بوکا حیران اولور

کبی .

اگر مستعار مشبه بهك ملائمی مفید اولان کلمه
ایسه یا اسم اولور.

میوه قلبکی کیم خاکه قودی (دست) اجل

کبی

یا فعل اولور.

اوبتك خانه می تشریفنی گوش ایتدی مکر

شوق شوریده بی کوردم (کلیر امانه کلیر)

(نرم)

کبی . یا صفت اولور.

صابر کو کلمک مشئوم مکافاتی

یاور بختمک (حزین) التفاتی

کبی .

استعاره تشبیهدن دها بلیغ اولور زیرا استعاره ده

مشبه مشبه بهه بکرتلمکدن زیاده آنک کندیسی اولدیغی ادعا

ایدیایور دیمکدر .

مثلا بر قهرمانه «ای شیر ژیان!» دیه خطاب ایده جک

اولسهق، مخاطبمزنک ارسلان اولدیغنی ادعا ایتمش اولورز .

حالبو کہ تشبیہ ایله «ای شیرژیانه بکزیان قهرمان!» دنیاسہ
کلامده اولکی شدت، اولکی مبالغه قالماز.

استعاره موضوع محثی دها جانلی دها اصیل دها لطیف
بر صورتده تصویر ایدر؛ حسیات و معنویاته جسم و جان
ویرر، آمال و حرکات اعاره ایدر.

مثلا بر انسانه مفتور اولدی دیه جک یرده «فتور
ایچنه دفن اولندی» دیسهك، بونده کی بلاغت بونده کی تصویر
بشقه بر صورتله حاصل ایدیله سیامک ممکنمیدر؟

ینه مثلا «کوکلنده کی حس - سودا بر درجه فیضان
ایتدی که نهایت کندینی بر عمان فلا کته طوغری سور -
کلیوب کوتوردی» دیسهك، سودا دنیلان حسی نظرده اوله
پارلاق بر رنک ایله تصویر ایتمش اولورزکه، شدتندن
یازارکن بز بیله اورکرز.

استعارهده اوج جهته دقت ایدملیدر.

اولا: زوراکی و غیرطبیعی اولماملی وارده کی مناسبت
تشبییه مکمل و آچیق بولملیدر.

مثلا کلره پری بهارک دهانی دیرسهك استعاره غیر

طبیعی وزورا کی بر تشبیه مبتنی بولنور؛ زیرا عالمی استیلا
ایدن بهار پری به بکزدیلیرسه بر کل آنک دهانی اوله منز.

ینه مثلاً یوزم خراب اولدی دیرسه ک مناسبت تشبیه
یک بعید اولور.

بویله بعید استعاره لر بعضاً تقریب ایدیله بیلیر. مثلاً
« براو خراب اولورسه تعمیر اولنه بیلیر فقط چهره بر کره
خراب اولورسه آرتق تعمیر قبول ایتمز » دیه بیلیرز.

ثانیاً: منفور و مستکره شیردن استعاره ایدلمه لیدر.
« زواللی مایوس کمال اضطراب ایله اولیوردی » عباره سنده
اولدینی کبی. غرض، تقبیح و تنفیر اولورسه او زمان اک
قنا شیردن ده استعاره جائزدر « دشمنک عو عوه سنه
قولاق اصماملی » سوزنده اولدینی کبی.

ثالثاً: استعاره بر بویله ارتباط وائتلاف ایدمه میه جک
تشبیهاتی اشتمال ایتمامه لیدر. مثلاً:

بر عسکره خطاباً « ای شیرژیان! هایدی! برق
جلادتکی الکه آل دشمنلری اوت کبی طوغرا » دیرسه ک
شایان پسند بر سوز سویلمش اولمز؛ زیرا اوله ارسلان

برق جلادتی انه آله من ثابياً برق جلادت قلیجه بکزه سه ده
اوتلری طوغرایه من .

استعاره نك اك لطیفی تشبیه ایله اتحاد ایدرك بری
دیگرینی اكمال و تنویر ایتك صورتیله باییلانیدر .
بوصورتده هم تشبیهك وضوحندن هم استعاره نك ایجازندن
استفاده ایدلمش اولور .

موسی ایله طارق بو عرب هیئتنگ ایکی سیاره انقلا بیدر
وضعیت طبیعیه لری اقتضاسنجه مشرق انواری هیئتنگ قلبنده
اولان آفتاب نصرتدن ایکیسی ده شمشعه دار اولور بونلردن هر
هانکیسی دیگرینه مانع اقتباس اولسه ده القای خسوف ایتسه
کندینگ ده بر جهتی مظلم قالیر .
سوزنده کورلدیکی کی .

بارقه حقیقت مصادمه افکاردن چیقار
بارقه حکمت و بلاغتی ده بوکا پارلاق بر مثال اوله بیلیر .

استطراد

تعایم ادبیات دیورکه : « هر قاعده نك بر مستثناسی
اولدینی کی استعاره حقیقده کی قاعده عمومیه نك ده بر
استثنای مستثناسی واردرکه اوده یالکز مستعار لهك

مذکور اولسی ایجاب ایدن یرلرده مستعار منهك
 دخی مستعار لهه اضافتی صورتیهله ذکر ی جوازیدر .
 شو قدرکه بوجواز دخی ذهنده وجود بولان تشبیهك
 پارلاق بر خیاله تحویلیله آندن دخی بر تصویر ادبی میدانه
 کتیرلك شرط مهمیهله مشروطدر . مثلاً: یوقاریده کچدیکی
 وجهله (شوکی یه باق نصل اوچیور) دینلدیکی کبی (شو
 عقاب جسم الجثة کشتی یه باق قنادلرینی آچمش نصل
 اوچیور) دخی دینله بیلیر . «

تعلیم ادبیاتکده مصدق و مسلمی اولدیغی وجهله
 استعارهك اسامی تشبیهدر . انجق استعارهده مشبه بهك
 نامی آنهرق مشبهه اعاره ایدلدیکی و مشبهك آرتق نامی
 قطعاً ذکر ایدلمدیکی جهتله بوکا تشبیهدن بشقه بر اسم
 ویرلمکه لزوم کوریلهرک استعاره دنیلمشدر . بوندن مقصد
 دخی تشبیهده صوك درجه مبالغه درکه بوده طرفیندن بری
 ذکر ایدلامکله حاصل اولور . شو حالده بارقه حقیقت کبی
 طرفینی مذکور یالکیز ادات تشبیهی محذوف اولان بر
 تشبیه بلدیغی استعاره عد ایتمکده استاد محترمه تبعیت
 ایدهمیه جکیز .

ینه تعلیم ادبیات دییورکه « بعض ذوات » بارقه
 حقیقت « یولنده کی ترکیبلرده مستعار منهك مستعار لهه
 اضافته دکل مشبه بهك مشبهه اضافته قائل اوله رق بارقه
 حقیقت مصادمه افکاردن چیقار سوزینی هیئتیه تشبیه
 انواعدن عد ایدر لر . انجق تشبیهدن تشبیه چیقمامق
 لازم کله جکنه و حالبوکه بارقه حقیقت مصادمه افکاردن
 چیقار سوزی (بلوطلرک بر برینه چار پمسندن بارقه لر
 ظهوره کلدیکی کبی افکارک شدت تلاحقندن ده حقیقت
 میدانه چیقار) یولنده قاعده سینه موافق بر تشبیه قلب
 اولنه بیله جکنه و خصوصیه استعارات اداتی محذوف برر
 تشبیه مختصر در یولو دخی تعریف اولدیغنه نظراً
 موضوع بحث اولان مثال ایله امثالنی استعاراتدن عد
 ایتمکده تردد ایتیزه .

فکر عاجزانه مجه : اولاً : بحث یالکز بارقه حقیقت
 ترکیبنددر یوقسه مصادمه افکار سوزینک تمامیه و هر
 درلو قاعده سینه موافق اوله رق سوزینمش بر استعاره
 اولدیغنه کیسه تردد ایده من . بارقه حقیقت مصادمه

افکاردن چیقار سوزینک هیئت مجموعه سی ایسه تشبیه
ایله استعاره نك بر لوحه امتزاجیدر. شو حالد بوندن
چیقاریلان تشبیه یالکیز بارقه حقیقت سوزینه عائد اوله من.

ثانیاً: مثلاً

آز زمان ایچره چوق ایش ایتشدی
سایه سی اولشیدی عالمکیر
شمس عصر ایدی عصرده شمسک
ظلی ممدود اولور زمانی قصیر

قطعه غراییندن دخی « عصر کونشک سایه سی
ممدود وزمانی ممدود اولدینی کبی او پادشاه عظیم الشانک
ده مدت حکومتی آز فقط سایه سی ممدود و عالمکیر
ایدی. بناء علیه تمامیه شمس عصره بکوردی، یولنده
بر تشبیه مفصل چیقاریله بیله چکنه نظراً بونک ده استعاره دن
عد ایدلمسی لازم کلیر کبی کورینور.

ثالثاً استعاره نك اداتی محذوف برر تشبیه مختصر در
یولنده تعریف اولنمسنه کوره استعاره ده مستعار لهک
ذکرینه نصل جواز ویریه بیلیرکه « مختصر در » سوزی
مستعار لهک وجوب حذفنی کوسترمکده در.

استعاره تمثیلیه

برفکری بر خیالی مناسبت و مشابهت تامه سی اولان
دیگر بر فکر و خیال ایله افاده ایلمکدرکه متتابع بر
استعاره دن بشقه برشی دکدر. مثلاً:

« بر خواب کران ایچینده یز کوردیکمز رؤیالری
حقیقت ظن ایتمک غفلتنده بولنمیه لم که اویان دیغمز زمان
محجوب اولورز » سوزی « حیات بر اویقو کیدر وقوعات
و حادثات ایسه اویقوده کوریلان رؤیالره بکزر. فانی اولان
بوشیلری باقی ودائی ظن ایدرک آلدانمیه لم که حیاتمز ختامه
ایروبدده عالم حقیقته داخل اولدیغمز زمان ایتدی کمز
غفلتی تخطرله محجوب اولورز » معناسنی مفید بر استعاره
متتابعه در.

بو طرز مجازی به مراجعتله میدانه کتیریلان تصاویر
ادبیه اک روحلی اک مؤثر بدایع شاعرانه دن معدود
اولورسه ده اره لرنده کی مناسبت و مشابهت بعید اولان
بولنا افکار و خیالات زور ایله بر برینه تقریب و تشبیه
چالیشیلیر یعنی زور ایله بری دیگرینه آینه تجلی اولسون
دییه اوغرا شیلیرسه فکرک اساساً موجود اولان لطافتی ده

(اگر وار ایسه) زائل اوله رق کلام اکلاشلمیه جق بر
 معما حالنه کیرر. نظم آتی کبی طبیعی وهردرلو شرائطنی
 جامع اولان استعارات متتابعه ایسه نظر خیال اوکنه
 او یله جانلی او یله دلربا لوحه لر کتیرر که انسان ساعتلرجه
 باقیسه تماشا سنه طویه مز:

مه تنها رو سما پیا
 نصف شبده کهی تیقظ ایدر
 کوره رنک اول برودتی اما
 ستره ابر ایله تحفظ ایدر
 هیچ کورونمز زمان بارشده
 بشقه اقلیمه ایلیوب هجرت
 طولاشیر هم ینه ایدر عودت
 که کدر کاهنی کشایشده
 بوله جق اولسه اول کنارشده
 شب تارانہ عرض ایدر طلعت
 نته کیم بر اسیر زندانه
 کلیر انوار فکر جانانه

ایشته هر جهته استعاره تمثیلیه دینلمکه لایق اولان
 شو مثال بویابده بشقه امثله ایراددن بزنی مستغنی ایتمشدر.
 بالاده دخی برنبذه بیان ایتدی کمز وجهله استعاره

تمثیایه ده مشابہت و مناسبتک تمامیت و مکملیتنه فوق العاده دقت اولنماید. زیرا استعاره ده تشبیه لفظ مفرده عائد اولدیغی حالده بونده مشبهله مشبه بهه عائد خیالاتک عمومونه راجعدر. اره ده مناسبت و مشابہت بالاده کی مثال درجه سنده آجیق و سهل الانتقال اولمیه رق حلی صرف افکاره احتیاج کوسترن استعارات تمثیایه ایسه لغز نامنی آیرکه بونک ایچون مثال ایرادینه لزوم کورمیز.

مجاز مرسل

مجاز مرسل معنای موضع لہلرینک اراده سنه مانع قرینه بولندیغی حالده کلماتی مشابہتدن بشقہ بر مناسبتله دیگر بر معناده استعمال ایتکدن حصوله کلیر بر طور مجازیدر. بونکله استعاره بیننده کی فرق علاقه سنک مشابہت و مشابہتک غیرى اولمسنندن واستعاره ده علاقه مشابہت تام اولدقجه هر ایستدیکمز کله بی موضوع لهنک غیرى معناده استعمال ایدہ بیلدیکمز حالده مجاز مرسلده بونک عکسنه اوله رق ادبا و اهل لسانک استعمالنه تبعیت و هیچ اولمز سه افاده سنک فصاحت اسلوبنه و معنای مقصوده وضوح

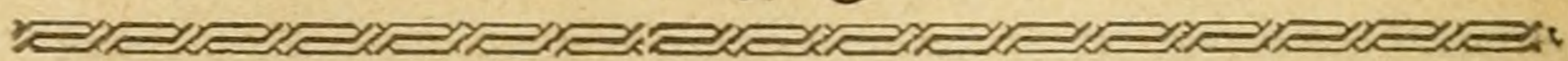
دلالته استعاره ده اولدیغندن زیاده دقت مجبوریتنده بولمقلغمزدن عبارتدر .

مشابهتک غیری لسان عثمانیده مستعمل اولان علاقهلر شویدی نوعده اجمال ایدیه بیلیر : اولا : عمومیت و خصوصیت که عموم افاده ایدن بر کلهبی معنای خصوصیده و خصوصی مفید اولان کلهبی معنای عمومیده استعمال ایتکدر . .

ات لقمه سی لازمی یتشمزمی سکانان
 زهر اولسون اولقمه کاوله پسمانده دونان

(روحی بفرادی)

یتنده کی ات لقمه سندن مقصد نفایس اطعمه اولدیغنه کوره بوتعبیر ذکر خصوص اراده عمومه و وقتنی خالقنک عبادتنه وباخصر ص افضل عبادات بیلدیکی جهته مخلوقاتک رفاه وسعادتی استحصال خدمتنه حصر ایتشدر . عباره سندن کی مخلوقات تعبیری ایسه انسانلر معناسنی مفید اولدیغندن ذکر عموم اراده خصوصه مثال اوله بیلیر ثانیاً جزئیت و کلیت — علاقوسی که کلی افاده ایدن کلهبی ذکر ادوب جزئی و جزئی مفید اولان کلهبی ذکر ایله کلی مراد ایتکدر . نفعینک :

کل دوری عیش ایامیدر ذوق و صفا هنکامیدر

مصراعندہ کی کل دوری تعبیری ایکنجیسنہ و

عالم بیلیر اول مسئلہ بی ایلہ ایضاح

مصراعندہ کی « عالم سوزی » برنجیسنہ مثالدر .

تعلیم ادبیات دیرکہ « جزئیت ، کلیت ایلہ عمومیت ،

خصوصیت علاقہ لرینک یکدیگر نندن بااسہولہ تفریقی ایچون

بونلردن ایکنجیسنک جنسیت ، نوعیتلہ متحقق اولہ جغنه

نظر اتمک کافیدر .»

ثانثاً حالت ، محلیت کہ حالی ذکر ایدوب محلی و محلی

ذکر ایدوب حالی ارادہ ایتمکدر . نفہینک :

بر جام صون او ایچون برکاسہدہ اول ماہ ایچون

مصراعندہ کی جام ایکنجیسنہ وهر زمان قوللانمقدہ

اولدیغمز « اویقودن قالدقم ، یمکدن کلیورم » سوزلرندی

اویقو ویمک کلہ لری برنجیسنہ مثال اولور .

رابعاً سببیت مسببیت کہ سببی ذکر ایلہ مسببی و مسببی

ذکر ایلہ سببی قصد ایتمکدر

مثلاً « سیف و قلم مدار انتظام عالمدر » دیسہک سیف

و قلم کلہ لری برنجیسنک « و سرخوشلقدن اجتناب ایت »

دیسہک سرخوشلق ایکنجیسنک مثالی اولور .

خامساً اطلاق که معنای مطابقی مفید اولان کلمه بی ذکر
ایله معنای مقیدی مراد ایتمکدر .

مثلاً « سوزنده ثبات ایتمین انسان دکلدور » کلامنده کی
انسان کلمه سی کی که کمالات بشریه بی حائز بر انسان
دیمکدر .

سادساً آلیت که آلیتی ذکر ایله آلمک میدانه کتیر دیکی شیء
مراد ایتمکدر .

برقلیچده ایکی به بولدی عدوی فی الحال
مصراعنده کی قلیچده سوزی کی که ضربده دیمکدر
سابعاً کونیت که برشیء اسم و صفت سابقی و یا اسم و صفت
لاحقی ایله ذکر ایتمکدر .

مثلاً « بوغازیلری کوریهورمیسکز؟ بر حمله ده دشمنک
قلبکاهنه کیدر لر » دیرز حالبوکه اونلر هنوز غازی
اولمامش- لر اوله جقلردر ینه مثلاً « دشمنی تارومار ایدن
بو قانلی پالاردور » دیرز حالبوکه پالار شممدی قانلی دکل
سیلنمش ، تمیزلنمشدر .

استطراد

بالاده صنایعی لفظی و معنوی اولمق اوزره ایکی به
 آیردیغم صروده « لفظی اولان او صنعتلر درکه الفاظک
 تبدیلیله برابر زائل اولورلر » دیمشدم؛ بو تعریفه واستعا-
 ردهنک صرف لفظ ایله قائم صنایعدن بولنمسنه نظراً مجازی ده
 صنایع لفظیه دن عد ایتمک لازم کلیرکن خیالی صنعتلر
 میاننده ذکر ایدیشم شو ایکی سببدن ایلری کلمشدر:

اولاً: مجازک اک مهم قسمی اولان استعاره تشبیهک
 بر صورت بلایغه سندن عبارتدر. تشبیه یلنمدکجه استعاره بی
 لایقیله اکلایه بیلیمک قابل اوله من. تشبیه ایسه صنایع
 لفظیه میانده ادخال ایدیه من.

ثانیاً: استعاره ده واقعا مستعارک ازاله سیله برابر
 صنعت دوچار تغیر اولور؛ فقط بسبتون محو اولمازه تشبیه
 انقلاب ایدر. بسبتون زائل اولمق ایچون فکر تشبیه
 احما اولنمایدر. مثلاً « شو ارسلا نه باق! نصل هجوم
 ایدیور » سوزندن آرسلان مستعارینی قالدیرنجه کلام « شو
 آرسلا نه بکزه من یکته باق! نصل هجوم ایدیور » صورتنه

منقلب اولمق لازم کلیر «شوکا باق! نصل هجوم ایدیور»
 دیرسهك سوزده فکر تشبیه قالمامش اولور. بناء علیه
 بالکیز مستعارك تبدیلیه صنعتده حاصل اوله جق تغیر
 قوتك وضوحه انقلابندن عبارت قالیر.

شـو حالاره نظراً استعاره بی و اوکا تبعاً مجاز مرسلی
 تشبیه ایله برابر مجاز عنوانی آلتنده جمع ایله صنایع خیالیه
 میاننه ادخال اتمکی مناسب کوردم.

برده کنایه اك واسع تعریفنه کوره قرینه مانعه
 اولمق سزین بر لفظك معنای ماوضع لهنك غیریده استعمال
 لندن و مجاز ایسه قرینه مانعه اولسون اولسون بر کلهك
 موضوع لهی اولان معناتك غیریده قوللانمستندن عبارت
 اولمسنه نظراً کنایه نك ده مجاز داخلنده ذکر ایدلمسی لازم
 کلیردی کبی براءتراض خاطره وارد اوله بیلیر انجق کنایه
 اکثرأ تعریض ایله ممزوج بولنور. حتی الك لطیف کنایه لر
 تعریض ایله ممزوج بولن انلریدر دنیلسه یا کاش اولماز.
 تعریض ایسه صنایع حسیه میانندن چیقاریله مز. بوجهتدن
 کنایه بی ده رفیق غیر مفارقی اولان تعریض ایله برلشدیرهك
 صنایع حسیه مبحثنده کوسترمهکه مجبور اولدم.

۳ -- ادب کلام

ادب کلام بر معنایی کلمات مخصوصه سیله ادا ایتمیوب
فکره دهها زیاده نزاکت واصلت ووسعت ویره جک
الفاظ و تعیرات ایله بیان ایلمکدر که ایکی صورتله اولور.
برنجیسی بر خسانی بر نزاکتسنراکی دفع ایچون اختیار
اولنور. مثلاً:

فات قات دوشوب اول پری حجاب

غرق اولدی کلاب اضطرابه

ییتنده ناظم مقصدینی افاده ایده جک «ترلدی» کلمه سنک استعمالنه
نزاکت مساعده کوره مدیکندن «کلاب اضطرابه غرق اولدی»
عباره سنی اوفکرینه ترجمان ایلمشدر.

ایکنجیسی تعیر معروفیه افاده سنده ادباً و نزاکت
هیچ بر محذور اولدینی حالدیه موضوع بحثه تعظیم ویا
کلامی تزین ایتک و سوزده تکرر کی تناسفر کی تتابع
اضافات کی محذوری دفع ایلمک ایچون اختیار اولنور
بر قاج مثال:

بر شب که سرای امهانی

اولمشدی اوماهک آسمانی

شیخ غالب (مهراجه سنده)

دیگر :

ظلمات چکوب سرادق غیب
سر سویلدی ماهه مهر لاریب
کنزا

دیگر :

تبشیر قیاب سروش اعظم
دیدی که ایا رسول اکرم
آدین قودیلر براق یکتا
کلدی ایاغیکه عرش اعلا
محزون بی-ورمه لامکانی
ایله کذر عرش و آسمانی
اول مقصدکن فکان امجاد
فرمان خدایه اولدی منقاد
هرشی اولور اصلنه شتابان
چیقدی ینه آسمانه قرآن

کنزا

صنایع ادبیه ایچنده اک زیاده کنایه ایله استعاره دن
استعانه ایدن بو صنعت قانون اصالتک برنجی استناد کاهیدر.
نیجه خسیس، درشت فکر لر بولور که ادب کلام ایله
تزیین ایدیله رک برکسوه اصالته کیرمکله خساسه تلیزینی

درشتیله ریخی بسبتون غائب ایدر لر . ادب کلام مددکار
اقلام اولسه ایدی پک چوق یرده قانون اصالتک محامه
فظه سی قابل اوله مزدی .

بونک صورت اجراسنه کلنجه صرف حسن طبیعتک
ید اقتدارینه تودیع ایدلمش بر شی اولدیغندن اصول
وقاعده داخلنه آله من هر محرر طبیعتنده کی قوت وجوه
دت نسبتده اثر لرینی آرایش پذیر اصالت ولطافت
ایده بیلیر . بوبابده اجبار طبیعت ایسه صنایع سائرده
اولدیغی کی دائماعدم موفقیتله نتیجه ولور .

۴ - تلمیح

تلمیح بالخاصه ذکر ایدلمیان بر شیء اخطار ایده جنک
دیگر بر سوز سویلمکدر . تاریخدن ، اساطیردن ، عادات
واخلاقدن ، ضروب امثال وحکایات مشهوره دن هر
شیء تلمیح ایدیه بیلیر ؛ یالکیز شوراسنه دقت ایتلیدر که
سویلمان سوزله تلمیح ایدیلان شی آره سنده کی مناسبت
مکمل اولسون .

بر تیاترو کتابنده اوغلانک وفاتی اوزرینه وصیتی

• و جنبه کلینی آلوب کندی یانه کوتورمک ایچون
 شد رحل ایدرک کلدیکی حالدہ اوغلنک « دها کومولدیکی
 طوپراق قورومه دن » خانمک بشقه بریسیله ازدواج ایتمش
 اولدیغنی خبر المسیله بالطبع حیرت اندر حیرت ایچنده
 قالمش اولان بر اختیارک کلینیله شو محاوره سی کوزل
 بر تلمیح مثالنی حاویدر.

اختیار

... وفاتی خبر آلدقن صکره چوجفک ترکه سنی یازدیرمشدم
 ایشته قسام دفتری سزکده حصه کنز ایچنده در .

خانم

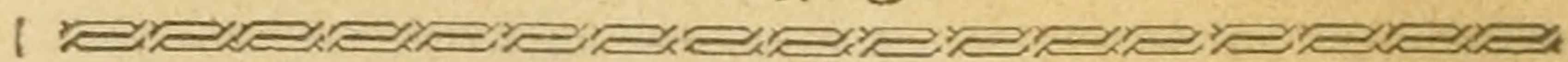
ایسته مم بن او میرانده محتاج دکلم

اختیار

یوق حصه کنز طقسان درت بیك غروشدر. مالکز دکلی؟
 نیچون آلمیه جقسکز؟ پاره بی حکومته کوتوردیلر (بو صره ده
 خانم یواش یواش یناشیر ایستمز کبی کورینه رک دفتری النه آلیر)
 او دفتری کوستردیککز کبی ویبرلر محتاج دکلسه کنز فقرايه صدقه
 ایدرسکز .

بر دیگری

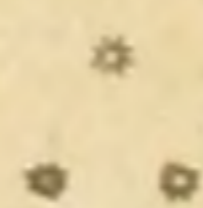
خانم نیچون فقرايه صدقه ایده جک؟ اناس آلرده یکی قوجه .
 سنه کوزل کورینور .

ایشته بوصول جملة حاتمك وفاسر لغنه تعريض ايله
برابر اویونده یوقاریدن بری تصویر ایدیلان اخلاقنده
بر تلمیح لطیفی محتویدر .

شو ایکی فقرهده تلمیح ایچون ایراد ایدیله جـك
مثالردندر :

سوز نه قدر مؤثر بر قدر تدرکه جهانك انك بیوك علامه لرندن
برینی « ظهور اسلامده سیف شریعتیه قارشى طوران متعصبین عرب
حکم بلاغته مقاومت ایده مدیله مألله شاننه ستایشخوان ایلشدر .

سوز نه قدر مقدس بر ماهیت تدرکه موجودات ایچنده خالق
موجوداتدن بشقه مخلوق اولدق برشی وار ایسه اوده نوع
کلامه داخلدر .

بو فقره لرك برنجیسنده علمای تفسیر و بلاغتهندن
اولان مشهور ز محشرییه و ایکنجیسنده قرآن عظیم
الشانه تلمیح ایدلمشدر .

• — تدریج

تدریج ، هابط و یا صاعد اولسنه کوره ، صره سیله
برینك قوت و شدتی دیکرندن زائد ویاناقص اولمق اوزره ،

... وفاتی خبر الدقد صکره جوجفک

ایشته قسام دفتری سزکد حصه کنز ایچنده در .

خانم

ایسته مم بن او میرانه ده محتاج دکلم

اختیار

یوق حصه کر طقسان رت بیک غروشده

نیچون آلمیه جقسکز ؟ یارن حکومته کوتور

خانم بواش بواش بناشیر ایز کبی کورینه رک

او دفتری کوستردیککز کوی بربر لر محتاج دکلم

ایدرسکز .

دیگری

خانم نیچون فقرايه صدقه بده جک؟ اناس آ

سنه کوزل کورینور .

س ایتدیکم سندن
 طوپراقدن بر بدن
 ن رفا قتکدر
 شدیرن فرقتکدر
 صاحب

مابط وار برنجید رلا قوه
 وری صکره دلیلی اولدیغنی
 . ایکنجیسی : ولی نعمتی ،
 اولدیغنی سویلیورکه بوده

مقابلہ

کر لک کله لک بر عبارہ دہ
 طباق دخی دنیلور .
 تیسدہ کی بیت عالیدہ

کر کدر
 بقان کبارک

تشریف هایونلرندہ

بر طاقم افکار و خیالات و حسیاتک یکدیگرینی تعقیب
ایلمسیدر.

تدریج صاعده مثال :

بهار ایلمی بو کهنه جهانک صبح صفای نوجوانیسیدر. بهار
ایریشینجه طوپراغک هر طرفی سراپا طراوت کسپله رک (یحی الارض
بعد موتها) سری آشکار اولور او قوجه قوجه آغاچلر محشره
تصادف ایتمش عظام کبی یکیدن جان بولمغه باشلار بر حالدکه
طراوتلرینه دقت اولنسه وجودلرینه سریان ایدن حیاتی کورمک
قابلدر بر حالدکه انک ادناسنده کی نشو ونمایه باقلسه عالمک هر
ذره سننده بر روح تجلی ایدیور ظن اولنور بر حالدکه صحرانک
هر طرفنه تجسم ایتمش ذوقی روحانی بلکه روح بولمش صفای
جسمانی دنیلسه مبالغه ایدلماش اولور.

تدریج هابطه مثال :

بین ایتم شاهدهم لسان حال
فرق نیک و بد بنجه سننر محال
بو وسه تیله برابر شو صحرا
بکا سننرتنک اولور دیسه م احرا
ظلمتده قالسه م عکسک کوزمده نور
هر نه غائب ایتسه م سننده بولنور
هجره محارده ما یوس و ملیل
غائب اولسه م بکا خیالک دلیل

غم و سروری حس ایتدیکم سندن
 سننر وجودم طوپراقدن بر بدن
 ای بی بیلدیرن رفا قتکدر
 کوتوی فرق ایتدیرن فرقتکدر
 ولی نعمتم صاحبم سنسک
 عیالم معشوقم محبم سنسک

بو مثالده ایکی تدریج هابط وار برنجیسی: اولاً قوه
 ممیزه سی صکره کوزینک نوری صکره دایلی اولدیغنی
 سویلیورکه بو بر تدریجدر . ایکنجیسی: ولی نعمتی ،
 صاحبی، عیالی، معشوقی، محبی اولدیغنی سویلیورکه بوده
 بر تدریج هابطدر .

۶ — تضاد و مقابله

بینلرنده تضاد و تقابل اولان فکر لرك کله لرك بر عبارتده
 جمع ایدلمسندن عبارتدرکه نامنه صنعت طباق دخی دنیلور .
 حضرت فاتحه خطابا نظم ایدیلان آتیدهکی بیت عالیده
 اولدیغنی کبی .

مدحکده شاعرانه الهاملر کرکدر
 تعریفی یرده بیتمز عرشه چیقان کبارک

جناب رسالتاب افندیمرک معراجی تشریف هایونلرنده

جبریل امینک من طرف اه دعوتہ مأمور اوله رق نزد
نبوی یہ کلوب کیتدیکنی شیخ غالب مرحوم ، بشقه بر
یردهده بالمناسبه کوردیکمز شو تضاد علوی ایله نه کوزل
تصویر ایدر .

ایندیکه زمینه آسماندن

صان عرشه جیقاردی خاکداندن

تضاد اصحاب مطالعه اوزرنده اک زیاده حسن تاثیر
حاصل ایدن صنایع ادبیه دن ایسه ده بالاده کی مثالرده
اولدینی کی یکی و آچیق بولملی و برفیکر و اهمیت مخصوصه یہ
مبتنی اولمایدر که نظر تقدیری جالب ایده بیلسون ؛ یوقسه
سیاه ، بیاض - صحیح ، مریض کی تقابلی نظر دفته
چارپیه جق و چارپسه ده سیله تکدیر کی چارپه جق خاییده
وزور کی تضاد لک ادبیاتجه اصلا اهمیتی اوله منز .

مثلا :

نه سیاه ایلش بو ناصیه یی

صاچی بم بیاض ایدن بختم

ویا « انسان ایچون اصل بیوکک کندی نظرنده

کندی کوچواته بیلمکده در » بیت و جمله سننده و « باشک

کوکله ایرسهده ایاغکی یردن کسهامکه چالش « ضرب مثلنده
اولان تضاد لر بر مجموعده تصادف ایتدیکم :
سیاهی شب هجران ایچنده در حالا
صبح وصلت امید ایدر طورر کوکلم

و

بر زمان خندان اولان کوکلم وصال یار ایله
شمدی کریاندر بلای فرقت دلدار ایله
یتلرینک حاوی اولدیغی تضادلره قابل قیاسمیدر؟
ینه مثلا « انسانک بیامدیکی شیر او قدر چوقدرکه
بونلر بری بری اوزرینه قونیله جق اولسه سایه
یتشیر « دینه افاده نك ساده اکیله برابر بو سوزک
اساساً بر حکمتی شایان دقت بر حقیقتی حاوی اولدیغی
هرکس تسلیم ایدر . بونی برده صنعت طباق ایله تزین
ایدر سهک خالک بک مرحومک لسانندن شو جمله صادر
اولورکه هر او قویانک هر ایشیدنک تقدیر و تحسیننی جلب
ایلر : « انسان هر بیلمدیکنی ایاغنک آتته آله باشی
کوکله ایرره .

برده فرضاً « بر زمان وصلت یار ایله بختیار ایکن
شمدی بلای فرقته دوشدم « دینهک بوسوز اساساً

جالب نظر ایده جک بر منزیتی بر لطافتی حائز بولند یغندن

بر زمان خندان اولان کوکلم وصال یار ایله
شمدی کریاندر بلای فرقت دلدار ایله

صورتنده ایکی تضادی حاوی اوله رق نظم ایتدی کمز
حلاسه ذوق آشنا اولانلرک تقدیرینی جالب اوله منز .

عقبه بن نافعک مشهور اولان « الاهی شاهد مسک !
پیشگاه عزیزیمتمه شو عمان تصادف ایتسه یدنی اسم جلالیکی
دها ایلری یه کوتوریردم » سوزینی تقدیراً بر ادیمزک
سویلدیکی شو : « اشاغیدن یوقاری یه ایدیلان بو خطاب
یوقاریدن آشاغی یه اینن خطا بلر قدر علوی ایدی » کلام
عالیسنی ده بوجمه خاتمه اوله رق ایراد ایله کتابمزی تزیین
ایتمه دن کچه مدک .

مبحث — ۳

صنایع فکریه

صنایع فکریه، او صنعتلر در که حس و خیالک معاوندنه
یک ده محتاج اولمقسزین یالکز افاده نک طرز استعمالیله
فکره دها زیاده نظر ربا بر صورت ویرر باشلیجه لری

شونلردر: حسن تعلیل، سؤال مقدره جواب، ارخای
عنان، سکوت بلیغ، تجاهل عارف.

۱ — حسن تعلیل

حسن تعلیل، بر خصوص ایچون حقیقی اولماق
اوزره بر عات مناسبه ولطیفه ایراد ایلمکدر « حقیقی
اولماق اوزره، شرطنی تعریفه ادخاله مجبوریت وارد
زیرا علت حقیقی اولورسه بر توجیه عایدن عبارت
قاله جنی جهتله صنایع ادبیه دن معدود اوله من.

بوصنعتی بمض ادبا حاوی اولدیغی علتک قطعی وظنی
اولسنه کوره ایکی آیری یورسده بزجه بوکامحل کوریه من
مسئله غیر حقیقی ولطیف بر توجیهک وجودنده در ایستر
قطعی اولسون ایستر ظنی بولسون. مثال:

نظر ماضی به مصروف اولق لازم کلسه یدی صنایع حکیم
آلت باصره بی آرقه ده یارادیر ایدی.

فکرك ماضی به انصراف ایتماسنه آلت باصره نك
ارقه ده یارادلماش اولسی حقیقه ده علت اوله بیلمی ؟
اوله من.

فقط محرر مدعاسنی - نظر کله سنک مساعده سندن ده

استفاده ایدرک - لطیف بر صورتده تعلیل ایدیور.

حسن تعلیل هر زمان بویله فکری اولمز بعضاً حسی،

خیالی ده اوله بیلیر بر قاج مثال :

کورملیدنکه هواده دریاده نه قیامتله قویوردی کورملیدنکه
آلمزده او قوجه قوروت قاصیرغیه طوتلمش بر کاغد پارچه سی
کبی نصل شدتله نه قدر سرعتله اوچوب کیدیوردی مکر بز
اوقرانلغک ایچنده ایکن اوستمزی غایت نورانی بر مهتاب احاطه
ایدرمش کویا کمینک دیرکی طوقندی ده بلوطک بر طرفنی یاره لدی
مهتاب رونقیله سلطنتیه کورنمکه باشلادی.

بیک اوچیو ز آلتی ... اوت بوندن التی بیل اول

شو وقعه کچدی. بو کون خاطرمدده در او کوزل

او مائی کوزلرک اشک حزین و معصومی

کونش پناه ایدرک بر سحاب معصومی

بهاره غمزله لایتمکده، بر سرین رحمت

کسیک کسیک دوکیلوب هر طرفده بر رقت

کولومسه مکده ایدی، صانکه آسمانده او کون

قیزک او حالی ایچون کائاته هپ کوسکون

فقط او بیکسه ممنون کورونمک ایستیه رک

هم اغلامق یوزی اظهار ایدردی هم کولمک.

نوفیس فکرت بک

نفعینک ادرنه و صفیله باش-ایان قصیده سنک شو
 کرینکاهنده دخی نجا اهل عارف صنعتی ایله مزوج لطیف
 بر حسن تعالیل واردر.

دائما بویله مفرحمی بو جای دلکشا
 هر زمان آب و هوای بویله روح افزا میدر
 یوقسه شمعی ایلین آب و هواسن تربیت
 آفتاب دولت شاه جهان آرا میدر

۲ - سؤال مقدره جواب

سؤال مقدره جواب، بر مدعیان درمیان ایتمه دن اول
 آنک حقنده ایراد ایدیله بیله جک اعتراضاتی بالتفرس جرح
 ایتمکدرکه پک مؤثر بر صنعتدر هله مباحثاتده پک زیاده
 تأثیری کوریلور زیرا بو صورتله خصمک استعمال ایده جکی
 سلاح دها انه آلمه دن دوشورلمش اولور .

غیر مطبوع بر مکتوبده تصادف ایتمدیکم شو فقراتده
 اولدیغی کبی :

بلکه بوسوزلر مه اعتراض ایدر سکز ؛ « (...) افندی ذکی، مجلس
 آرا، خلوق برذاندرد؛ بویله ذم ایدلکه مستحق دکلدرد.» دیر سکز.
 یونلرک هپی طوغربدر. بنده کندیسنک مداحی اولوردم، آه
 اکر مؤلفلکه هوس ایتمسه یدی. غایت کوزل سوز سه ویلر

وطني
خبردار
مگر ظلم قیوم
نمنا اللش آلا
منظومك خلاصه
کینش اوسرمنه پوزمانه
کچی کورنور حالیکه حظه
بازشایی خورشیده نشیده
کچی نغیرانی آله نهم
شاهی طوغرمین طوم
بمیل بسوز اولورنی
رداق اوردیکی ایه علاج

وار ای
بو حال
اخلاق
پسکز؟ جو
شیلر آند
کندیسی

قار
تعیین
تأسف
اومعالت
اوکرندیکی
معلم معلمی

حقیقتده پک زیاد اهمیت اوردیکی بر نقطه بی ، محرک

عثمانلی دیبانی

لا تمقادی

سویلد

رک سکوت

مقصدی

شو پار

کوردم خورش

مشدم صکه بیلمه

قاچوب تنهاج سهدا

یش آلاینی شوک کارک

خلاصه مالی پادشاهک آلاینی سیر ایتمه

هده یوزینه کون تاثیر ایتمش دن عبارت

حالبوکه حقیقتد شاعرک مقصدی جمال

شیده تشبیه ا سودیکنک یوزنده کور-

ت تاثیراتنه عطف ایتمکدر . اکر بو

سریدن طوغری سویلدش اولسیدی پک

سوز اولوردی . بو صته مراجعتله کلامه نه قدر

ویردیکی ایسه محتاج ایباح کورلمز .

انسان ساعتلرله مجلسنده بوانسه ایرلمنی ایستمز اخلاقی تربیه سی ده هرکسه نمونه امتثال اولمغه لایقدر بو مزیتلری نه قدر مدح اولنسه آز کوریلور فقط بر مؤلف اولمق اوزره اورته یه آتیلیر، درجه سندن زیاده یوکسلتمک ایستنیرسه ایشته او زمان تحمل ایدیله من مؤلف، محرر اولمق بشقه ذکی مجلس آرا خلوق اولمق ینه بشقه شیدر .

۳ - ارخای عنانه

ارخای عنان ، متعاقباً مخالفک عایهنده بر نتیجه استحصالی ایتیمک اوزره آنک مدعاینی موقته تسلیم ایتیمکدرکه بالخاصه مباحثاتده حسن استعمال ایدیلیرسه پک مؤثر دوشر زیرا بو حالده خصم کندنی سلاجیه جرح ایدلمش اولور شو مثالده اولدینی کی :

اوت! بر قصوری، بیوک بر قصوری وار ایدی که معلنه قارشی حرمت ، اطاعت ایتراستخفاف ایلردی؛ بو حالی حقیقه شایان تعیب ایدی. اویله ذکی، مقتدر بر کجک بونقصان اخلاقی کورنلر تأسف ایدرلردی. فقط نیچون بویله یاباردی بیلیر میسکز؟ چونکه اومعالندن دها عالم ایدی؛ چونکه اکا اوکرندیکی شیلر آندن اوکرندیکی شیلردن زیاده ایدی. چونکه حقیقتده معلم کندیسی متملم معلمی ایدی.

۴ - سکوت بلوغ

حقیقتده پک زیاده اهمیت ویردیکی بر نقطه یی ، محررک

غریب بر کلمه بی قوللانمقده کی معذرتی ایضاح ایچون
 لزومندن زیاده سوز سویلدیکی حالدہ اصل مقصدندہ برایکی
 سوزله اکتفا ایدرک سکوت ایلمشدر مع مافیہ مکتوبی کیم
 او قوسہ در حال او مقصدی اکلامقده هییچ کوچلک چکمز.

برده ندیمک شو پارلاق منظومه سنه باقہ لم:

اوپفل نازی کوردم روینه خورشید اثر ایتمش
 خبردار اولما مشدم صکره بیلم نیش نیتمش
 مکر ظالم قاچوب تنهاجه سعد آباده دک کیتمش
 تماشا ایش آلانی شوکتلی خنکارک

منظومه نك خلاصه مالى «پادشاهك آلانی سیر ایتمه

کیتمش اوصره ده یوزینه کونش تاثیر ایتمش» دن عبارت
 کبی کورینور حالبوکه حقیقتده شاعرک مقصدی جمال
 پادشاهی بی خورشیده تشبیه ایله سودیکنک یوزنده کور-
 دیکی تغیراتی آنک تاثیراتنه عطف ایتمکدر. اگر بو
 تشبیهی طوغریدن طوغری به سویلش اولسیدی پک
 متبذل برسوز اولوردی. بو صنعته مراجعتله کلامه نه قدر
 رونق ویردیکی ایسه محتاج ایضاح کورلمز.

۵ — تجاهل عارف

تجاهل عارف ، برسوزك ، انكته ، قائلی حقیقت
حاله واقف دكلمش كبی سویلنمسیدر .

مثلا ندیم چاملیجه كوشككنك وصفيله باشلادینی
بر قصیده سنه

ای عالم مشالك . سیاح هوشیاری
هیچ قصر صورتنده كوردکی نو بهاری

بیتیله ابتدار ایدر حالبوکه نو بهاری ولو عالم مثالده
اولسون قصر صورتنده كورمش کیمسه بولنمیه جغنی
ندیم هر کسدن اعلا بیلیدی .

ندا بختنده ایراد ایتدی کمز شو بیتلر دخی تجاهل عارف
مثالر ندندر .

باق ستانبولك شو سمد آباد نو بنیاننه
آدمك جانلر قانار آب وهواسی چانه
ای صبا كوردکی مثلن بونجه بیلدر عالمك
پشت و پا اورمقدمه سك ایراننه تورانه
ای فلك انصاف ! ای مهر جهان آرا امان !
بر نظیری وار ایسه سویلك قونلسون یانه

دیگر :

بر نهانیجه تبسم ده می صیغماز جانا
سویله باه دهنك تا او قدر تنگمیدر

نیمم

تجاهل عارفك اك كوزل بر مثالی ده شو فقره ده
کوریلور :

اون اوچنجی لووینك وكلاسندن مشهور قاردینال
ریشلیو، نزد حکمداریده احراز مراتب ایله، رقیبی دوق
دو پر نونی نظر التفاتدن دوشورمکه باشلادیغی صره لرده،
بر کون لوور سراینك نردبانندن چیقارکن، اینمکده اولان
دوق دو پر نونه تصادف ایدرک « نه وار؟ نه یوق؟ »
سؤالنی ایراد ایدر . اونتهکی بالبداهه « نه اولسون؟ سز
چیقیورسکیز بن اینیورم » سوزیله مقابله اپلر .

بر تلمیح لطیفی دخی شامل اولان بوجواب تجاهل
عارفك اك عارفانه لرندن عد اولنسه شایاندر .
بو صنعت یالکیز قالیرسه حسن تاثیرده پک او قدر
تأمین موفقیت ایدر من تلمیح کبی تعریض کبی صنایع
ادبیهدن بریسه یله اتحاد ایتلیدرکه تمامیه جذب قلوب
ایده بیلسون .

تجاهل عارفك غایت لطیف و مؤثر فقط بشقه درلو
برمثالی ده اكرم بك افندیك شو منظومه لرنده کوریرز .

اول ذاته تحسره صاندم که زمان اغلار
اومدم که یوزی صبحك بررنك حزین باغلار
باقدم که کونش طوغمش یرخنده بتون طاغلار
بلبلار اوتر شادان پر نشئه صولر چاغلار
دوران ینه اول دوران عالم ینه اول عالم

صنایع ادبیه نك استعمالی

صنایع ادبیاتك روحیدر دیمشك اوت ! اوپله در .
فقط حسن استعمال ایدمك شرطیله ... اکر طبیعی
اولمزسه حصولی امید ایدیلان قوت و شدت نسبتنده
فکر و افاده یه ضعف و مسکنت ویرر

صنایع ادبیه برشاعر مزك فضولی ایچون سویلدیکی

ایتمز اثرنده فکر صنعت

صنعت اولور آنده بی صناعت

بیتنه ماصدق صورتده کلفتسز اوله رق موضوع

بحثك طبیعتندن ظهور ایتملی وشاعر ویا ادیب آنی صید

ایچون تک وپو ایلماملیدر .

ثمره کلفت اولان صنایع نه قدر مهارتله تصنیع

ایدیلیرسه ایدلسون یاپه چیچکلی کبی در حال نظره ماهیتهای عجز و مسکنت اولمقدن قورتیله من زاده طبیعت وازاده کلفه صناعت اولانلری ایسه زینت کلزار اولان خودرو چیچکلی کبی تبسمنثار غرور و لطافت اولور .
 کندی کندینه ظهور ایدن صنایعی حسن اداده شاعرک مهارتی ازهارچنزاری تربیده بر باغبانک خدمته شبهدرکه چیچکلی طبیعت حاصل ایدر باغبان انجقانی یتشدیرمک ایچون طبیعته معاونت ویتشدکن صکره انتظام و تربیتی استحصاله همت ایلر یاپه چیچکلی ایله باغچه سنی تزین ایتمکی اصلا دوشونمز .

مثلا بر ادیمز بازدینی بر حکایه یه بهارک توصیفیه باشلا یه رق کلره غنجه لره غبطه رسان اوله جق صورته ازهار بدایع ادبیه یی اتک اتک اطرافنه صاحبقله مشغول ایکن کویا ارباب مطالعیه یی سوزی اوزاتمقله تعجیز ایتدیکنه قائل اولورده و بز غالباً صدودن چیقهدق مرادمن چاملیجه نک تعریفنه اوصاف بهاردن بر کریرکاه بولمق ایدی فقط یارک موعده تلاقیسنی ارارکن یولده چیچک طوبلامقدن کندینی آلامیان هواداران محبت کبی

پیشگاه تصویره راست کلان بر قاچ تازه خیالی چیکنیوب
 کچمکه کوکلز قائل اولمدی تعجیز ایتدکسه عفو نیاز
 ایلرز « دیر » .

ایشته شاعر فرضا تشبیه صنعتنه مراجعت ایتک
 ایستدیکی زمان بویله طبیعی بویله خود رو بدایع بولوب
 سویلیه بیلملیدرکه او قویانلری تسخیر ایتسون .

ادبیاتی، کلامی تزینندن عبارت بر معرفت اولمق اوزره
 تلتی ایدنلر، او بیچاره شارلاتانلردرکه بوفکرله یازدقلری
 اوراقی تسنوید ایچون تلف ایدیلان زمانه آجینر، زیرا
 او قونمغه و دکلنمکه لایق اصل او محررلرک او خطیبلرک
 سوزلریدرکه کلامی یالکز تبیین معانی و معانی بی انجق
 تزین حقایق و فضائل مقصدیله زیب دهان جواهر فشان
 ایدرلر؛ صنایع ادبیه ایسه بویله سوزلری - تزین ایچون
 ملائکه الهام طرفندن ترتیب و احضار ایدیلهرک ذهنه
 القا اولنور .

صنایعک انتخابی ده مهم بر مسئله در. هر صنعتک کندینه
 مخصوص بر موقعی بولنورکه اصل شاعرک بهارتی بونی
 تعینده کوریلور، وقعنده اولمیان صنعت ایلک نظرده
 جلب حیرت ایتسه ده ادامه تأثیر ولدت ایده من .

نیجه سوزلر بولنورکه او قود یغکز زمان فکرکز
 او بلاغت و لطافته حیران اولور فقط قلبکز بر شی طویمز
 اثری الکز دن بر اقد یغکز وقت هنوز او قومه دن اولکی
 حالکز دن بر فرقکز بولنمز .

وقتیه مهمجه بر اثری او قومق اوزره ارباب تنقید
 و تمیزدن بر مجمه اعاره ایتشیدم کتابی اعاده ایتدیکی زمان
 قابی اوزرنده شو عبارتی محرر کوردم :

« او قومامشدم او قومد ینه او قومامش کبی یم »

ایشته نتیجه سی اصحاب اقتدار نظرنده بویله بره طالع
 حصولدن عبارت قاله جق بر اثری یازمامق یازمقدن البته
 اولا دکلیدر؟

افاده ساده فکرنده وضوح و سلامت؛ حسنده حقیقت
 و طبیعت اولان هر محرر ایچون آچیق بر شاهراه موفقیت
 اولدیغندن فاطر خلقت کندینی قدرت بلاغتهله تزین
 ایتماش اولان محررلر بیهوده اختیار کلفت و زحمتله
 اظهار صنعت ایتکه جبر طبیعت ایلماملیدرلر، زیرا بو
 بر موهبه قدرتدرکه اکا یالکز احسان مخصوص خدایه
 مظهر اولانلر مالکدر، سعی و غیرتهله تزین و توسیع

اوله بیلیرسه ده اکتساب ایدیله منز . قدرت بلاغت
 موهبه سنه من طرف اه نائل بولنانلر ایسه بو استعداد
 مخصوصی تزئید و توسیع و تنظیمه چالشملیدر . برترلا
 نه مرتبه همت اولنسه مستعد اولدیغی درجه نشو ونمایی
 اکتساب ایدمه منز . مع مافیله منبت برتارلاده دست وقوف
 وغیرتله تربیه ایدلمزسه مطموری اولان استعداد انباتی
 لایقیله اظهار ایلیمه منز شو حالده ادبیات ایله اشتغال ایتک
 ایستیان نورس بیدکان ایچون دائما پیش نظر اعتناده
 طوتیله جق جهت شو اوج شیدن عبارتدرکه فرانسزجه
 بر ادبیات کتابندن نقل ایدیورز .

۱ کندی استعدادینی لایقیله تدقیق و تعیین ایتک
 ۲ طبیعته اتباع ایلیمک ۳ موهوبات و مکسوباتی اجبار
 طبیعت ایتکسزین ، تزین و تنویره چالشملیق .

صوک

(عثمانلی ادبیاتی)

« بر اثر ك كه صانعی انسان اوله ، ممكنمیدر كه آنده نقصان اولیه »

صواب	خطا	سطر	صفیفة
زهدي	زهدي	۱۶	۲
اجراآت	اجراآت	۱	۴
مثلا: اغاج ايله ميوه آره سنده كي مناسبت اغاج وميوه كلمه لري	مثلا: اغاج ايله ميوه كلمه لري	۱۰	۷
عاجزانه مدن	عاجزانه مدن	۸	۱۰
اختلاف	اختلات	۷	۱۴
اتخال	اتخال	۲	۱۷
بوكون بنه عجبا قاچ جهان خراب اولمش	ينه عجبا قاچ جهان خراب اولمش	۵	۱۹
خسيس	خسيس	۸	۲۴
اكلاشيلا مامقوله برابر	اكلاشيله مامغله برابر	۵	۲۷
تحفه	تحفه	۹	۲۹
سررشته رازنهاني	سررشته زار نهاني	۱۳	۳۰
ايديله رك	ايله رك	۱۰	۳۵
تنافر بحثه عائد	تنافر بحثه عائد	۶	۳۸
خندان	خندان	۶	۳۹
وضوح	وضوع	۴	۴۴
مؤكل بر جسم	مؤكل بر جسم	۱۸	۴۸
تصور ايلر سه	تصوير ايلر ايسه	۴	۴۸
طرح اقامت ايتمش	طرح قامت ايتمش	۸	۵۱
بو قدر انجق اولور فيض عميم	بو قدر اولور انجق اولور فيض عميم	۱۵	۵۶
شاد وفرحان	شاد وفرحان	۱۵	۵۶
اختصار	اختصار	۱۵	۶۱
برق جهان	برق جهان	۶	۶۲
گردسيهده	گردسيهده	۵	۶۹
سبب	سيب	۷	۷۶

(عثمانلی ادبیاتی)

صواب	خطا	سطر	صحیفه
اطلاقنه	اطلافته	۱۶	۷۸
ایده مدیکنی	ایده مکنی	۳	۸۰
افهام و تبیینه	افهام و تبینه	۲	۸۱
بونی آو اتلری	بونی آوز اتلری	۱۷	۸۴
ایرادینه	ایراینه	۱۵	۸۶
حقارته آپانسز	حقارت آپانسز	۱۴	۱۰۳
عاجز براقه جق	عاجز براجق	۱۵	۱۰۹
یؤتییه من یشاء	یوتیه من یشاء	۲	۱۲۶
اول زلفی سمנסا	اول زلف سمנסا	۱	۱۲۷
وشبه استقاقه مثال اولان شو	وشو	۱۱	۱۳۳
مفهوم مخالفنی	مفهوم مخالفنی	۹	۱۶۹
ماشالله پک ذکیسکز	ماشالله پکی ذکیسکز	۷	۱۷۰
برر تیرتیز تعریض	برر تیغ تیز تعریض	۱	۱۷۱
نضارت وایه سی	نظارت وایه سی	۲۱	۱۸۲
شبخون ایدرک	شبخدن ایدرک	۱۴	۱۹۱
برفرقه عثمانلینک	برفرق عثمانلینک	۱	۱۹۲
قرینه مانعه بولنمق اوزره	قرینه مانعه اولسون اولسون	۱۰	۲۱۰
حالت بک مرحوم	خالد بک مرحوم	۱۴	۲۱۹
اومعلمندن دها	اومعالندن دها	۱۷	۲۲۴
اکا اوکرتدیکی	اکا اوکرندیکی	۱۷	۲۲۴

بونلردن بشقه برچوق ترتیب سهویاتی دها وارسه ده سیاق
 و سباق ایله ا کلاشیله بیله جک شیلردن اولدقلرچون تصحیح لرینه لزوم
 کورولدی .

